LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 33 (477), April 28, 1951
Publisher: Jānis Niedra, Augustdorf b. Detmoldi, Lager, Germany, Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
USA Office: 102-15, 85th Drive, Richmond Hill 18, N. Y., Phone VI 9-7778. Subscription rates USA: $ 2.— or 1.50 monthly.
Printer: Weilheimer Druckerei, G.m.b.H., Weilheim/Obb., Germany. Publ. twice weekly. Circul. 11.000. Sponsor — IRO.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 33 (477)
Sestdien, 1951. g. 28. aprīlī
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: Maksis Culītis, galv. red. vietn. V. Lesiņš. Redaktori: G. Grīnbergs, P. Kļāns, E. Miesnieks, L. Svarcs. Apgāda saimniecības vadītājs P. Balodis. Apgāda un redakcijas adrese: (13b) Grafenaschau, Obb., Lager. ASV redakc. vad.: A. Kļāvsons, 319 N, 22nd Ave W, Duluth, Minn., USA. Austrālijas redakc. vad.: A. Šmits, 21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia.

7000 jaunu dzīvokļu DP vajadzībām

6 gadu laikā Rietumvācijas saimniecībā uzsūks 9 miljonus bēgļu

Ludvigsburga (le). — Virtembergas un Badenes iekšlietu ministrija ziņo, ka ar kazarmu atbrīvošanu radusies nepieciešamība steidzami izbūvēt jaunus dzīvokļus DP vajadzībām. 6000 bēgļu izvietošanai, ko vācu pārvaldē pārņēma no IRO aprūpes, 1950. g. jau izbūvēta baraku dzīvokļus, bet tagad okupācijas iestādes pieprasa šo vieglo dēļu celtņu aizstāšanu ar normālām ēkām. 1951. g. kārtīgi dzīvokļi jāsaņem 2200 DP, tādēļ Virtembergā-Badenē vēl šogad noteikti jāizbūvē 7000 dzīvokļu. Tā kā jaunos dzīvokļus vispirms saņems nodarbinātie ārzemju bēgļi, tad blokmājas DP vajadzībām cels viņu darba vietu tuvumā — Ludvigsburgā, Štutgartē, Eslingenā, Heidenheimā, Leonbergā un Beblingenā.

Ja nodarbinātie DP līdz šim maksāja vācu pārvaldei 65 feniņi par katru dzīvokļa kv. metru, tad jaunajās stingri būvētās celtnēs dzīvokļu īres maksa būs 1,10 DM par kv. m. Jaunu namu būvdarbi, paredzams, sāksies jau tuvāko četru nedēļu laikā.

Plašs dzīvokļu būves plāns visas Rietumvācijas mērogā paredzēts vispārējā septiņu punktu programmā, kas iesniegta kancleram Adenaueram un paredz nākošo sešu gadu laikā pilnīgi uzsūkt Rietumvācijas saimniecībā vairāk nekā 9 milj. bēgļu no austrumiem. Programmas reālizēšana prasītu ap 12 miljardu marku, un to izstrādājusi speciāla komisija — 15 amerikāņu un vācu lietpratēju.

Programmā sekojošie septiņi punkti: 1,2 milj. dzīvokļu vienību izbūve bēgļiem; 700.000 personu pārvietošana Rietumvācijas mērogā uz pavalstīm, kas mazāk pārslogotas bēgļiem; bēgļu pārvietošana arī katras atsevišķas zemes mērogā, pieskaņojoties saimnieciskām vajadzībām; darba sagāde 600.000 bēgļiem lauksaimniecībā un rūpniecībā; jaunu apmācības darbnīču iekārtošana; pietiekamas platības lauksaimniecības zemes kultivēšana, lai sagādātu 35.000 cilvēkiem pastāvīgu darbu un 65.000 nodarbinātu daļēji. Pēdējais punkts paredz dažādus sociālās palīdzības soļus.

ĢIMENES DIENA SVINAMA VASARSVĒTKOS

Latvijas ev. lut. baznīcas arhibīskaps prof. Dr. theol. T. Grīnbergs mūs informē, ka Ģimenes diena svinama maija otrā svētdienā, kas šogad iekrīt Vasarsvētkos.

6. maijā iesvētīs Insulas veco ļaužu mītni Berchtesgadenā.

Bīstams klusums ap Maotsetungu

PĀRSTEIGUMIEM KOREJAS FRONTĒ VAR SEKOT JAUNI NOTIKUMI PEKINGĀ

Hongkonga (nl). — **Labi informētās aprindās pastiprinājusies pārliecība, ka tiešām varētu būt patiesas ziņas par noslēpumaino „galma revolūciju" sarkanajā Ķīnā, kas it kā beigusies ar Maotsetunga atbīdīšanu pie malas par labu Kremlim draudzīgākai personai. Jaunais „Nr. 1" komūnistiskās Ķīnas valdībā esot līdzšinējais vicepremjērs un politbiroja vadītājas vietnieks Liušaočī.**

Ķīnas sarkanā diktātora Maotsetunga vārds, ko padomju prese pēdējos gados daudzināja biežāk par visiem citiem ārzemju komūnistu vadītājiem, kopš dažiem mēnešiem vairs nav pieminēts Maskavas laikrakstos. Arī padomju radiofona raidījumos, TASSa ārzemju un vietējos ziņojumos valda klusums par „populārāko komūnistu vadoni pēc Staļina". Baumas par Maotsetunga slimību vai uzturēšanos Maskavā liek apšaubīt noslēpumainais klusums, kas valda ap Ķīnas sarkanā diktātora vārdu arī pašā Pekingas presē un radiofonā. Valdības un partijas diktātors pēdējās astoņās nedēļās arī nav piedalījies ne ministru padomes, ne partijas centrālkomitejas sēdēs.

Jaunākās ziņas no Pekingas vēstī, ka valdības un partijas vadības aprindās valdot domstarpības par Korejas konflikta tālāko attīstību. Labi informētie Tālo austrumu pazinēji šai sakarībā norāda, ka bez Maotsetunga pēdējā laikā tiklab Pekingā, kā Maskavā noklusēti arī vairāki citi prominenti Ķīnas komūnistu vadītāji. To vidū esot armijas virspavēlnieks ģenerālis Čudē un ģenerālis Liubočengs. Padomju propagandas degpunktā toties izvirzījušies jauni komūnistu varasvīri, kas līdz šim stāvēja Maotsetunga un ģenerāļa Čudē ēnā. Ķīnas sarkanā diktātora vietā pēdējā laikā visur min Liušaočī vārdu. Būdams Pad. savienībā apmācīts, Liušaočī visu laiku bija lielākais Kremļa draugs un tā interešu aizstāvis sarkanās Ķīnas valdnieku vidū. Viņam ir spēcīgi atbalstītāji Pad. savienībai draudzīgo elementu vidū armijas aprindās, ar ģenerāli Linpiao priekšgalā, kas ilgāku laiku bija Ķīnas bruņoto spēku virspavēlnieks Korejā.

Ārzemju politiskie novērotāji pārliecināti, ka ar Maotsetunga nozušanu no Ķīnas politiskās dzīves vadības radikālas pārmaiņas sagaidāmas ne vien pašā Pekingā, bet arī Korejas karā norisē. Pad. savienībai tad vairs nebūs jābaidās, ka sarkanajai Ķīnai piegādātie ieroči un materiāli, interesēm kādreiz saduroties, varētu sagādāt pašam Kremlim nopietnas nepatikšanas. Bez lielākiem gaisa spēkiem un plašiem kara materiālu sūtījumiem Pad. savienība tad varbūt nosūtīs uz Korejas fronti lielāku skaitu karavīru, īpaši mongoļus.

Kāds britu laikraksts piezīmē, ka šie briestošie notikumi bijuši pamatā ASV tautas vietnieku nama priekšsēža Raiberna brīdinājumam par draudošajām briesmām Korejā un vispār Tālajos austrumos.

Kominforma instrukcija emigrantu politisko organizāciju terorizēšanai

Londona (fm). — Sunday Times ziņo, ka kominforms izdevis jaunu direktīvu par terrora akciju pret organizētām padomju satelītvalstu emigrantu grupām rietumos. Liekas, ka ar šo direktīvu saistāma arī kādreizējā poļu vēstnieka Francijā Lukašēvica mistiskā nāve. Viņu 31. martā atrada pakārušos viņa dzīvoklī Vašingtonā. Sākumā to uzskatīja par pašnāvības gadījumu, bet pēc tam radušās stipras aizdomas par noziegumu. Gadījumu izmeklē ārlietu ministrija. Tieši vakarā pirms nāves Lu-

(Turpinājums 8. lpp.)

Svarīgākais īsumā

★ **Jugoslavija pieprasījusi jaunu aizdevumu Sav. valstu valdībai. ASV ārlietu ministrija noskaņota par pieprasīto 180 milj. dolaru piešķiršanu, lai Tito varētu segt iztrūkumu, ko bruņošanās izdevumi radījuši nākamās divgades budžetā.**

★ **Iestāšanās veidlapas ASV armijas ārzemnieku vienībās sākot ar 1. maiju saņemamas visās amerikāņu militārās iestādēs Rietumvācijā.**

★ **ASV tautas vietnieku nama ārlietu komisija otrdien pieņēma likumprojektu par 2 milj. tonnu labības piešķiršanu Indijai. Tautas vietnieku nams ir ieskatos, ka šī labības piegāde jāfinansē no Maršala plāna summām. Senāts turpretī domā, ka tikai puse no 190 milj. dolaru jāsedz ar Maršala plāna summām, bet otra puse jādāvina. Tādēļ gala vārdu šai Indijas bada posta mazināšanas jautājumā teiks abu namu jauktā komisija.**

★ **Anglija esot atklājusi ūdeņraža bumbas noslēpumu, ziņoja otrdien nedēļas žurnāls Recorder. Lielbritānija ar šo uz 14 gadiem notiesātā atomu spiega Klausa Fuksa atklājumu esot pirmā valsts, kam pilnīgi zināms ūdeņraža bumbas eksplozijas izraisīšanas noslēpums, ko neesot izdevies līdz šim vēl izpētīt amerikāņu zinātniekiem.**

★ **Labi informētas Vašingtonas politiskas aprindas saņēmušas informāciju, ka Ziemeļkorejā ieradušās arī Pad. savienībā apmācītās mongoļu vienības. Daļa no tiem nākot no Iekšmongolijas, kas piederot sarkanās Ķīnas ietekmju sfairā, bet daļa no Ārējās Mongolijas, ko praktiski uzskata par Pad. savienības sastāvdaļu.**

Sarkanā ēna pār Somiju kļūst tumšāka

SŪTNI ĻEBEĢEVU JAU DĒVĒ PAR SOMIJAS NĀKOŠO „GAULEITERU"

Stokholma (ni). — **Pēc Viktora Ļebeģeva iecelšanas par jauno padomju sūtni Helsinkos labi informētas aprindas tuvākajā laikā sagaida pastiprinātu padomju aktivitāti Somijā, lai nodrošinātu komūnistiskās „tautas demokratu" partijas uzvaru parlamenta vēlēšanās jūlijā. Neuzskata par izslēgtu pat atklātu sarkanarmijas iesoļošanu Somijā, atsaucoties uz savstarpējās palīdzības līgumu, līdzīgi kā tas bija savā laikā Baltijas valstu gadījumā. Tādā veidā Kremlis varētu nodrošināt vēlēšanu farsu brīvu vēlēšanu vietā, panākt komūnistisku parlamentu un valdību, kas prasītu pievienošanos Pad. savienībai.**

Ekstrēmie pesimisti Helsinkos Ļebeģevu jau tagad apzīmē nevis par diplomātisko pārstāvi, bet gan nākošo Somijas „gauleiteru". Optimisti un oficiālās aprindas gan cer, ka Somija arī nākotnē paliks rietumu parauga demokratija, kaut arī tai ar Pad. savienību kopēja robeža un pēdējā no savām jauniegūtajām flotes bāzēm var bez grūtībām apšaudīt somu galvaspilsētu.

Tomēr pat optimisti spiesti atzīt, ka Ļebeģevs — maršala Rokosovska priekšgājējs Polijā — ir pārāk ievērojama persona, citādi samērā nenozīmīgajam postenim. Tikpat zīmīgs ir fakts, ka viņa iecelšanu oficiāli paziņoja nepilnu nedēļu pēc somu-padomju savstarpējās palīdzības un draudzības līguma 3. gadadienas svinībām; pēc šī līguma kara draudu gadījumā abām zemēm kopīgi jārūpējas par savu aizsardzību. Jaunais padomju sūtnis varētu sākt apgalvot, ka šādi „kara draudi" jau pastāv un, balstoties uz līgumu, pieprasīt no Somijas jaunas bāzes.

Uzsverot iespējamo notikumu atkārtošanos resp. paralēlitāti attīstībā, Daily Mail norāda, ka uz līdzīgu līgumu pamata Pad. savienība 1939. g. ieguva militāras bāzes kaimiņvalstīs Igunijā, Latvijā un Lietuvā. „Kaut arī Pad. savienība šais līgumos apņēmās neiejaukties šo triju valstu iekšējās lietās, Maskava tās anektēja nepilna gada laikā pēc līgumu parakstīšanas," teikts laikrakstā. Daudzi somi jūtot, ka viņu līgums ar Pad. savienību nozīmē pastāvīgas briesmas Somijai.

„Tautas demokratu" partijas prese cenšas sagādāt eventuālu iemeslu padomju intervencijai, apgalvojot, ka agrārās partijas dominētā koalicijas valdība un tās politika ir naidīga Pad. savienībai. Valdībai **notiekot** siepenas sarunas ar **Zviedriju**, pretēji līguma noteikumiem, **valdība** vienpusīgi gatavojoties karam un ar amerikāņu kapitāla palīdzību esot izbūvējusi pret Pad. savienību vērstu spiegu tīklu.

Beidzot, par visai sliktu zīmi, kas vēstītu par negaisa tuvošanos, uzskata arī Hertas Kūsinenas, „Somijas bīstamākās sievietes", iecelšanu par „tautas demokratu" partijas vadoni. Laikā starp abiem pasaules kariem Kūsinena apmēram desmit gadu pavadījusi Pad. savienībā. Vēlāk viņu par ārdītāju darbu ieslodzīja cietumā. Pēc kara beigām viņas vīrs Leino nesekmīgi mēģināja organizēt varas sagrābšanu. Hertas tēvs Oto Kūsinens savā laikā pēc Kremļa rīkojuma kļuva par „brīvās" somu valdības galvu; šo valdību Pad. savienība organizēja Karēlijā 1939. g., pēc agresijas pret Somiju, par kuru Pad. savienību toreiz padzina no Tautu savienības.

ASV organizē Baltijas flotili

Brēmenhāfena (ip). — Kā pretspēku Baltijas jūrā operējošām Austrumvācijas „jūras policijas" vienībām ASV no Rietumvācijā pieejamajām kuģu un jūrnieku rezervēm pašlaik organizē īpašu Baltijas jūras flotili. Tās rīcībā nodoti četri 600 t mīnu licēji, kā arī vairāki pārbūvēti agrākie vācu flotes kuteri un torpēdlaivas. Flotile operēs amerikāņu karaflotes ietvaros, bet 80 proc. tās apkalpes ir piedzīvojuši vācu kara flotes jūrnieki.

Vai tomēr būs jābombardē Ķīnas lidlauki?

PAGAIDĀM KOMŪNISTU MASU OFENSĪVA NOTIEK BEZ TANKU UN LIDMAŠĪNU ATBALSTA

Tokio (lo). — **„Šķiet, ka šī ir stiprākā ofensīva, kādu ienaidnieks līdz šim Korejā pasācis," teica ģenerālis Ridžvejs, atgriežoties no frontes inspekcijas brauciena. Tālāk UN bruņoto spēku virspavēlnieks Tālajos austrumos bija uzskatos, ka īstās cīņas tikai vēl sāksies, jo komūnistu uzbrukuma spars, par spīti lielajiem zaudējumiem, ar katru dienu pieaug. Ofensīvas pirmajā dienā vien komūnisti zaudējuši 12.000 vīru.**

Ķīnas aviācija, kuras iejaukšanos gaida jau kopš ilgāka laika, pēc UP ziņām, vēl nav frontes rajonā parādījusies. No 8. amerikāņu armijas pēdējiem frontes ziņojumiem izriet, ka ķīniešu masu uzbrukumi notiek pilnīgi bez tanku un lidmašīnu atbalsta.

Komūnistu gaisa spēki pēdējā laikā vispār kļuvuši par lielo nezināmo Korejas karā. Kopš pag. gada decembra padomju lidmašīnas izcīnījušas daudzas gaisa kaujas ar amerikāņiem. Lielākie zaudējumi līdz šim arvien bijuši komūnistu pusē. Christian Science Monitor militārais korespondents, kas pavadījis amerikāņu iznīcinātājus uzbrukumā, atzīst, ka komūnistu piloti ir visumā labi apmācīti, tie lido taktiski pareizi, bet slikti šauj. Krievu Mig tipa turbolidmašīnas esot līdzvērtīgas labākajiem amerikāņu lidaparātiem.

UN gaisa spēku virspavēlnieks Tālajos austrumos ģenerālis Streitmeirs norādīja, ka komūnistu bruņotie spēki Ziemeļkorejā izbūvējuši vismaz 50 jaunu lidlauku. Tāpat paplašināti visi līdzšinējie. Kaut arī amerikāņu bumbveži savos uzlidojumos ienaidnieka lidlaukus bieži padara nelietojamus, komūnisti tos ļoti ātrā laikā atkal sakārto. Tas, pēc ģen. Streitmeira domām, liecinot, ka komūnistu bruņoto spēku vadība ar kādu noteiktu laika posmu nodomājusi iesaistīt cīņās aviāciju. Izlūku lidojumos īsi pirms komūnistu lielā uzbrukuma sākuma ienaidnieka lidlaukos frontes rajonā konstatētas ap 500 lidmašīnu. „Ja komūnisti sāks iedarbīgus gaisa uzbrukumus, tad tas var izvērsties UN karaspēkam par līdz šim nepieredzētu draudu," teica gaisa spēku virspavēlnieks.

Šajā situācijā varbūt slēpjas arī prezidenta Trumena un ģen. Mekartura konflikta atslēga. Ja komūnisti ievadīs plaša vēriena ofensīvu, ko atbalstīs arī stiprāki aviācijas spēki, tad amerikāņu gaisa spēku vadībai neatliks nekas cits, kā atkal, tāpat kā to darīja ģen. Mekarturs, prasīt atļauju bombardēt Ķīnas lidlaukus.

Dezertējuši gandrīz 1000 „tautas policistu"

Berlīne (md). — Padomju joslas „tautas policijā" gluži ikdienišķa lieta ir dezertēšana uz rietumiem. Pēdējā laikā, kā ziņo UP, Rietumberlīnē ierodoties caurmērā pieci policisti dienā, un sešu nedēļu laikā patvērumu Berlīnes rietumu sektoros meklējuši 192 „tautas policijas" locekļi. Dezertēšana arvien vēl pieaug, un dezertieru kopskaits par pēdējiem divpadsmit mēnešiem tuvojas 1000. Turklāt dezertieru reģistrēšanu Rietumberlīnes policija sāka tikai pag. gada maijā.

Sociālisma kaprači

Mīlestība uz savu tuvāko, ko par savu mācību stūrakmeni likuši Konfucijs, Kristus un Mohameds, guļ arī tīrā sociālisma pamatos. Ja cilvēkam ir pienācīga cieņa un labvēlība pret savu līdzcilvēku, tad viņa garam ir un būs prasība pēc līdzvērtības, prasība, lai visi cilvēki kā brīvi un patstāvīgi indivīdi pēc iespējas vienādi varētu baudīt šīs zemes labumus. Tādēļ arī teorētiski sociālismu plašā nozīmē kvalificē par katru tiekšanos iznīdēt cilvēku sabiedrībā pastāvošo šķiru un slāņu atšķirības, bet šaurākā un modernākā nozīmē par tādu tautsaimniecisku sistēmu, kas, ierobežojot privātīpašumu, cenšas tautsaimniecību pakļaut kopīgai kārtošanai. Par sociālismu kā sistēmu varam runāt tikai sākot ar 19. g. s., un par tās dibinātāju uzskatāms Sen Simons (Saint Simon, 1760.—1825. g.). Simons un viņa skolnieki sociālisma jautājumu jau iztirzāja ne tikai kā ekonomisku, bet arī kā morālisku, reliģiozu un politisku problēmu un prasīja visas tautas dzīves satura reformu. Šīs sociālisms bija miermīlīgas dabas. Tas griezās pie bagātajiem ar aicinājumu ierobežoties, bet ne pie tiem, kuru labā viņš strādāja.

Ar sociāldemokratijas nodibināšanu, kas notika 1848. g. Francijā L. Blanka vadībā un 1863. g. Vācijā F. Lasala ietekmē, sociālisma miermīlīgais raksturs zūd. Sociāldemokratija kā jaunā sociālisma sistēma ar savām mācībām griežas jau tieši pie tautu apakšējiem, nabadzīgākiem slāņiem, lai tos piegrieztu savām mācībām; sociālisms iegūst aģitācijas formu. Ar aģitāciju cenšas šais slāņos modināt sarūgtinājuma un naida jūtas ne tikai pret pastāvošo tautsaimniecisko struktūru, bet arī pret valsts varas pārstāvjiem un mantīgiem slāņiem. Ar Marksa un Engelsa parādīšanos uz skatuves sociāldemokratijas programmas kļūst arvien radikālākas, un tiek nodibinātas internacionālas strādnieku organizācijas. Uzsūkuši visas L. Feuerbacha pret kristīgo ticību kā reliģiju vispār vērstās negācijas, Marks un Engels godā liek cīņu pret reliģiju un dabīgas, normālas evolūcijas vietā musina uz visa noārdīšanu, uz revolūciju kā pašmērķi. Sapratīgāko sociālistu atraušanās no šī destruktīvā sociālisma, kas sašķēla arī internacionālās strādnieku organizācijas, kā arī valsts varas stingrā reakcija pret šo graujošo kūdīšanu uz laiku izvēdināja sabiezējušo gaisu revolūcionāru pagrabos. Tomēr Marksa sētā jaunā sēkla ja ne vairāk, tad kā vārpata parādīja savus asnus itin visos vēlākos kā kreiso, tā mēreno sociālistu internacionālos kongresos.

Pirmais pasaules karš pavēra komūnistiem durvis uz varu Krievijā, otrais paplašināja viņu varas sfairu Eiropā un Āzijā. Sociālisma vārdā Bronšteins, Ļeņins un Džugašvili ar visielāko nežēlību un terroru uzsāka savas varas gaitas. Sociālisma vārdā daudzām tautām atņemta brīvība un ticība un pāri par 30 gadiem nepārtrauktām straumēm list cilvēku asinis visur tur, kur valda komūnisti. Sociālisma vārdā vēl šodien zog cilvēkus, izrauj no dzīves, spīdzina un deportē un vēl šodien miljoni nelaimīgo upuru smok koncentrācijas un spaidu darbu nometnēs. Sociālisma vārdā komūnisms attīstījis milzu kara rūpniecību un izveidojis draudīgu kara potenciālu, lai ar tā palīdzību uzspiestu vēl brīvajām tautām piesmieto sociālismu kā dāvanu. Pēc gadiem vēsturnieks te pie sociālisma kapračiem velti pūlēsies atrast kaut stariņu no sociālisma gaišās idejas.

Noslēgumā daži vārdi par mēreniem sociālistiem. Neapšaubāmi šai sociāldemokratijai pieder redzami nopelni pie ievērības cienīgas likumdošanas, kāda nav atrodama ne Anglijā, ne ASV, kur sociāldemokratija neatrada augligu zemi un nepastāv vēl šobrīd. Bet pasaules vēstures lielajās lietās un cilvēces smagos brīžos šie sociālisma kalpi, kaut viņi arī runāja plašo masu vārdā un disponēja par varu, tomēr nav pratuši sevi parādīt par kādu izšķirēju faktoru. Internacionālos strādnieku kongresos gan daudz runāts par visu zemju proletariāta solidaritāti, bet šīs organizācijas ne tikai neprata, bet pat nemēģināja aizkavēt abus pasaules karus. Nevar paiet garām arī tam, ka šī sociāldemokratija visur un vienmēr, kur vien tā nonāca tiešā saskarē ar komūnismu kā valdnieku, vai nu kapitulēja,

(Turpinājums 2. lpp.)

Ģenerāļa A. Auzāna godināšana Anglijā

Varonīgo strēlnieku vadoņa ģen. A. Auzāna 80 g. atceres aktu izvērtās par izcilu notikumu Mančesteras apgabala sabiedriskajā dzīvē. Aktu bija organizējusi DVF Stokportas nodaļa. No tuvākas un tālākas apkārtnes bija pulcējušies ap 200 dalībnieku, kuŗu vidū bija sūtnis K. Zariņš, LNPL locekļi Dr. A. Silarājs un plkv. L.k.o.k. A. Skurbe, DV valdes priekšsēdis A. Alksnītis, kā arī vecie strēlnieki, kalpakieši un jaunie leģionāri. Svinīgo aktu Kristus baznīcā ievadīja Mančesteras draudzes mācītājs P. Namgauds. Sveicot ģenerāli I un pasniedzot viņam sudraba velti, sūtnis Zariņš savā runā, starp citu, norādīja, ka viņam patiesi ir liels prieks būt atkal Mančesteras apgabala latviešu vidū, lai sumināt ģenerāli, ar kuŗu viņš pirmo reizi ticies pirms 35 gadiem. Sūtnis atcerējās pirmā pasaules kara laikus, kad sabiedriskie darbinieki pulcējās pie strēlnieku tēva Jāņa Goldmaņa, lai pārrunātu stāvokli. Tur bijis arī ģenerālis Auzāns, toreiz vēl pulkvedis. Viņš bijis kluss, nekad daudz nerunājis, bet visam uzmanīgi klausījies.

Ģen. A. Auzāns savas ģimenes vidū — divi precētām meitām, znotiem u. c. piederīgiem. Ģenerāļa meita L. Auzāne-Vītoliņa pazīstama arī kā rakstniece. M. Vēdzeles uzņ.

Sūtnis īpaši pieminēja jaunekļu un vīru izvadīšanu uz fronti pirmajā pasaules karā Rīgā. Ziediem pie cepurēm, dziesmām un mūzikai skanot, viņi aizsoļojuši, savu mīļo pavadīti. Sūtnim jautāts — vai viņi iet glābt Krievijas imperiju vai iznīcināt — Vāciju? Viņa atbilde bijusi — ne vienu, ne otru. Jo latviešu jauniekļiem un vīriem bijusi apziņa, ka nu pienācis sen gaidītais laiks — Laimdota atkal uzcēlusies un Lāčplēša gars palīdzēs atbrīvot un atgūt dzimteni. „Bez strēlniekiem diezin vai mēs būtu nonākuši pie 18. novembŗa," sacīja sūtnis. „Strēlnieku varonība panāca, ka bija liels gods un slava — būt latvietim." Tālāk K. Zariņš uzsvēra, ka otrā pasaules kara laikā nedrīkstēja runāt slikti par boļševiku režīmu un rietumu austs bija kurlas šajā jautājumā. Tagad mūs meklē, prasa mūsu padomu un liek stāstīt mūsu piedzīvojumus. Lielās varas tagad pašas saprot, cik neiespējami ir vienoties ar īstajiem agresoriem. Komūnisti nespēj sagremot visu to, ko ieņēmuši. Turpretī rietumi ar katru gadu kļūst stiprāki. Visiem kļūst skaidrs, ka cīņa starp kristīgo demokratiju un pasaules bezdievīgo agresiju ir neizbēgama. Mums visam jāseko, jāpieliek visas savas spējas un jādara viss iespējamais, lai rietumi uzvarētu. „Un ģenerālim es novēlu atgriezties dzimtenē, ja ne ar zobenu, tad palmas zaru rokā," savas plašās runas noslēgumā teica sūtnis.

LNPL loceklis Dr. A. Silarājs sveica jubilāru padomes un prezidija vārdā. DVF valdes priekšsēdis A. Alksnītis pasniedza ģenerālim vanagu saimes goda biedra diplomu. Veco strēlnieku un Mančesteras DVF nodaļas vārdā ģenerālim sveicienus nesa viņa bijušais kauju biedrs — LNPL loceklis, L.k.o.k., bij. Aviācijas pulka komandieris plkv. A. Skurbe. „Kad gāju putni dosies uz mājām, lai vecie vanagi panāk šos gāju putnus un vēl aizsteidzas viņiem priekšā!" bija pulkveža novēlējums sirmajam ģenerālim. LBL vārdā Latvijas karodziņu pasniedza A. Pommers, aploksni Mančesteras draudzes uzdevumā māc. P. Namgauds. Latvijas pareizticīgo trimdas baznīcas un metropolita Augustina vārdā rakstisku apsveikumu bija sūtījis baznīcas administrātors globālā joslā virspriesteris plkv. A. Grāmatiņš. Ģenerāli sveica arī daudzo Mančesteras apgabala DVF nodaļu pārstāvji, pasniedzot adresi, grāmatas, tautiskus cimdus un ziedus. Kad 14 g. v. Andris Namgauds sveica ģenerāli jaunatnes vārdā, sirmais kauju varonis pateicās ar skūpstu. DVF Stokportas nodaļas priekšnieks P. Sirsons ģenerālim pasniedza DVF biedra nozīmi. Starp daudzajiem rakstiskiem apsveikumiem, sveicienus bija sūtījis arhibīskapa vietnieks prāv. Berģs, kalpakiešu saime Anglijā, daudzas DVF nodaļas. Koncertā dziedāja Boltonas jauktais un vīru koris diriģ. A. Pommera vadībā, Ročdales vīru koris A. Tīģera vadībā, piedaloties solistei V. Silarājai.

Sirsnīgos vārdos ģenerālis pateicās par daudzajiem apsveikumiem, veltēm un ziediem. „Bija grūti un smagi gadi. Bet es pateicos Dievam par visu. Un dzīve mani mācījusi, ka vienmēr un visos apstākļos savs pienākums jāpilda saskaņā ar sirdsapziņu. To sevišķi gribu teikt jaunatnei, kuŗas svēts pienākums — atbrīvot Latviju. Novēlu jums visiem piedzīvot 80, 90 un pat 100 gadu. Bet 90. gada atcerē mēs visi būsim Latvijā, un es jūs gaidīšu viesos pie sevis. Un tagad darat tā, kā darīja vecie strēlnieki pēc kaujām Jūrmalā. Priecājieties, dziediet un pavadiet skaistu vakaru! Paldies par visu!" Svētku akta noslēgumā tā dalībnieki nodziedāja ģenerāļa mīļāko dziesmu Div' dūjiņas gaisā skrēja.

Jūlijs Vaivars

Mančesterā, aprīlī.

Dornštates veco ļaužu mītnē uzņems arī luteraņus

Kad pag. gada jūlijā Dornštatē sāka iekārtot veco ļaužu mītni, bija paredzēts, ka pārbūves darbus veiks trīs mēnešos vai vēlākais līdz Ziemsvētkiem. Darbi tomēr ieilga un mītne gatava bija tikai aprīlī. Vispirms tajā no Prīnas ieradās ap 100 krievu pareizticīgo, kas 1917. g., bēgot no boļševikiem, bija atraduši patvērumu Francijā, bet otrā pasaules kara laikā krituši vācu gūstā un atvesti uz Prīnu. Viņu starpā arī cara laiku inteliģence, garīdznieki, kāds ģenerālis un admirālis. Visi viņi cerot, kad Krievija būs atbrīvota no komūnistu varas, atgriezties dzimtenē. Turpmāk ieradīsies pareizticīgie no Berchtesgadenas. Mītnē uzņems arī luteraņu vecos ļaudis. Pavisam Dornštatē izvietot paredzēts 450 veco ļaužu.

G. Št.

Mirusi Dr. Marianna Bergmane

Augustdorfā, 6. aprīlī, 66 g. vecumā mirusi Dr. Marianna Bergmane. Viņa dzimusi Piebalgā, absolvējusi Maskavas universitāti, pēc kam ilgus gadus strādājusi par rajona ārsti Gulbenē, vadījusi turienes slimnīcu un aktīvi piedalījusies sabiedriskā darbā. Darbu izpildījusi ar īstu pienākuma apziņu, kāpēc bijusi pacientu ļoti ciemeniņa. Trimdā Dr. Bergmane strādāja Farelas veco ļaužu mītnē. Nelaiki apbedīja Augustdorfas kapos. Atvadvārdus teica latviešu un cittautu organizāciju pārstāvji. A—

Aicinājums Anglijas latviešiem

Britu bēgļu padome, kas kārto „2000 akciju", ziņo, ka saņēmusi apm. 30 tādu latviešu ģimeņu pieprasījumus, kam viņu radinieki Anglijā nespēj uzņemties uzturēšanas un dzīvokļu sagādes garantiju, kādu prasa no visiem šai akcijā ietilpstošiem, pirms tiem izsniedz iecelošanas atļauju. Latviešiem, kas vēlētos palīdzēt šiem tautiešiem tikt uz Angliju un kas varētu atlicināt regulāri kādu summu nedēļā viņu atbalstam, jāpaziņo par to vai nu sūtniecībai (Latvian Legation, 87, Eaton Place, London S.W. 1), vai arī tieši Britu bēgļu padomei (British Council for Aid to Refugees, 19, Dunraven Street, London W. 1).

Latvijas pilsoņu reģistrācija Anglijā

Lai iegūtu pilnīgāku pārskatu par latviešu un Latvijas pilsoņu — cittautiešu skaitu un dzīves vietām Anglijā, kā arī savāktu ziņas par to nodarbošanos un ģimenes stāvokli, LNPL uzsākusi reģistrācijas karšu izpildīšanu par ikvienu latvieti un Latvijas pilsoni — cittautieti, vecāku par 18 gadiem. Reģistrācijas kartes izpildīšanai var saņemt DVF un LBL nodaļās, kā arī pie LNPL pārstāvjiem vai pēdējās centrālajā birojā, 72, Queensborough Terrace, London W. 2. Reģistrācijas kartes kalpos tikai LNPL administrātīvām un kartotēkas vajadzībām.

Var pieprasīt darba līgumus

American Federation of International Institutes pārstāvim Minchenē-Pasingā vēl ir rīcībā darba līgumi personām, kas ietilpst sekojošās katēgorijās: jauktas laulības; kur viens ģimenes loceklis ir invalīds, izņemot aklus un kurlmēmus (ja ģimenē kāds slimo ar tbc, nepieciešams ,ka slimība kopš viena gada ir slēgta); personas, kam konfestionālas dabas šķēršļi, piem., katoļi, kas šķiruši; kur viens laulības partners ir miris vai arī viņa dzīves vieta nezināma, piem., mātes ar bērniem.

Personas, kas atbilst minētām katēgorijām, var sūtīt darba līguma pieprasījumu Mrs. Harvey, (13b) Muenchen-Pasing 20, Am Stadtpark, Telef. 82481, App. 66. Lūgumiem jāpievieno 3 ģimetnes no katra ģimenes locekļa, dzīves apraksts 4 eksemplāros, tbc slimiem arī IRO ārsta apliecība, ka slimība kopš viena gada mazākais slēgta resp. nav vairs lipīgā stadijā. J. S.

Ko mēs darīsim Vācijā?

TAUTIEŠU DOMAS PAR NĀKOTNI

Vācu dziesmiņu — Ich lebe und weiss nicht wie lang, Ich sterbe und weiss nicht wann, Ich fahre und weiss nicht wohin, Mich wundert, das ich so fröhlich bin, — kas iekalta kādā Augšbavārijas pilsētiņas Murnavas veca nama sienā, man rādīja tautietis no Siguldas. „Vai tā nav liela dzīves gudrība, ko vecie ģermāņi sarīmējuši un kā mantojumu atstājuši paaudžu paaudzēm, lai lasa un mācās: es dzīvoju un nezinu, cik ilgi, es miršu un nezinu kad, es braucu un nezinu kurp, man brīnums, ka tomēr priecīgs esmu. — Vai tāda nav arī mūsu, trimdinieku, dzīve? Mēs dzīvojam, bet bieži vien nezinam kam, mēs arī braucam, bet daudzreiz nezinām kurp. Un tomēr mēs neskumstam."

Bet kā ar braukšanu uz citām zemēm? Uz to vecais siguldietis tikai atsmīn: „Ha, ha! Brauksim, tikai ne visi! Bet lai jau brauc, varbūt citiem Dieviņš tā lēmis. Es gan palikšu tepat šai zemē, tuvāk Baltijas jūrai. Man viņas vēji gaužām patīk. Te jūtos gandrīz kā dzimtenē, kaut arī daudzreiz no ļaužu runām nesaprotu ne vārda. Bet kur nu sapratīsi, ja pat austrumprūsis nesaprot bavārieti. Kad tā noklausās un noraugās — brīnumaina tauta."

„Bet ko tad, kad latvieši būs Vācijā galīgi izklīduši? Būs vientuļi."

„Būs jau būs. Bet jādzīvo vien ir. Un tik traki jau nav arī. Vindien aizgāju uz kaimiņu miestiņu. Sāku runāties ar dažiem vācu zemniekiem. Iedzērām pat tasi kafijas. Aprunāties ar viņiem var tīri labi. Daudzi zina un pazīst Rīgu, bijuši tur vai nu pirmajā vai otrajā karā. Bet lai nu kā, — Vācijā dzīvojot man vismaz vecumdienas nebūs jāpavada uz lielceļa. Kaut tie pabalsti nav nekādi lielie, bet, godīgi sakot, arī jābadojas nav." —

*

Viņi abi vēl pavisam jauni, tikko sasnieguši pilngadību, bet paspējuši jau nodibināt ģimenes dzīvi. Ir laimīgi, audzina mazu meitiņu. Viņa latviete, viņš lietuvietis no Klaipēdas un jau kopš 1939. g. dzīvo Vācijā. „Eiropas gaiss mūsu krūtīm vieglāks. Nevaru iedomāties, ko gan lesāktu, teiksim, Argentīnā," saka viņa.

„Lietuviešiem diezgan nelabvēlīgas ziņas no Dienvidamerikas valstīm, kāpēc esam izlēmuši palikt Vācijā. Te gan dzīves apstākļi pašreiz neiepriecina, taču neaizmirsīsim vecu veco parunu: cilvēks nedzīvo no maizes vien. Un, lūk, tā cita še Vācijā ir vairāk nekā jebkurā citā aizjūras valstī," saka viņš.

*

Gluži nelaimīgs ir invalīds p., kam pienācis galvojums no ASV. „Ko gan es tur iesākšu? Ja nu reiz saslimstu un nevaru vairs strādāt, ko tad? Še saņemu kara invalīda pabalstu, kas, pēc jaunajiem noteikumiem, ir samērā augsts, bet aizjūrā man tā nebūs. Ja Vācijā saslimstu, ārstēšanās par velti, aizjūrā — pašam visa jāsamaksā. Blakus pabalstam varu savā arodā piepelnīt lieku marku, bet ko viņā krastā? Esmu izlēmis no galvojuma atteikties, lai brauc veselie, kas tur var vairāk un vieglāk nopelnīt. Esmu drēbnieks un darba man Vācijā pietiek. Strādājot piepelnu otru pabalstu. Tas atļauts, un vācu iestādes tāpēc pabalstu nesamazina."

—ms

Zinātnieka un diplomāta Dr. Oskara Voita 85 gadi

Jubilārs dzimis 1866. g. 18. aprīlī Ropažos kā mežsarga dēls. Beidzis ģimnaziju Rīgā un universitāti Tērbatā, iegūdams Dr. med. un mag. zool. gradu. Atstāts pie universitātes zinātniskam darbam. 1899. g. aiziet uz Pēterpili par valsts spiestuves galveno ārstu, blakus rosīgi darbodamies latviešu organizācijās. Bija arī Jēzus baznīcas draudzes priekšnieks. 1918. g. pēc paša lūguma atbrīvots no dienesta, atgriežas Rīgā, kur piedalās Latvijas valsts dibināšanā. Bija latvijas universitātes organizācijas padomes loceklis. Ievēlēts par profesoru medicīnas fakultātē. 1920. g. valdība aicina viņu uzņemties ārkārtējā sūtņa un pilnvarotā ministra pienākumus Vācijā, Holandē, Šveicē un Ungārijā. Sasniedzis 1932. g. maksimālo vecumu, aiziet pensijā. Atgriezies Rīgā, uzņemas Rīgas latviešu biedrības runas vīru pienākumus, bez tam ir Latvijas Sarkanā Krusta galvenās valdes loceklis, ev. lut. baznīcas virsvaldes viceprezidents, Iekšējās misijas aktīvs biedrs u. t. t. Trimdu vada Freiburgā, Švarvaldē. Gavilnieks ir korporācijas Lettonia filistrs.

Sociālisma kaprači

(Turpinājums no 1. lpp.)

apmierinādamās ar drusciņām no valdnieku galda, vai arī, sākot ar Kerensku, bez cīņas bēga, pamezdama strādniecību savam liktenim. Kā vienīgo patikamo izņēmumu atļaujamies atzīmēt mazās, bet sīkstās Somijas sociālistus. Sociālisma gaišai idejai par labu nav nācis arī tas, ka mēreni sociālisti visus pēdējos trīsdesmit gadus nenorobežojās atklāti un svinīgi no Kremļa pseidosociālistiem un atklātībā nereaģēja uz to, ka tur sociālisma vārdā izpārdeva visvētākās cilvēces vērtības, Dievu ieskaitot. Ja, piemēram, enerģiskā vācu sociāldemokratijas vadītāja Dr. K. Šūmachera š. g. 9. martā bundestāgā pret komūnistiem teiktie atklātie un spēcīgie vārdi būtu izskanējuši kaut pirms divdesmit gadiem, droši vien, cilvēce būtu aiztaupītas daudzas smagas nelaimes. Bet īsti un spējīgi vadoņi jau nedzimst katru dienu. Novālēsim no tiras sirds, lai arī īsto sociālistu aprindās rastos vairāk patiesu, idejisku un spējīgu cīnītāju, kas palīdzētu izmocītai cilvēcei izkļūt no pašreizējā melu un noziedzību zaņķa un atrast ceļus uz labāku nākotni. T. P.

Nometņu dzīve

VILHELMSBURGAS kazarmās dzīvojošiem 2500 vācu bēgļiem paziņots, ka kazarmas jāatbrīvo armijas vajadzībām. Tas skar arī 164 dažādu tautību DP, kas te nesen ieradās no Belkes kazarmām. Bēgļu nometināšanai celšot dzīvokļus. — Vācu bēgļu bērnu dārza telpās prāvests Rumpeters vadīja atvadu dievkalpojumu, jo viņš drīzumā dodas uz ASV. Dievkalpojumā bija ieradušies arī draudzes locekļi no tuvējās Erzlsbergas nometnes.

FARELES veco ļaužu mītnē nesen ar latviešu dziesmām viesojās Eversburgas invalīdu pārskološanās centra dubultkvartets, kas otrā dienā koncertēja Oldenburgas nometnē. Labi noorganizētais dubultkvartets straujās emigrācijas dēļ draud izjukt. — No nometnes uz ASV izceļojis teologs Dr. A. Klepers, bet Ventorfas tranzitcentrā tekuļošanu gaida bij. Smiltenes sabiedriskais darbinieks un pazīstamais pomologs 86 g. vecais P. Pelcis. Bij. Rīgas pilsētas valdes izglītības nodaļas priekšnieks V. Ozoliņš emigrē uz Angliju.

EGILS KALME

SARMA

ROMĀNA ĢEVĪTAIS VILNIS FRAGMENTS

(2. turpinājums)

Aiz akmens jūrmalā ir Iza. Viņa nāk uz šo pusi, un es nolemju pagaidīt, bet man ir jāgaida ilgi. Laiku kavēdams, lasu gliemežvāciņus, pie tam es neraugos pēc glītākiem, bet lasu, kādi pagadās un šad tad palūkojos uz Izas pusi. Kad viņa pienāks, es slavēšu salasītos vāciņus, rādīšu viņai, un viņa priecāsies ar bērna prieku, bet īss viņai būs šis prieks, jo tie ir gluži parasti vāciņi. Tā es domāju un lasu. Pielasu pilnu sauju, izberu zemē un lasu atkal, bet tad pamanu, ka Iza ir nogriezusies pa taciņu, kas ved taisni uz ciemu. Steidzos viņai pakaļ, bet jo tuvāk nāku, jo viņa iet ātrāk, un gliemežvāciņi salūzt manā saujā. Viņa vairās mani sastapt, bet kādēļ? Ko es viņai esmu nodarījis? Ieinteresēts paātrinu gaitu, minu jau gandrīz uz papēžiem, bet viņa vēl neatskatās. Pie viņas kājām nokrīt saplosīts zieds. Redzu, ka tas viņai nav vairs vajadzīgs, bet saku:

— Piedodiet, vai jūs ko nepazaudējāt?

Iza apstājas, noskatās manī, un viņas gaišajās acīs šodien ir dzēlīgums. No veiklā gājuma viņai krūtis cilājas, un lūpu kaktiņi dreb.

— Piesargieties, kā nepazaudējat pats. Jums jau nu ir cienīgs konkurents.

— Kāds konkurents? — es vaicāju.

— Horsta kungs. Viņš ir vēl uzvedīgāks par jums.

— Kas tas par Horsta kungu?

— Jūsu dejotājas draugs.

Pirmo reiz Izu uzlūkoju nopietni kā pieaugušu cilvēku. Brīdi viņa noraugās manā apjukumā, tad pagriežas un aiziet, bet es palieku mulsumā un neziņā. Kad atkal ieraugu jūras krastu, tas liekas tukšāks un pelēkāks kļuvis. Jūras satrauktais vaigs krunkojas. Vilņi kā pēkšņas iedomas uzzied balti un atkal satumst. Horsts, Horsts — es pats sev saku. Kaut kur šo vārdu esmu dzirdējis, bet kur? Pagaisušās atmiņās palikusi tikai vārda skaņa — tukša un nenoderīga, bet aiz tās nozīmīgs un ass jautājums.

Apsūnojuši un snaudulīgi zvejnieku namelu jumti gozējās pēcpusdienas saulē. Ciema ielās šur tur redzēja pa gājējam — kā jau parasti. Nekas neliecināja, ka te kaut kur slēpjas Horsts. Neticami bija, bet vēl neticamāk, ka Iza būtu to sadomājusi, tādēļ gāju meklēt Horsta pēdas.

No ārpuses raugoties. Sarmas māja nekā neslēpa un arī nekā neizpauda. Pagalmā sagāzusies sēta, nekoptas puķu dobes, tīri noslaucīta taciņa. No tā viss man nekas nenoderēja. Pieklauvēju pie Sarmas durvīm. Iekšā kāds staigāja, bīdīja krēslu, bet ielaist nenāca. Pieklauvēju otrreiz. Nekā! Būšu atnācis laikā, — nodomāju un nolēmu gaidīt, jo man šķita, ka, durvīm atveroties, atklāsies noslēpums, un reiz jau tās atvērsies. Pēc trešā klauvējuma nograbēja atslēga, un pati Sarma atvēra durvis. Mazliet satrūcināta, līdzinādama tērpa krokas, viņa gāja pa priekšu.

— Es jau paredzēju, ka tu atnāksi, — viņa ierunājās, un viņas sejā bija smaids un laipnība.

Paslepus vēroju istabu. Uz galda dīvainiem japāņu musturiem rotāts galdauts, sīks māla nieciņš un vāzē plaukstoši jasmīni. Uz dīvāna trīs tikko uzčubināti spilveni. Uz palodzes tukšs pelnu trauks. Katra lieta savā vietā.

Šai istabai bija vēl vienas durvis. No viņām dienām zināju, ka tās veda uz guļamistabu, bet nu tās bija aizvērtas.

— Var redzēt, ka nav, kas par tevi gādā! — viņa ieraudzīja, ka manam virskreklam ir iztrūkusi poga. — Kādas pogas tur vajag? Varbūt es varu sameklēt.

— Viegliem soļiem viņa iesteidzās otrā istabā pēc pogas. Pa pusvirus durvīm ieskatījos guļamistabā. Noliekusies Sarma naktsgaldiņa atvilknē meklēja pogu. Uz galdiņa kokā grieztā dejotājas figūra kautri ieliekusies senlaicīga japāņu vēdekļa krokā. Gulta šaura, vienkārša, glīti uzklāta. Šajā brīdī Sarma pacēla galvu un mani pamanīja.

— Tu esi lieliski iekārtojusies, — teicu, kas pagadās.

— Nezobojies. Vai tu neredzēji, kā es dzīvoju senāk?

— Kā nē! Raug', šis japāņu vēdeklis arī toreiz bija tāpat uz naktsgaldiņa.

Paņēmu vēdekli un pavirši virināju, bet viņa to man izņēma no rokas un nolika vecā vietā.

— Nu redz, toreiz bija savādāk!

— Bet tagad tu esi atbraukusi atpūtā un tomēr...

— Ko niekus! Tāda atpūta šeit vienmēr.

— Bet drīz tu sāksi dejot.

— Nesāc atkal bēdāties, kas jādara, jādara. Paskaties, vai šī poga derēs? Neder. Līdzīgas neatradīsies. Ja tu būtu pieticīgs, es pāršūtu viņas. Šādu man ir daudz, — viņa rādīja zalganas pogas.

— Tajā pavasarī, kad iepazināmies, kokiem bija tādas lapas un tagad dažreiz tāda ir jūra. Tās pogas man patik.

— Tad novelc svārkus.

Viņa ilgi šuva, un diegs mezglojās, bet viņas pirksti bija daiļi. Pār Sarmas plecu ielūkojos tapešu puķēs, kas pa šiem gadiem nebija neko mainījušās. Ap mani sāka vīties atmiņas, tikamas un kairas kā smaržas.

— Vai tu atceries, reiz bija īss un ērts saulriets? Mēs sēdējām pie šī loga un raudzījāmies ciema baznīcā, bet tad sākās karš.

— Baznīca bija skaista. Žēl, ka nopostīta.

— Pa daļai jau salabota. Dievkalpojumi ir katru svētdienu, arī laulības...

— Ai! — viņa iekliedzās.

— Kas tev notika?

— Iedūru pirkstā.

Sarma šūpoja roku, tad parādīja pirkstu. Mirdzošs asins piliens, tāds pats tumši sarkans kā akmens viņas gredzenā.

— Dejošana tev labāk padodas nekā pogu šūšana.

(Turpinājums sekos)

Labklājība bez šķiru cīnas

Augstais dzīves standarts ASV – arodbiedrību panākums

1 MĀRC. MAIZES NOPELNA 5 MINŪTES, BET LABU RADIOAPARĀTU — 2 DIENĀS

Ik reizes, kad ASV notiek svarīgas sarunas saimnieciskās dzīves kārtošanā vai draud streiki, nāk prātā notikumi, kas risinājās pirms daudz gadiem. Arī toreiz Baltajā namā ieradās dažādi pārstāvji ar prasībām. Prezidents Ruzvelts uzsita dūri galdā un pateica: „Pie velna! Galu galā es taču esmu Amerikas prezidents!" Bet šie vīri nenobijās. Viņu vidū bija viens, kas mierīgi, bet ar uzsvaru atbildēja: „Es arī esmu prezidents!" Un tāds viņš bija. Tas bija Semjuels Gompers, kas 39 reizes bija ievēlēts par arodbiedrību savienības AFL prezidentu. Viņš toreiz panāca savu prasību izpildīšanu.

Cīņa darba devēju, valdības iestāžu un darba ņēmēju starpā Amerikā nekad nav bijusi mazāk asa nekā citās zemēs, jo arī tur kādreiz bija necilšami darba apstākļi, zemas algas, bet 12—14 stundu garš darba laiks. Mirstība bija pat tik liela, ka cilvēka caurmēra mūža garums iznāca tikai 34 gadi. Bet kamēr citās zemēs strādnieku vadoņi pakļāvās Marksa mācībām par šķiru cīņu, atzīstot darba devējus par darba ņēmēju ienaidniekiem, amerikāņu arodbiedrību vadītāji turējās pie citiem uzskatiem. Tie atzina, ka darba ņēmēju un devēju galvenās intereses ir kopīgas. „Tie ir kā vīrs un sieva, kam jāsadzīvo kopā," viņi centās to izskaidrot vienkāršiem vārdiem. „Tāpat kā ražotājs un patērētājs nav domājami viens bez otra, tāpat tas ir ar strādnieku un kapitālistu. Vienam pieder darba izpilde, otram — iniciātīva." Un, neļaujot saskaldīt strādniekus ne ar kādām sociālisma, komūnisma un dažādu citādu politisku partiju mācībām, bet aizstāvot tikai tīrās aroda intereses, arodbiedrības panāca to, ka Amerika šodien var lepoties ar 40 stundu darba nedēļu, vislabākajiem darba apstākļiem, vislielāko izpeļņu un — vislētāko produkciju.

Izvērtējot 1950. g. tautas skaitīšanas materiālus, amerikāņu saimnieciskās dzīves vadītāji dibināti norāda, ka tajās zemēs, kas pakļāvās šķiru cīņas mācībai, daudzi darba darītāji šodien staigā skrandās, dzīvo nožēlojamos dzīves apstākļos un izdod vairāk nekā puse mēnešalgas, lai nopirktu 1 pāri kurpju, kamēr ASV fabrikas caurmēra strādnieks 1 märc. maizes nopelna 5 minūtēs, 1 märc. cukura 5½ minūtēs, 20 cigarešu 8 min., 1 märc. sviesta 28 min., duci olu 34 min., 1 märc. speķa 38 min., 1 pāri nailona zeķu 50 min., 1 pāri kurpju 5 stundās un 26 min., bet labu radioaparātu — 2 dienās. Katram ceturtajam cilvēkam Sav. valstīs pašreiz ir automobilis un tālrunis. Cilvēka caurmēra mūža garums, pateicoties higiēniskiem dzīves apstākļiem un daudziem ārstniecības pasākumiem, no kādreizējiem 34 gadiem pagarinājies uz 67 gadiem.

Dzīves attīstība gājusi arī citā virzienā. „Ja pirms 50 gadiem vēl viegli varēja pazīt farmeri pēc slikti šūta uzvalka un nobristām kurpēm," raksta Harper's Magazine, „tad šodien daudzus fabrikas strādniekus pēc apģērba vien vairs nevar atšķirt no direktora un prokūrista. Visas sievietes valkā nailona zeķes. Kā bagātais, tā nabagais smēķē vienus un tos pašus cigārus, skujas ar viena veida aparātiem, un arī dzīvoklī tiem ir vieni un tie paši apgaismošanas un apsildīšanas aparāti. Agrāk zināmu bagātības pakāpi pauda auto modelis, ar kuru tā īpašnieks brauca. Tagad arī šeit nekādas krasas starpības vairs nav. Arvien vairāk Sav. valstīs izzūd arī mājkalpotājs. Mājsoli veic katra ģimene pati, jo visos grūtākos darbos palīdz mašīnas."

Amerikā nokļuvušu jauniebraucēju, arī mūsu tautiešu ziņojumi, bieži gan ir citādi. Tie ir visādu bēdu un grūtību pilni. Bet nav jāaizmirst, ka tie reti kad ir apstākļu caurmēra raksturojumi, bet raksturo dzīvi atsevišķās vietās.

Daudzās farmās vēl šodien, tāpat kā pirms 10 vai 20 gadiem, spīd vāja petrolejas spuldze, bet 75 proc. no visām lauku saimniecībām ir elektrificētas, un ir saimniecības, kur elektrība dod ne vien gaismu, bet palīdz slaukt govis, dzesēt pienu, sūknēt ūdeni, zāģēt, malt, kult, mazgāt veļu u. t. t. Šķiet gandrīz neticami, ka ar elektrību farmās veic apm. 300 dažādu darbu. Tā kā elektrības tarifs ir lēts, tad 3800 l ūdens sūknēšana, ko veic 1 stundā, maksā tikai 3 centus. Tikpat maksā 30 govju izslaukšana vai 40 l piena atdzesēšana.

Kad kādam mirušam izcilam arodbiedrību vadītājam pagājušā gadā atzīmēja 100. dzimšanas dienu, nezinātāji bija pārsteigti par tām nepārredzamām laužu masām, kas pulcējās šajās sanāksmēs — vietām pāri par 90.000. Bet amerikāņi zināja, ko viņi dara. Viņi zināja, kam viņi pateicību parādā par savu labklājību — par to, ka Amerika nav ierauta tādā chaosā, kādā šodien atrodas kāda cita liela valsts, kur miljoniem strādnieku kļuvuši par vergiem un iedzīvotāju lielākā daļa dzīvo nožēlojamu, beztiesisku dzīvi.

P. L.

Roksberijas latviešu kalnā

VĒSTULE LATVIJAI
NO BOSTONAS

Sestdienās no Bostonas plašajām priekšpilsētām latviešu bērni vecāku pavadībā dodas uz Roksberiju. Tā ir Bostonas priekšpilsēta ar nelielu pakalnu, kas apbūvēts ēikiem nameļiem. Roksberiju var dēvēt par lielāko latviešu pilskalnu Amerikā. Sākot ar š. g. simteni, te augusi latviešu emigrantu kultūra. Te iznākuši vairāki laikraksti, piem.: Amerikas Vēstnesis, Amerikas Latviešu Avīze, Dieva Sveiksme, Strādnieks, Prometejs u. v. c. Te darbojušies arī daudz kultūras darbinieku: Jānis Steiks, Vald. Salnais, Milda Salnā, Jūlijs Vecozols, un no piektgadniekiem V. Dermanis-Dambītis, Fr. Roziņš-Āzis, bij. cariskās Krievijas padomes deputāts J. Ozols u. c. Tas grāmatu, brošūru un avīžu metiens, kas še iznācis, nav mazais — ja saliktu tos kaudzē, būtu vesels kalns.

Bet kur ir šis vecais latviešu garīgais kalns šodien? — Viens otrs izdevums vēl glabājās kādā bibliotēkā, varbūt tie bija arī Rīgā valsts bibliotēkā, bet visumā šis lielais kalns 40 gados sarucis kā nebijis... Piektgadnieki bijuši sabiedriski ļaudis un kultūras turpinātāji, tāpat kā otrs spārns — tautiski kristīgie, bet pirmie aizgāja maldu ceļos... Interesanti, ka viņu vadoņi pēc 1. pasaules kara gan atgriezās Latvijā, bet „revolucionārā masa" tiem vairs nesekoja līdzi: tā iekapselējās savā draudzē un palika Amerikā, sak', drošs paliek drošs — „ēdīs labāk Amerikas baltmaizi un pelnīs dolarus". Komūnistam taču nevar būt tēvijas!

Un, lūk, netālu no Bostonas latviešu skolas ir kāds namelis, uz kura durvīm angliski rakstīts: Dudley Club. To neapsaimnieko amerikāņi, bet latviešu komūnisti, kas turpat arī izdod savu lapeli — komūnistisko Amerikas Latvieti. To zinot, kļūst baigi par to, ko dara mūsu tautas brāļi svešumā. 20 gadus viņi palīdzējuši rakt Latvijas kapu un nu slavē lielo Austrumeiropas tautu kapraci — Stalinu. Bet amerikāņi vienaldzīgi noraugās šajos ķirmjos.

Osv. Akmentiņš

Bostonā, aprīlī.

Ievērojams latviešu zinātnieks ASV

Pirms 33 gadiem ASV ieradās rundālietis Jānis Akermanis, kas ar savu apdāvinātību un centību sasniedzis ievērojamu stāvokli. Tagad viņš ir Minesotas universitātes aeronautikas fakultātes profesors, un viņa vadībā, starp citu, strādā arī beļģu profesors Pikārs, kas pazīstams ar saviem stratosfairas lidojumiem. Līdztekus darbam universitātē prof. Akermanis vada Rozemantas izmēģinājumu staciju, kur notiek svarīgi pētījumi kara un civilā aviācijā. Patlaban profesors ar saviem palīgiem lūko noskaidrot lielo ātrumu iespaidu uz cilvēka smadzenēm, aktīvi turpinādams arī darbu savā speciālitātē — lidmašīnu konstruēšanā augstlidojumiem. Bez tam vēl profesors vada savu uzņēmumu Strato Equipment Co., kur svarīgākais ražojums patlaban ir paša Akermaņa izgudrotā tērauda apkakle t. s. dzelzs plaušām, lai glābtu bērnu triekas slimnieku dzīvības.

Kaut ārkārtīgi pārslogots saviem uzdevumiem un pienākumiem, prof. Akermanis tomēr ir arī viens no aktīvākiem latviešu sabiedriskiem darbiniekiem ASV. Viņš bija Minesotas latviešu pārstāvis Amerikas latviešu apvienības dibināšanas kongresā Vašingtonā un ir arī nesen dibinātās Minesotas latviešu apvienības goda padomnieks. Kā jau mūsu laikrakstā ziņots, prof. Akermanim lieli nopelni arī Mineapolisas latviešu draudzes organizēšanā. Turklāt viņš daudz palīdzējis latviešu iecelotājiem.

Viņš atkal filmē

Ed. Krauca aicinājums tautiešiem visos kontinentos

Latviešu filmoperātors Ed. Kraucs no ASV raksta:

„Ilgāku laiku neesmu strādājis savā nozarē, jo atbraucot ASV, sākums pagāja personīgās dzīves un darba lietu kārtošanā. Taču pa šo laiku varēju papildināt savas zināšanas krāsu filmas uzņemšanas technikā, papildinot Vācijā iegūtās.

Pēc trīs Mineapolisā nostrādātiem mēnešiem ar mākslinieka A. Bērziņa starpniecību dabūju darbu savā arodā un tagad jau sesto mēnesi strādāju lielajā filmrūpniecībā Alexander Film Co. Še esmu ļoti apmierināts, un brīvajā laikā gribu intensīvi un lietderīgi pastrādāt Latvijas filmu archīvam. Bij. Latvijas skaņu chronikas vietā esmu nodomājis producēt latviešu trimdas chroniku, šajā darbā savācot materiālu par mūsu trimdas dzīvi un darbu. Tas arī dotu iespēju tautiešiem redzēt, kā mūsu ļaudis dzīvo un strādā citos kontinentos. Darbs, bez šaubām ,nebūs viegls, taču ceru to veikt. Chronikas sagatavošanu esmu jau pasācis. Tās ievads būs krāsās, un filmas 35 un 16 mm platas.

Šai sakarā lūdzu tautiešus visos kontinentos, kam vien ir interese un iespēja, vākt filmu un foto materiālu par mūsu trimdas dzīvi, rakstīt man uz šādu adresi: Ed. Kraucs, 412 W. Jackson Street, Colorado Springs, Colo., USA.

Lūdzu arī citus trimdas laikrakstus ievietot šo aicinājumu."

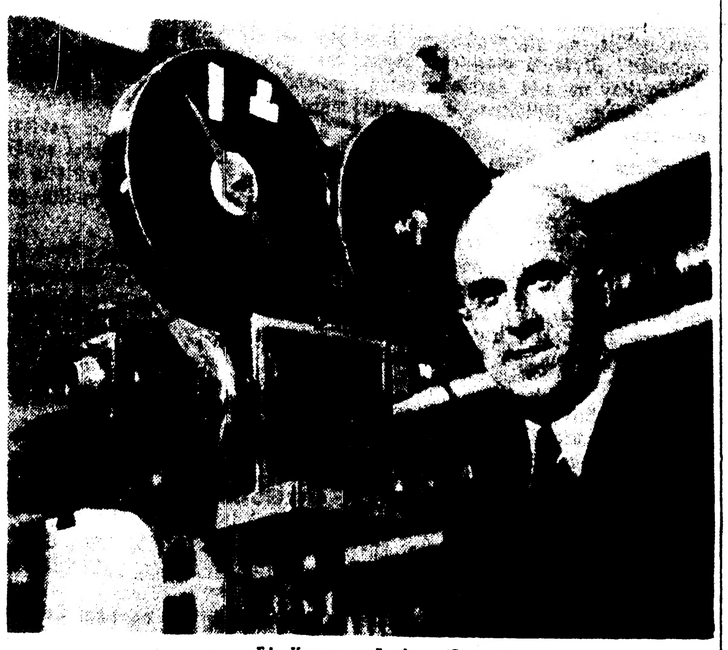

Ed. Kraucs savā elementā

Tunisas sardzē

VĒSTULE LATVIJAI NO TUNISIJAS

Ir nakts un tumšs kā peklē; tikai mūsu G.M.C. staru kūļi taustīdamies meklē ceļu. Pēc daudzajiem cigarešu kvēlojumiem spriežot, leģionāru ir pilns auto. Agri tikām izmesti no siltajām gultām un pat kafiju šorīt nedabūjām, lai jau laikus nokļūtu Tunisā. Tādēļ visi samiegojušies un sapīkuši.

Pēc 3 stundu kratīšanās automašīnā sasniedzam Tunisijas galvaspilsētu Tunisu. Ierādītajās kazarmās ierīkojamies, cik mājīgi vien iespējams. Katrs steidz arī sakārtot savu parādes uniformu, jo rīt mums sardze pie ministrijas nama uz pilsētas galvenā bulvāra.

Pēcpusdienā visi dodamies „brīvsolī" uz pilsētu. Reti mums uzsmaida laime nokļūt galvaspilsētā, kādēļ steidzam izmantot iespēju drusku izklaidēties. Te gan jāuzmanās no militārās policijas. Nez' kādu iemeslu dēļ tiem zeļļiem jau no laika gala ir zobs uz mums. Bieži te iznāk sadursmes un kautiņi M.P. un mūsējo starpā. Šie vīri vienmēr cenšas sarūgtināt mūsu atvaļinājuma brīžus. Bet leģionāri jau nav tie, kas laidīs sev „uz deguna kāpt". Bijuši pat gadījumi, kur pāris leģionāru piekauj visu policijas patruļu. Paši Tunisas iedzīvotāji pie šāda veida scenām jau pieraduši. Kā pēc burvja mājiena ap notikuma vietu tad salasās ļaužu bars, lai noskatītos strīdus iznākumu.

Pati pilsēta, ja neieskaita itaļu un arabu kvartālus, visumā tīra. Galvenās ielas katru nakti aplaista. Tās neslauka sētnieki, kā pie mums, bet šo darbu veic īpaša arabu komanda. Tādēļ arī dzīvokļu īrniekiem jāmaksā par telpām drusku dārgāk, lai pilsēta varētu algot ielu slaucītāju arteli. Lielo universālveikalu, kā arī mazo tirgotavu skatlogi vai lūzt aiz preču pārpilnības. Ielas pilnas tramvaju, trolejbusu un neskaitāmu „taksīšu". Elektriskais vilciens savieno pilsētu ar pludmali, uz kuru karstajos vasaras mēnešos dodas tūkstošiem iedzīvotāju gūt veldzi Vidusjūras viļņos.

Vakaros pilsēta spilgti ilumineta. Mirgo skatlogu un kino reklāmu uguņi. Ap pl. 21 pilsētas dzīvē iestājas tāds kā pagurums. Ielas kļūst pustukšas. Ļaudis sēž mājās vai arī plašajās kino zālēs. Lielie kabarejrestorāni, kas te vai uz katra stūra, ir tukši. Uz paaugstinājuma spēlē frakotas spāņu džesa kapellas, bet trūkst dejotāju. Pat pilsētas naudīgā šķira nevar atļauties šajos restorānos dzert šampanieti par 1600—2000 fr. pudelē.

Citādi tas ir mazajos krodziņos, tālāk no centra. Te ir rosība dažkārt līdz pat rītam. Vīri un sievas te rauj tradicionālo karšu spēli „belot" vai met kauliņus, sūcot savu mūžīgo vīnu. Vēl tālāk Karbah — arabu un itaļu kvartāls. Normālam cilvēkam jau dienas laikā te būtu jāuzmanās. Ieliņas te tik šauras, ka divi cilvēki ar grūtībām var iet blakus. Celtnes sabūvētas cita uz citas. No tālienes šis kvartāls izskatās kā termītu mājoklis. Vienmēr jābaidās, ka kāds neuzgāž samazgu spaini uz galvas. Ielas netīrumos savā nodabā rotaļājas arabu un balto bērni. Bet turpat blakus izkrāsotas „señoritas" atvērušas savas būdas, lai sevi piedāvātu.

Rītos uzpošamies uz to labāko. Mirdz mundiera pogas, patronjostas un zābaki. Pēc vecām tradicijām uz pleciem mums sarkani uzpleči ar bārkstīm, bet ap vidu zila flaneļa šalle. Rokās balti cimdi un galvā sniegbalta cenure. Pl. 7 ir sardzes maiņa. Leģiona maršam skanot, defilējam gar Nezināmā karavīra kapu. Ministrijas nama pagalmā nomaina veco sardzi. Pl. 8 atskanot taures pūtienam, uz galvenā bulvāra pārtrauc satiksmi. Ļaudis godbijīgi gaida, līdz uzvelk karogu. Posteņiem, kas stāv pie vārtiem, ir diezgan ko svīst. Viņu acu priekšā nepārtraukti jono automašīnas, tūkstošiem gājēju jaucas cits caur citu, tā ka acis kļūst raibas.

Tā tas iet 8 dienas. Tad mūs nomaināt nāk kāda cita karaspēka daļa, bet mēs dodamies atpakaļ uz savām garnizonu mītnēm Tunisijas kalnos, paņemdami līdzi sev jaukas atmiņas no galvaspilsētas.

Rūriks

Tunisijā, aprīlī.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Nujorkā 21. martā uz ielas ar vājām dzīvības zīmēm atrasts pag. gadā iecelojušais rīdzinieks, 36 g. v. Konstantins Briedums. Nenākot pie samaņas, viņš slimnīcā miris. Nāves gadījums visai miklains, jo B. iepriekšējā dienā izgājis no dzīvokļa, lai dotos uz kora mēģinājumu, bet nav tur ieradies. Briedums Rīgā studējis tiesības un bijis korporācijas Lettgallia biedrs. Rīgā B. strādājis par ģrāmatvedi un arī Nujorkā darbojies kādā bankā. Trimdas laiku Vācijā pavadījis Libekā, kur arī izdevis un kādu laiku rediģējis Latviešu informācijas biļetēnu.

★ Notinghemas Rotary kluba rīkotā izstādē, Anglijā, ar saviem izstādījumiem piedalījās arī mūsu tautieši. Eksponātu savākšanu bija izkārtojusi īpaša komiteja A. Mazjāņa vadībā ar Notinghemas DVF un Derbijas LBL atbalstu. Tautiešu atsaucība bijusi liela, jo izstādīti pāri par 300 priekšmetu, kas guva angļu apmeklētāju vispārēju atzinību. Latviešu novietojumu iekārtošanu bija veicis mākslinieks A. Krūka.

★ Napas pilsētiņas (ASV) latvieši ieradušies Sarkanā krustā un pieteikušies labprātīgi dot asinis pretkomūnisma cīnītājiem. Napas laikraksts šo latviešu nodomu aprakstījis, ievietojot arī uzņēmumu.

★ Čikagas latvieši ir enerģiski māju pircēji. Ir mājas, kurās dzīvo tikai latvieši, un latviešu valoda dzirdama ļoti bieži.

★ Spokānes laikraksts The Spokesman Review ievietojis rakstu par Ēriku Birnbaumi, kas luterāņu un presbiterāņu baznīcu sanāksmēs un skolu sapulcēs nolasījusi piecus priekšlasījumus par Latvijas traģēdiju. Centrālā luterāņu baznīcā pēc Birnbaumes priekšlasījuma klavieru mūziku atskaņojis Volfgangs Dārziņš.

★ Filadelfijas 1. latviešu baptistu draudzes Māsu misiones biedrība, kas dibināta 1894. g. aprīļa sākumā atskatījās uz 57 raženiem darba gadiem.

★ Filadelfijas Sv. Jāņa draudzē pašreiz ir 304 locekļi. 1950. g. draudzē bijuši 64 dievkalpojumi ar 5910 baznīcēniem. Luterāņu draudzē Dr. phil. Nik. Vīksniņš referējis par Latviskā gara pasauli.

★ Viskonsijas štata pilsētiņā Fond der Lac, kur dzīvo 22 latvieši, viņu labvēlis luterāņu mācītājs B. J. Stekers noorganizējis dievkalpojumus latviešu valodā. Pirmo dievkalpojumu vadīja māc. V. Strautmanis.

★ Aprīļa sākumā Oksfordas baptistu baznīcas zālē notika latviešu sanāksme, kurā nolēma dibināt DVF nodaļu. Valdē ievēlēja P. Pļaunieku (priekšsēdis), E. Šulcu, J. Sinku, E. Pūlīnu un L. Lapaini, bet revīzijas komisijā L. Lusti, E. Skaraļupu un M. Bērzi. Nodaļas adrese: The Warneford Hospital, Headington, Oxford, Gr. Britain.

★ Latviešu leģiona bij. ģenerālinspektors ģen. R. Bangerskis no Vācijas izceļojis uz Angliju.

★

★ Pēc ilgas slimības Utrechtā, Holandē, miris inž. Roberts Reters. Nelaikis dzimis 1882. g. 27. aprīlī Zaļenieko. Trimdā vadīja Latviešu palīdzības biedrību Holandē.

★ Sidnejas universitātē par mācības spēku saistīts docents J. Mulžnieks. Latvijā M. beidzis mechanikas fakultāti, bet Romā aviācijas fakultāti.

★ Sidnejas latviešu ev. lut. draudzes pilnsapulce ievēlēja P. Plavnieku padomi nākamajam darbības gadam. Padomē ievēlēja E. Liepiņu (priekšsēdis), J. Liepiņu, E. Vētru, V. Cīruli, R. Arnoldiju, K. Pijoli un R. Kraukli. Ārtava Latvijai savāktas 160 märc. Draudzes dāmu komitejā ievēlētas M. Krauklе, A. Klenčmite, E. Mieze-Plūme, V. Krima, V. Zirnīte, E. Renbuša, L. Plaviņa, B. Engelse un A. Brūvere.

★ Sidnejā skautu, gaidu un svētdienas skolas audzēkņu vecāku sanāksmē nodibināta jaunatnes audzināšanas padome, kuŗa sekmēs latvisko vērtību izkopšanu un saglabāšanu jaunatnē. Padomē ievēlēti N. Kalniņš, J. Masulēns, A. Siksna, māc. J. Krauklis, gaidu vad. A. Bormane un skautu vad. J. Liepiņš.

★ Melburnas latviešu biedrība izsludinājusi rakstu darbu sacensību jaunatnei. Jaunatnei līdz 17 g. sacensības temats Manas atmiņas par Latviju, bet līdz 13 g. — Mana mīļākā latviešu grāmata.

palīdzības biedrība ar latviešu ārstu atbalstu noorganizējusi ārstu padomdošanu. Savu ilgdzīvību apsolījuši Dr. V. Kalniņš un Dr. I. Rudzīte.

★ Mag. iur. A. Kampe iecelts par locekli tautu apvienības cilvēka tiesību aiz[illegible]komisijā, ko

★ Montreālas latviešu vada prof. Saugvels. Pārējie komisijas locekļi ir kanadieši.

Paziņojums LATVIJAS abonentiem

Tā kā visu pēdējo laiku nemitīgi pieauguši laikraksta ražošanas izdevumi, tad apgāds, lai nebūtu jāpaaugstina abonementa maksas, centās rast ietaupījumus pārējos — pārvaldes un pārdošanas izdevumos. Līdz šim arī tā bija izdevies noturēt Latvijas līdzšinējo cenu. Pašā pēdējā laikā tomēr laikraksta tehniskā ražošana sadārdzinājusies nesamērīgi strauji, — cinkografiju izdevumi pieauguši par 10—20 proc., bet papīrs sadārdzinājies pat līdz 100 proc., un to vispār grūti dabūt, tā ka ar budžeta ietaupījumiem vien nekādi vairs nav iespējams starpību izlīdzināt. To pašu iemeslu dēļ samazinājuši apmērus vai pat apstājušies daudzi laikraksti un žurnāli Vācijā un citās Eiropas zemēs, citi paaugstinājuši cenas. Vācijas igauņu laikraksts iznāk vairs tikai uz divi lappusēm, bet Zviedrijā iznākošā Latvju Enciklopēdija paaugstinājusi abonementa maksu par 50 proc.

Ievērojot saimnieciskos apstākļus, arī Latvijas apgāds spiests lūgt savus lasītājus uzņemties nest daļu no strauji pieaugušajiem izdevumiem un, sākot ar 1. maiju, noteicis jaunas abonēšanas maksas Vācijā, Zviedrijā, Anglijā, ASV un Kanadā.

LATVIJAS JAUNĀS ABONEMENTA MAKSAS NO Š. G. 1. MAIJA:

Vācijā: indiv. abonem.	DM	4.50 mēnesī
kollekt. abonem.	DM	4.— „
atsev. num. cena	DM	0.60 „
Zviedrijā:	Kr.	5.50 mēnesī
Anglijā:	Šil.	6/8 „
ASV un Kanadā ar parasto pastu	Dol.	1.20 „

Visiem pārējiem abonentiem maksa paliek līdzšinējā.

Reizē ar to paziņojam **sludinātājiem**, ka ar 1. maiju grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem aprēķināsim **30 proc. atlaidi.**

LCK apgāds LATVIJA

Kad politika iziet uz ielas...

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE NO KANADAS

Kanada nav izņēmums. Arī te komūnisti, tāpat kā citās rietumzemēs, visai strauji zaudē savas agrāk iekarotās pozicijas pašvaldībās un strādnieku organizācijās. Tomēr aktīvo komūnistu partijas biedru skaitu joprojām te vērtē uz 10.000, bet piekritēju uz 200.000. Zīmīgi, ka 90 proc. no tiem ir agrākie ieceļotāji — Kremļa varā esošo zemju piederīgie. Un likteņa ironija — tieši tās tautas, kas zem krievu varas vismazāk cietušas, devušas vislielāko komūnistu skaitu. To vidū pirmās vietas ieņem žīdi, ukraiņi, poļi un somi.

Liekas, ka īstā kanadiešu mentalitāte, kas no vienas puses dibinājas uz stingru reliģisku audzināšanu, bet no otras — uz iedzimtu cenšanos pēc individuālas mantas — sava bankas konta, sava auto un savas mājiņas, nav labvēlīga komūnisma mācībām; bet tām gan pakļāvušās ieceļotāju tautas, kas savas apziņas dziļumos vēl nes seno vajāšanas kompleksu.

Veco latviešu ieceļotāju skaits Kanadā ir ļoti niecīgs — to vērtē uz dažiem simtiem. Komūnistu ietekme viņu vidū ir daudz mazāka nekā ASV latviešos: tikai kādi desmit piekritēji. Tomēr šie desmits ir visai aktīvs. Sākumā, kad jaunie ieceļotāji vēl nepārzināja apstākļus, komūnistu barveži tiem rīkoja mielastus ar iedzeršanu un pat Ziemsvētku eglītes. Pāris desmit jauniešu, kas mīlēja iedzert un padejot, paraasti arī saradās šajos sarīkojumos; bet vēlāk gājēju vairs nebija, un šie sarīkojumi bija jāizbeidz. „Dvēseļu zvejnieki" tagad pārslēgušies uz citu darbības veidu, makšķerēdami lētticīgos citu tautu ieceļotāju vidū.

Tautietis N. atstāsta kādu visai raksturīgu gadījumu:

— Man bija izdevība pāris reizes pabūt latviešu agrāko ieceļotāju sarīkotās viesībās. Tur novēroju arī dažus latviešus ar komūnistisku pārliecību. Neatrazdami atsaucību saviem uzskatiem, tie izvairījās runāt par politiku. Viņu vidū bija arī kāda **sieviete.**

Patlaban dzīvoju Toronto „**internacionālajā kvartālā**", kur liels tautību **sajaukums. Ir atklāts noslēpums, ka tieši šis rajons** dod visvislielāko **komūnistu piekritēju** skaitu. **Pirms pāris dienām pie** mana dzīvokļa **kāds pieklauvēja.** Mani **angliski uzrunāja kāda sieviete** un aicināja **parakstīt protestu** pret Rietumvācijas **apbruņošanu.** Mēs uzsākām disputu.

„Kādēļ jūs nevācat parakstus pret Austrumvācijas apbruņošanu, kas ir jau noticis fakts, bet tik enerģiski uzstājaties pret Rietumvācijas apbruņošanu, ko vēl tikai projektē?"

„Tur ir liela starpība — austrumos ir tautas valdība, bet rietumos valda nacisti..."

„Ja jūs tā runājat, tad jau esat komūnistu partijas sūtīta..."

„Nē, mani sūta Kanadas miera padome."

„Nu, tie jau ir tie paši vēži, tikai citā kulītē," izmetu latviešu valodā savam draugam, kas arī iznācis gaitenī, lai noskaidrotu, par ko īsti mēs strīdamies.

„Ak, jūs esat latvieši," pavisam pārsteigta noteica aģitātore un acumirklī izslīdēja pa durvīm.

Tikai tad sāku prātot, ka šo sievieti esmu jau kaut kur redzējis un beidzot atcerējos, ka esmu bijis ar viņu kopā kāda „veckanadieša" viesībās.

Pēc pāris dienām ieraugu šo sievieti uz ielas: kopā ar kādu vīrieti tā skaļi aicina visus garāmgājējus parakstīt to pašu protestu pret Rietumvācijas apbruņošanu. Mani pamanījusi, tā kautrīgi pazūd limuzīnā, un „cīņas laukā" paliek vīrietis viens pats.

Manī ir liels niknums, un es nekavējoties uzsāku pārrunas:

„Vāciešus taču apbruņo cīnai pret komūnistiem. Vai jūs domājat, ka mums nevajag cīnīties pret komūnistiem?"

„Bet tie ir nacisti. Viņi ir bīstami demokratijai..."

„Droši vien, jūs domājat austrumu „tautas demokratiju"? Rietumiem tie nav bīstami..."

„Es domāju demokratiju vispār. Mēs to nevaram šķirot..."

„Bet sakiet, kas jūs esat — vai ne komūnistu partija?"

„Nē, mēs esam no Kanadas miera līgas."

„Bet tā lēdija, kas sēž tur jūsu limuzīnā, tā taču ir īsta komūniste!"

Lieta kļuvusi par karstu. Ap mums jau salasījies prāvs ļaužu pulciņš, kas gan ar starpsaucieniem, gan smiekliem cenšas aktīvi piedalīties mūsu diskusijā.

Sieviete mašīnā kļuvusi pavisam nepacietīga un aicina šo ielas sanāksmi izbeigt. Beidzot arī vīrietis ielec mašīnā un, smieklu pavadīts, aizbrauc.

Kanadieši ir ziemeļnieki. Ielas politikas garam te pagrūti iesakņoties.

Alberts Kalniņš

Toronto, aprīlī.

Zāģu un sīlīša čīkstoņa vietā – aģitātori un dancotāju brigādes

KĀ IGAUŅU KOLHOZNIEKI CIRTA MEŽUS „STAĻINA CELTNĒM"

Pagājušajā ziemā ne tikai Latvijas mežus gāza no celma „sociālistiskas sacensības" kārtā, lai transportētu kokus uz Kachovku, Kuibiševu un citām „gigantiskajām Staļina celtnēm", bet gluži tāds pats liktenis ir Igaunijas mežiem. Ciršanas sezonu Igaunijā kādā rakstā pēc pašas Igaunijas komūnistiskās preses izvilkumiem attēlo Stokholmas Newsletter from behind the Iron Curtain.

Tur starp citu lasām, ka igauņu kolhozu zemnieki dabūjuši braukt uz cirsmām pat vairāk simtu kilometru no savām mājām. Tiem bieži ierādītas mītnes, kur nav bijis iespējas gatavot siltu ēdienu, vai pat telpas bijušas neapkurināmas, piemēram, Karistē. Arī Lehkmē vīri, kas no rīta līdz vakaram cērt malku, dabūja salt neapkurināmās istabās. Viljandi apgabalā, kā ziņoja Rahva Hääl, trūka cirvju, zāģu un zirgu iemauktu, tāpat silta ēdiena strādniekiem. Veikalā nebija dabūjami pat milti, bet cukuru nārdeva tikai kooperātīva biedriem, nevis no cituriene atbraukušiem mežu cirtējiem. Arī darbu mechanizācija vairāk izdaudzināta uz papīra. Pēc tā paša Rahva Hääl ziņām, Laiksāre un Tartu apriņķī 40 proc. motorzāģu nebija lietojamā stāvoklī, bet no automobiļiem bieži vien darbam derīgā stāvoklī nebija ne puse, piem., Pernu apriņķī.

Toties vienas lietas mežos bija pārbagāti: aģitācijas un propagandas. Mežu ciršanas propagandu veica ne tikai prese un radio, bet ik uz 50 līdz 60 cirtējiem bija saistīts viens aģitātors, kas mežā apstaigāja cirtēju grupas, mudinādams tos uz jaunām „darba uzvarām". Vietām šo propagandu mēģināja sasaistīt ar priekšnesumiem un uz mežiem nosūtīja „mākslinieku brigādes", lai cirtējiem darbā uzdejotu un padziedātu. Cirvju un zāģu troksnis tomēr izrādījās tik liels, ka no „častuškām" mežā nekas nebija dzirdams, un šis eksperiments atkal bija jāatmet.

Bet ja nu cirtējiem tik nikni jāstrādā un vēl tik smagos apstākļos, varbūt vismaz izpelņa bija laba? Pēc Tallinas radio minētās informācijas, izcilākais Igaunijas mežu cirtējs Aleksanders Eiks izpelnīja mēnesī tik daudz, ka par nopelnīto naudu nevar pat nopirkt vilnas plūksnu uzvalku.

Jau 1000 ateistiskas skolas Polijā

„Bērnu draugu apvienība" Polijā ierīkojusi jau vairāk nekā 1000 ateistu skolu pēc padomju parauga. Šīs skolas saņem lielu valdības atbalstu un realizē militāri ateistisku programmu. Jau bērnu dārzos cenšas iepotēt bērniem komūnistisko mācību un dara visu, lai kavētu viņos vecāku reliģiozo ietekmi. Baidās, ka drīz komūnistiskā valdība kādu dienu visas skolas Polijā pārvērtīs par ateistiskām.

Polu armijas virspavēlnieks likvidējis evaņģelisko dvēseles aprūpi armijā un ar pavēli izslēdzis visus ev. lut. mācītājus no karaspēka vienībām.

Ar iekšlietu ministrijas rīkojumu polu tauta tagad saskaldīta vairākās šķirās, līdzīgi indiešu kastām. Viszemākā ieskaitīti „tautas izmantotāji, sabiedrības parazīti" un — garīdznieki...

A. L.

Paša bēdas sāp – svešs posts aistāj aukstu

KO RAKSTA ANGLIETE, KAS BIJUSI PRECĒJUSIES AR LATVIETI

Laikrakstā Times nesen bija izcēlušās diskusijas par ienaidnieka īpašumu pārvaldīšanu (Enemy Property Departement). Šīs diskusijas bija pamudinājušas arī kādu Vācijā dzīvojošu angliete piesūtīt Times redakcijai vēstuli. Izrādās, ka Baireitā dzīvojošā rakstītāja — Meja Lo kādreiz bijusi precēta ar latvieti, bet patlaban par latviešiem nav sevišķi labās domās.

„Esmu dzimusi angliete," raksta Mrs. Lo, „67 g. veca un 1920. g. Anglijā apprecējos ar latvieti, kas strādāja kādā Londonas bankā no 1919.—1922. g., kad devāmies uz Latviju. Viņā mira 1930. g. pēc ilgas slimošanas. Pirms kara dzīvojām Rīgā, bet 1940. g., kad Baltijas valstis okupēja Pad. savienība, mēs izbēgām uz Poliju, kas tolaik bija Vācijas okupēta. Polijā, draudu spiestiem, mums bija jāpieņem vācu personības dokumenti ar piezīmi „bij. Latvijas pavalstnieki". Kad krievi 1945. g. iebruka Polijā, mēs atkal izbēgām, šoreiz uz Baireitu Bavārijā, kur arī visu laiku dzīvoju, līdzekļus iegūstot ar angļu valodas mācīšanu kādā DP nometnē.

Manu Anglijas pavalstniecību atjaunoja 1950. g., izniedzot Anglijas pasi. Man māte pirms kara mirstot atstāja man dažu simt mārciņu mantojumu, kas bija deponēts bankā, kurā mans vīrs agrāk strādāja. Mūsu pārējo mantu 1939. g. pārņēma vācieši vai arī krievi. Banka man tagad paziņoja, ka ienaidnieka īpašumu departaments nolēmis manu noguldījumu uzskatīt par vācu īpašumu un konfiscēt.

Nevaru ticēt, ka parlaments būtu vēlējies, lai šo likumu piemēro par jaunu Anglijas pilsoni, kas piedzīvojusi tik daudz posta nebrīvprātīgajās svešniecības gaitās. Vēl mazāk varu attaisnot šādu rīcību, ja redzu, ar kādu augstsirdību Anglija pēc kara uzņēmusi kā pārvietotas personas un agresijas upurus dažus mana vīra tautiešus — latviešus, kas cīnījušies vācu armijā, un tagad tos praktiski atbrīvojusi arī no visiem ierobežojumiem."

Rakstītāja gan apraud pašas postu, ko tā pieredzējusi pēc tam, kad — taču ne piespiesti — apprecējusies ar latvieti un sekojusi tam uz viņa dzimteni, kā arī sašutusi, par viņai tagad nodarīto netaisnību un mantas zaudējumu, bet šķiet pavisam aizmirsusi, ka viņas nopeltie vīra tautieši, kas paši zaudējuši vēl daudz vairāk, tiešām arī ir agresijas upuri un cīnījušies pret to varu, kas viņu šo postu vispār radījusi.

Organizē Lietuviešu pasaules kopību

POLITISKO CĪŅU VADA LIETUVAS AUGSTĀKĀ ATBRĪVOŠANAS KOMITEJA

Lietuviešu centrālā komiteja Vācijā ar šī gada aprīli sākusi izdot informācijas biļetēnu vācu valodā, kura uzdevums ir iepazīstināt vācu sabiedrību ar lietuviešu bēgļu dzīvi Vācijā, ar lietuviešu tautas cīņu par brīvību un dzīvi aiz dzelzs priekškara. Ievērojot to, ka arī zināms skaits lietuviešu bēgļu būs spiesti palikt Vācijā un savu dzīvi iekārtot vācu vidē, šādam biļetēnam ir vēl jo lielāka nozīme, jo tas var vairot vāciešu vidū pareizu izpratni par lietuviešiem un ārzemju bēgļiem vispār un tā palīdzēt uzturēt labas attieksmes.

Biļetēna pirmajā numurā sniegta informācija par Lietuvas pašreizējo starptautisko statusu, kā arī informācija par lietuviešu dzīvi brīvajā pasaulē un okupētajā dzimtenē. Biļetēnā lasām, ka noslēgumam tuvojas brīvas Lietuviešu pasaules kopības noorganizēšana, kurai jāaptver visi lietuvieši nekomūnistiskajās zemēs, kā agrākie izceļotāji, tā pēdējā laika bēgļi. Katrā valstī, kur dzīvo prāvāks skaits lietuviešu, brīvās vēlēšanās jau izveidotas centrālkomitejas, no kuru pārstāvjiem sastādīsies Lietuviešu pasaules padome. Lietuviešu pasaules kopības galvenais uzdevums būs koncentrēt visus spēkus padomju okupētās Lietuvas valsts neatkarības izcīnīšanai un ārzemēs dzīvojošo lietuviešu tautiskās apziņas uzturēšanai. Arī Lietuvai joprojām pastāv agrākās likumīgās valdības ieceltās sūtniecības ASV, Anglijā, Vatikānā un Dienvidamerikas valstīs, kas neierobežoti turpina savu darbību. Politiskās cīņas vadība par Lietuvas neatkarību nodota Lietuvas augstākās atbrīvošanas komitejai. Lietuvas valsts svētkus atzīmēja kā Eiropas, tā Amerikas valstīs; ASV daudzās pilsētās runas teica kongresa locekļi un senātori, bet lielie laikraksti sniedza raidījumus arī lietuviešu valodā. Lietuvieši arī uzņemti par pilntiesīgu locekli Eiropas federālistu ūnijā. Lietuviešu kopiba ASV noorganizēja pasaules izstādi Vorterberijā, kur rādīta Maskavas tautu iznīcināšanas politika. Tā ir pirmā šāda veida izstāde.

Ziņās no okupētās dzimtenes starp citu lasāma Lietuvas komūnistu laikraksta Tiesa 11. 3. informācija, ka laikā no 1940.—1950. g. Lietuvā iespiesti 194 marksistiski-leninistisku klasiķu darbi 3,3 milj. eksemplāros, kamēr lietuviešu rakstnieku prozas un dzejas darbi kopā iznākuši tikai 111.000 eksemplāros. Jau šī gada sākumā 90 proc. visu Lietuvas zemnieku bija apvienoti kolhozos, un līdz pag. gada beigām bija radīti jau pāri par 1400 lielkolhozu.

Viesošanās Maskavā

KĀ KREMLIS PIEKRĀPA POĻU PRETESTĪBAS VADOŅUS

I.

„Latviešus Lubjankas cietumā personīgi nesastapu. Bet vienreiz, vedot uz nopratināšanu, mani sargs nostādīja ar seju pret gaiteņa sienu, jo bija jāpalaiž garām kāds cits cietumnieks, ko nedrīkstēju redzēt. Sargs man klusā balsī teica: šeit ieslodzīti ne tikvien daudz poļu, bet arī latvieši, čechi, lietuvieši, lielā skaitā, arī rumāņi. Kāpēc visiem šiem nabaga cilvēkiem tā jācieš?"

Tā atbildēja poļu politiķis Stipulkovskis, kad tam jautāju, vai viņš savā Maskavas „viesošanās" laikā nav saticis arī latviešus. Ar savu faktiem bagāto piedzīvojumu stāstu viņš iemantojis plašu ievērību pat grūti „iekustināmajā" angļu sabiedrībā. Stipulkovskis, stingrs, plecīgs pusmūža vīrs, pēc aroda advokāts, bija viens no sešpadsmit poļu pretestības kustības vadītājiem, kurus boļševiki 1945. g. martā izvilināja ārā no pagrīdes, lai it kā „apspriestos par daudziem nenokārtotiem jautājumiem" padomju okupētajā Polijā. Ielūgumu nodeva boļševiku rietumu frontes virspavēlnieka maršala Žukova vārdā, kas bija apsolījis poļu delegātus nogādāt arī uz Londonu, lai viņi tur varētu konsultēties ar sabiedrotiem un emigrācijas valdību.

Atcerēsimies situāciju 1945. g. agrā pavasarī. Karš straujt tuvojās beigām. Visu Poliju jau bija okupējusi sarkanarmija. Iepriekšējā rudenī bija notikusi Varšavas sacelšanās, ko vācieši ar pasīvu boļševiku piedalīšanos noslīcināja asiņu straumēs. Krievi vienkārši nenāca palīgā, kaut arī viņu spēki bija pavisam tuvu Varšavas priekšpilsētām. Varšava krita tikai 1945. g. janvārī. Minētie 16 vīri bija aktīvi šīs sacelšanās vadītāji, kas bija vēl palikuši dzīvi vai laimīgi izvairījušies no vācu un krievu nesaudzīgajām tīrīšanas akcijām. Viņu vidū minams poļu dzimtenes (pagrīdes) armijas komandieris ģen. Okulickis, Londonas poļu valdības ministru prezidenta biedrs Jankovskis, kas visu okupācijas laiku darbojās Polijā, un pagrīdes parlamenta priekšsēdis — sociālists Pužaks.

Atcerēsimies vēl kādu faktu. Šai pašā arī mūsu tautai tik nelaimīgajā 1945. g. februārī notika bēdīgi slavenā Jaltas konference. Tajā Čerčils, Ruzvelts un Staļins nolēma radīt poļu valdību uz „plašas demokratiskas bazes", kurā ietilptu demokratiski politiķi no pašas Polijas un no poļu emigrācijas. Tai laikā jau pastāvēja divas poļu valdības: krievu „sponsorētais" Lubļinas „kabinets" un emigrācijas valdība Londonā. Pēdējo, kas eksistē vēl šodien, atzina par vienīgo legālo gan Varšavas cīnītāji, gan tautas lielum lielais vairākums. Likvidēt poļu dzimtenes armijas vadītāju un politiķus, pēc iespējas arī diskreditēt viņus — lūk, tūliņ pēc Jaltas, tāds bija Staļina mērķis. Tad Jaltas nolīgumā paredzēto demokratisko vadītāju no pašas Polijas vienkārši vairs nebūs. Būs tikai komūnisti un līdzskrējēji, bet ar Londonas emigrantiem jau būs pavisam viegli tikt galā. Viņu protektoru — angļu un amerikāņu protesti šai ziņā pavisam nenozīmīgi.

Šāds pavisam īsos vilcienos ir ietvars tiem pieredzējumiem Lubjankas cietumā, par kuriem tagad stāsta Stipulkovskis. Viņš, ja tā varētu izteikties, pasniedz angļiem stundas boļševisma metodēs. Viņš lasa radiofonā lekcijas, viņš kļuvis centrālā figūra karstos disputos starp šejienes komūnistu līdzskrējējiem un viņu pretiniekiem. Tā radiofonā nesen par boļševistisko tiesāšanas procesu aci diskutēja parlamenta konservātīvais deputāts Kventins Hovs ar advokātu Pritu, kas divreiz gadā brauc viesoties uz Maskavu (ar mazliet citādākiem uzdevumiem un sekmēm kā Stipulkovskis!). Poļu politiķis vairākkārt uzaicināts sniegt savu pieredzi Kembridžas un Oksfordas universitātēs. Viņš šais dienās publicējis grāmatu par savām gaitām kara laikā, bet jo īpaši Lubjankā. Un varbūt pirmo reizi rietumnieki dabū zināt par metodēm, kā Staļins panāk savu pretinieku „brīvprātīgu" atzīšanos, kāpēc inscenētajās tiesu prāvās apsūdzētie, zaudējuši pēdējo pašcieņas un pašaizsardzības drumslu, pārspēj pokuroru sevis apsūdzēšanā un pat nolamāšanā.

II.

„Es neuzticējos iepriekšējām sarunām par kontaktu ar boļševikiem", stāsta St. „Kā nacionāldemokratiskās partijas bruņotās pretestības vadītājam man noteikti nebija jābūt pirmajam, kas sevi atklāj boļševiku priekšā. Bet kad man pastāstīja, ka jau nosprausts datums izraudzītu delegātu izlidošanai uz Londonu, tad es domāju, ka arī man jābūt viņu vidū. Jaltas līgums taču paredzēja, ka sabiedrotajiem jākonsultē poļu pretestības kustības vadība, pirms galīgi izlems Polijas nākotni."

Lūk — šī ēsma uz boļševistiskās makšķeres bija pārāk vilinoša, lai turētos pretim.

Piezīmēsim no savas puses: politiķus mēs uzskatām par cilvēkiem, kam būtu jāredz tālāk kaut vai tā iemesla dēļ vien, ka viņi grib stāvēt vai stāv augstāk. Bet vai viņiem šāda veida lētticību varētu pārmest? Cik nu jau daudz ir to, kas izslimojuši ilūziju masalas par attiecēm ar Maskavu! Rietumu politiķiem tās maksājušas rūgtas pagiras, Austrumeiropas valstsvīriem — galvas. No minētiem 16 poļu vadītājiem tikai diviem īsti izdevies to saglabāt, pārējie vai nu miruši, vai iet bojā koncentrācijas nometnēs un cietumos...

Baltkrievijas pirmās armijas komandieris bija rakstiski devis savu „padomju virsnieka goda vārdu", ka viņš būs personīgi atbildīgs par to, kas notiek un ka poļu pārstāvju drošība ir pilnīgi neapšaubāma.

Delegāti pirms došanās uz Londonu bija aicināti pie maršala Žukova uz diplomātiskām brokastīm. Viņi, cik nu spēdami, mēģināja uzspodrināt savu ārējo izskatu, kas sešos ilgos pagrīdes gados nevarēja būt nekāds reprezentātīvais. Bija taču jāsēž starp spožajiem, ordenotajiem padomju virsniekiem... Bet kad lidmašīna pacēlās gaisā, gaidītā rietumu virziena vietā (kur vajadzēja būt maršalam Žukovam, rietumu frontes komandierim) tā devās uz austrumiem!

„Mūsu noskaņojums bija dažāds. Vieniem nebija vairs nekādu ilūziju, citi vēlējās, lai viņiem vēl tās būtu," — stāsta tālāk Stipulkovskis.

Beidzot poļi ieradās Maskavā, sasniedzot mērķi ar vilcienu, jo lidmašīna cieta avariju. Stacijā tos sagaidīja kāds padomju ģenerālis un viņus iesēdināja vairākos limuzīnos, kas lielā ātrumā pabrauca garām ārlietu komisariāta ēkai. Tātad skaidrs, ka viņi nebūs ārlietu komisāra viesi. Mašīnas apstājās dažas ielas tālāk pie ēkas, kuras ieeja bija izlikta marmora plāksnēm. Ēkas priekšā šurpu, turpu staigāja NKVD sargi.

„Uz kādu gan grandhoteli viņi mūs atveduši!" — prasīja kāds Stipulkovska kollēga, kas joprojām ticēja savas misijas laimīgam galam. Tūliņ atvērās vārti, kas veda šī „hotela" iekšpusē. Tur bija sēta ar augstiem mūriem visapkārt. Visi logi bija segti dzelzs plāksnēm. „Šis ir cietums," St. atbildēja. „Bet tas taču nav iespējams," iesaucās kollēga.

„Tie bija pēdējie vārdi, kurus es dzirdēju no viņa," rezignēti šo epizodu atceras bijušais Lubjankas „viesis". „Kad automašīna iebrauca sētā, mūs tur jau gaidīja vairāki NKVD virsnieki. Kāds pulkvedis ātri atvēra durvis, cieši satvēra mani aiz rokas un pavēlošā balsī teica: „Požaluista". Viņš mani iestūma tumšā, garā gaitenī. Es vēl nepaguvu aptvert, kas īsti noticis, kad jau biju ieslēgts šaurā, tumšā bunkurā."

Tā beidzās pirmais cēliens šai spilgtajā nodevības drāmā, kas rietumu pasaulei likā izbrīnā atplest acis un muti, bet Staļinam — pasmīnēt un just gandarījumu par labi paveiktu darbu.

V. Sk.

(Otrs raksts sekos)

„Staļinisms" padomju ģeografijā

Staļina kults arvien plašākos apmēros iespiežas visas padomju ģeogrāfijā. Bulgārijas jūras līcis un ostas pilsēta Varna, Septiņkalnes Kronštate, augstākās Balkānu un Karpatu kalnu virsotnes tagad saucas Staļina vārdā. Albānijas parlaments nolēmis pazīstamo pilsētu Kučovu pārdēvēt Staļina vārdā. Padomju laikraksts Vokrug Sveta atzīmē, ka Pad. savienības un „tautas demokratiju" ģeografijā Staļina vārds ir padarīts mūžīgs, jo pilsētas un ciemi, rūpnīcas un kollektīvsaimniecības, kalni un jūras, ielas un laukumi Maskavā, Sofijā, Bukarestā, Budapeštā, Prāgā, Varšavā, Rīgā un neskaitāmās lielākās un mazākās pilsētās nosaukti Staļina vārdā. Laikraksts The Statesman, sakarā ar notikumiem Tibetā, paredz, ka augstāko kalnu pasaulē — Everestu agrāk vai vēlāk nosauks Staļina vārdā.

Belgrades radio atstāsta anekdotu, ka, pēc Pravdas ziņām, Maskavā, Staļina komisāriātā, Staļina ielā, ziemeļos no Staļina laukuma, apakšzemes vilciena Staļina piestātnes tuvumā izcēlies ugunsgrēks. Ugunsdzēsēju komanda „Staļins" nekavējoties devās turp. Radio komentātors piebilst: „Lielais Staļins mūs ved no ugunsgrēka uz ugunsgrēku..."

—al—

STAĻINU NEVAR PAKĀRT, BET TAS JĀPIESIT

Maskavas Trud š. g. 67. numurā raksta: „Borisoglebskas grāmatveikalos un kioskos iespējams nopirkt partijas un valdības vadītāju portretu labas reprodukcijas... Bet visā pilsētā nav atrodami piemērota lieluma ietvari. Tā iznāk labu portretu vai gleznu piespraust pie sienas spraudītēm vai piesist ar naglām."

PA J

No Trauslā

Aprīlis atnes pirmo vasaras zeltu
u dzintarpūpolus, bites un agrās pie-
. Bērnības aprīlis aizved pie
Jāņa Krūzes.
„Tev ir tik dzintardzidras dziesmas,
Tev dūļu dzelmēs dzintarš dus,
Ej dzintars tavas saules liesmas."—
Tas tagad smejas no dzejas kā
mazā trauka, tur toreiz aizveda pats
vasarīs, gar Mārupīti uz Torņkalna
ozīša kalniem, dziļāk priekšpilsētas
ļaužu ejot. Un tur, lūk, piekalnē
pienenēm, jaunajā zālītē atlai-
ļot gul saulē Kārlis Krūze.
„Sveiciņāte, dzejniek," saka māmi-
, blaķus iedama. Mēs apsēžamies
vipam blakus un klausāmies
ši cīruli.
„Man šalda mana vientulība," dzir-
viņa šodien pār gadiem sakām.
Tas arī ir agrā pavasarī, kad ieeju
reizi dziļi lielajā dārzā iegrī-
Āgenskalna namā, kur
Kad viesis man atnāk, es nezinu
pats,
Kur viņam lai piesēšties lieku." —
istabā ir tikai grāmatas, grāma-
kalni un avīzes — uz krēsliem,
, gultā, — un, uz pašas tās ma-
atmetīes sēd ērarvies Kārlis
.
Tādi draugi viņam, slimam esot, dā-
nāksta sēgu, tak, slimnieku
pākdami, atrod — gulį, plānu
apsedzies, uz jaunās segas
, bet blakus — grāmatas, mū-
grāmatas.
bāgies visā augumā, roku izcēlis,
rāvies garo nagu mazajam pirk-
Krūza stāv galda galā un,
bikeri tētim 50. dzimšanas
dārvinot, skaita:
„Jo palīdz kauss,
Ja tas tev gauss!
Kur saule iet,
To līni pastiep priekšā,
Lai ilgāk kaut kas iekšā!
Kārlis Krūza ir pedants, kaut tī-
– trioletu slīpēdams, ģimnazijā
matemātiku strādādams, pie ša-
galdiņa domādams. Un to visu

„Velna acis" Lubā

Aiz Vācijā vēsmo jau pavasara vē-
u visi ūdeņi brīvi viļņo, mūsu
tos vēl klāj ledus kārta.
ziemā ļoti bieza ledus ir mūsu
zemē Latgalē; parasti tā bie-
pāksnieds 1 metru.
Latvijas vislielākais ezers — Lu-
, kas atrodas uz Vidzemes un
robežām un kādreiz aizņēma
pāri 90 kv. km platības, gandrīz
gadu klājas ar šādu ledus segu.
ā nav viscaur vienāda biezuma.
tālāk straume, tur ledus daudz
, sevišķi tādās vietās, kur
avoti un dūņas. Šādas vie-
– tā saucamās „velna acis", ir
viņu ziemu. Nomaldījušies brau-
bieži zaudēja zirgus. Desmit
piecpadsmit zirgu ziemā —
bija parastā norma.
katru, kas vien varēja, izvai-
dotīes pāri nepārredzamam
attālumam. Bet kas devās, tas
pieredzēja visādus pārsteigu-
Ja man reiz nācās pārnakšņot
mājās ezera tuvumā. Kad mā-
jau taisījās dotīes pie mie-
iebrauca divas ragavas. Tas
attālāks saimnieks ar puisi,
stundas gribēja atpūtināt
tad ar saviem labības mai-
pāri ezeram uz kādām at-
dzimavām.
no rīta būsim pirmie," viņš at-
teica un pazuda nakts tum-
virzienā.
vārdi piepildījās. Kad no rīta
dzidāt gaiļi, kāds klauvēja pie
. Pēc brīdiņa istabā ienāca tas
vakarējais saimnieks. Viņš bija
pirmais, tikai ne dzirnavās,
mums. Un uz mums viņš ska-
ka uz kādiem spokiem, jo bija
jies, ka pārbraucis ezeram pāri
pamanījies tur kādās citās mājās.
viņa nakti pa ezeru bija va-
vadālājs vai ezera gars, kāds
nostāstiem mīt katrā eze-
.
saimnieks atbildēja. „Es gan
dzirdu likumus, lai izvairītos no
ām ācīm". Varbūt biju arī aiz-
. Bet pēc tam — ne gala, ne
. Tā braucu, braucu, kamēr sa-
gurstīju."
pavasaros sniegs un ledus sāka
. Lielāka ūdeņi applūdināja pla-
apgabalus. Daudzām saimniecībām
katru ūdeni visa iedzīve — ēkas,
, lopi. Daži ciemi arī ilgāku
palika ūdens apņemti. Tur tad
bija jāveido pašiem ciema
pēc saviem ieskatiem,
laika ir nomet-
jūs tiekat galā ar zādzībām
nozieguma?" es reiz jau-

PA JAUNĪBAS TEKĀM

No Trauslā trauka

Aprīlis atnes pirmo vasaras zeltu un dzintarpūpolus, bites un agrās pienenes. Bērnības aprīlis aizved pie Kārļa Krūzas.

„Tev ir tik dzintardzidras dziesmas,
Tev dzīļu dzelmēs dzintars dus,
Kā dzintars tavas saules liesmas."—

Kas tagad smeļas no dzejas kā trausla trauka, tur toreiz aizveda pats pavasaris, gar Mārupīti uz Torņkalna smilšu kalniem, dziļāk priekšpilsētas laukos ejot. Un tur, lūk, piekalnē starp pienenēm, jaunajā zālītē atlaidies, gul saulē Kārlis Krūza.

„Sveicināts, dzejniek," saka māmiņa, blakus iedama. Mēs apsēžamies brīdi viņam blakus un klausāmies bites un cīruli.

„Man salda mana vientulība," dzirdu viņu šodien pār gadiem sakām.

Tas arī ir agrā pavasarī, kad ieeju pirmo reizi dziļi lielajā dārzā iegrimušajā Āgenskalna namā, kur

„Kad viesis man atnāk, es nezinu pats,
Kur viņam lai piesēsties lieku." —

Jo istabā ir tikai grāmatas, grāmatu kalni un avīzes — uz krēsliem, galda, gultā, — un, uz pašas tās malas atmeties ,sēd sarāvies Kārlis Krūza.

Reiz draugi viņam, slimam esot, dāvājuši mīkstu segu, tak, slimnieku raudzīt nākdami, atrod — guļ, plānu mētelīti apsedzies, uz jaunās segas Krūza, bet blakus — grāmatas, mūžīgās grāmatas.

Izslējies visā augumā, roku izcēlis, ar trīsreiz garo nagu mazajam pirkstiņam, Krūza stāv galda galā un, sudraba bikeri tētim 50. dzimšanas dienā dāvinot, skaita:

„Ko palīdz kauss,
Ja tas tev sauss!
Kur saule iet,
To ātri pastiep priekšā,
Būs allaž kaut kas iekšā!

Kārlis Krūza ir pedants, kaut tīkams — trioletu slīpēdams, ģimnazijā par skolmeistaru strādādams, pie šacha galdiņa domādams. Un to visu saka arī it kā šis viņa mazais pirkstiņš ar rūpīgi gari audzināto nagu.

18. aprīlī bija viņa dzimšanas diena, kad viņš Beļu būdā reiz pasaulē nācis. Un viņa 60 gadu jubilejas svinībās aulā, pēc Jāņa Andrupa referāta un aktieŗa daiļskanīgi locītas dzejas, viņš ceļas pats savus pantus skaitīt, un ar vieglu pārmetumu balsī pārlabo, skanēdams:

„Tev ir tik dzintardzidras dziesmas".

Jo viņa dzintars dus dziļi, dzejas zelta ritmos alliterāciju viegli izšūpots — Trauslajā traukā, mazajā dzeju grāmatā, kas apvieno 9×9 noskaņā līdzīgus trioletus, glabādams pašu dzintaraināko no tiem Skaidrajos strautos, Savā saulē un citās.

Un pār klausītājiem, to dzirdot, iet trīsa:

„Caur parku izgāja Poruks,
Bet Jūs vēl spriežat par dzeju." —

Reizi nedēļā, un vienmēr otrdienā, redzu Kārli Krūzu pa mazo Altonavas ielu no kalna lejā nākot. Pie mana labaiņa (paša Krūzas dots onkuļa latviskojums) pusdienās — uz miežu biezputru, kādu māte reiz vārījusi.

Varbūt jums prātā vēl kāds Krūzas Puškina tulkojums, poļu dzejas antaloģija vai Ģētes Ceļinieka nakts dziesma? Laimīga glabāju mazu, man iesvētībās viņa dotu Ģētes dzejoļu izlasi, St. Cveiga kārtotu, kur dzejnieks savā reti smalkajā rokrakstā ierakstījis:

„Vai viena, vai tikai viena
Aust Lieldienu lielā diena,
Kad gaismā mirdz kalni un lejas:
Kas būtu gan dzīve bez dzejas!?"
(Iesvētības bija pēdējās Latvijas Lieldienās.)

No Trauslā trauka vēlreiz smeļot, gribas viņu sveicināt, tālās Latvijas aprīlī:

„Tev ir tik dzintardzidras dziesmas,
Un kad pār klintīm brāžas briesmas,
Mirdz dzintardzīlēs dziļums kluss."

Mudīte Austriņa

RŪTA SKUJIŅA

MANI PUIKAS

Kādu dienu man piezvana darba pārvaldes ierēdne un lūdz ierasties iestādē. Esmu gluži pārsteigta, jo caur šo pašu darba pārvaldi tiku pie darba jau pirmajā dienā, Īstonā ierodoties. Bet ko darīsi, — izprasos no darba stundu agrāk un dodos turp.

Ierēdne man laipni apjautājas, kā klājoties, vai neesot grūti.

„Piekususi esmu vakaros pēc suņa," valsirdīgi atbildu.

Jā, viņa zinot, apkopējas darbi esot smagi. Un jo vairāk darot, jo lielāju prasības augot. Es kļūstu uzmanīga. Neviens amerikānis mani nav žēlojis, kas šeit slēpjas?

„Man ir cits darbs, ko jums piedāvāt," nāk klajā ierēdne. „Kolledžhilā pie studentiem. Tur jūs darbus varēsit iedalīt pati un strādāt pēc saviem ieskatiem tik, cik izrādīsies vajadzīgs."

Vēl pāris jautājumu par atalgojumu, un ierēdne jau zvana uz kolledžu. Nepaiet ne desmit minūtes, kad ierodas divi studenti. Viņi mani aizvedīšot parādīt savu mītni un norunāt sīkumus. Pa ceļam iejautājos, kas līdz šim pie viņiem strādājis. Divus gadus esot strādājusi kāda sieviete, bet nu tā pārcēlusies citur. Tad pieņēmuši vienu jaunu, tikko pāri divdesmit gadiem. Bet tā bijusi tikai vienu nedēļu...

„Kāpēc?" es kļūstu uzmanīga.

„Bija par jaunu. Saprotiet, esam mūsu mājā 22 zēni..." puisis grib vēl ko teikt, bet vecākais to pārtrauc: „Viņa mums nebija piemērota."

Šī atbilde man reizē glaimo un iedzel. Protams, es taču esmu sieva pusmūža gados, un mani mati ir sirmi.

Un tā es sāku strādāt. Ja pēc sarunas ar darba pārvaldes ierēdni mani tirdīja šaubas par to, kam viņa īsteni grib labu — man vai studentiem? — tad tagad man ir skaidrs, ka laikam abiem. Esmu ar darbiem galā jau ap pusdienas laiku, un zēni man bez prasīšanas otrā dienā pielika algu, piebilzdami, lai nestrādāju tik daudz un pamatīgi.

Tā nu esmu iedzīvojusies 22 zēnos, no kuriem liela tiesa varētu būt mani dēli. Pošot viņu kaktus, varu ielūkoties viņu garīgajās sejās, pat vārdus nepārmijot. Un kā tas parasti mēdz būt, manas simpatijas nav nonivelētas kā sētas stabiņi, tāpat kā nav nonivelēti manu zēnu garīgie apvāršņi.

Viens piestiprinājis virs savas gultas no žurnāliem izgrieztas kailu meiteņu bildes. (Jāatzīstas, tādi gan ir vairāki.) Kāds cits pielicis veselu seriju skaistu meiteņu galvu ar Coca Cola pudelēm rokās. Trešs pielicis varena tilta projektu (droši vien, pats savu). Lielākai daļai uz mazajiem rakstāmgaldiem vai kumodēm ir savu meiteņu fotogrāfijas. Bet tikai kādiem četriem ir nolikti arī tēva un mātes vai abu vecāku uzņēmumi. Vienam uz kamīna malas ir bronzā liets Rodēna Domātājs.

Un tad tur ir viens zēns, kuŗa vārds ir Gerits, slaids, šauru seju un gaišiem matiem. Viņš ir no Norvēģijas, un manu simpatiju lielākā tiesa pieder viņam. Pie viņa sienas ir fotogrāfija pastkartītes lielumā: meitene ar puķēm rokā, apsēdusies mežā zem liela koka. Tāds mežs varētu būt tikai Norvēģijā, un tādi sejas vaibsti un tērps arī tikai norvēģietei. Pie otras sienas ir trīs attēli ar gudru suņu galvām. Un, tās uzskatot, man vienmēr nāk prātā rindas (ja nemaldos, Voltę Vaitmena): „Reiz dzīvoja vīrs, kas mīlēja suņus un zirgus lielām rudām acīm..."

Jau pirmajā dienā Gerits man jautāja, vai es braukšu atpakaļ uz savu zemi, kad tas būs iespējams. Saņēmis piekrītošu atbildi, viņš saskatījās ar savu istabas biedru — amerikāņu zēnu — un dīvaini pasmaidīja. Tad es savukārt noprasīju, ko viņš darīs pēc kolledžas beigšanas.

„Braukšu atpakaļ uz mājām. Es jau tur braucu katru vasaru. Pēc gada kolledžu beigšu — tad atgriezīšos pavisam."

Reiz, kad esam istabā divi vien, apmaināmies iespaidiem par Ameriku.

„Ja man Norvēģijā vairs nebūtu neviena drauga un neviena tuvinieka, varbūt es varētu mēģināt še dzīvot. Amerikāņu zēni iedraudzējas daudz ātrāk un vieglāk nekā mūsu zemē. Viņi ir sirsnīgi un izpalīdzīgi, un jaunam cilvēkam šeit varētu būt ļabs pamats materiālās dzīves celšanai. Bet es, es ļoti mīlu savu zemi un ļaudis. Tāpēc saprotu arī jūs."

Vēl viņš pastāsta, ka ļoti nīst vāciešus un domā, ka līdz ar apbruņojumu vāciešos atdzims nacionālsociālisma idejas.

Apjautājos, kāpēc norvēģi tik smagi nosoda savu Hamsunu, kas taču ar saviem darbiem ieguvis pasaules slavu un nodibinājis veselu rakstniecības novirzienu.

„Jā," Gerits domīgi saka, „bet norvēģu tauta tik dziļi ienīda Hitlera Vāciju, ka nevar piedot Hamsunam piesliešanos tai."

Vispopulārākais autors no dzīviem un mirušiem tomēr esot Ibsens.

Un otram aiz Gerita manas simpatijas pieder mūsu „kukam", italim Gustam. Viņš ir jau pāri četrdesmit un arī atzinās, ka viņam še nepatīkot, bet esot apprecējis amerikānieti un jādzīvojot vien esot. Viņam patīkot lauki, smaržīgas pļavas, meži un zirgi. Ja vien viņam izdotos pierunāt sievu, viņš pirktu farmu, audzētu saknes, ogas un augļus.

„Kas tā te par dzīvi," Gusts papleš rokas. „No sešiem rītā līdz astoņiem vakarā jāstāv pie pavarda un jāgatavo trakiem puikām ēst."

Man tikai vajag parādīties virtuves tuvumā, kad Gusts piedāvā:

„Vai negribat kafiju, Ruth?"

Īstonā, aprīlī

Jāņa Siliņa Dabas vērotāja stāsti jaunatnei

ANDR. OZOLIŅA APGĀDS, 1951. G.

Tirgū gan turpina parādīties grāmatas pieaugušajiem, bet, diemžēl, atskaitot vāji pārspiesto Šveices Robinsonu, to vidū nav nevienas jaunatnei. Ir zināms, ka Jaunsudrabiņš turpina savu Zaļo grāmatu, Šīrmanis Kriksi, taču tie vēl darbi, kas manuskriptos, un paies ilgāks laiks, kamēr tie gatava izdevuma veidā aizsniegs mazos draugus. Tādēļ būsim pateicīgi par nule iznākušo 88 lapp. biezo Jāņa Siliņa grāmatiņu Dabas vērotāja stāsti jaunatnei.

Pats autors pieder latviešu censoņu vecākai paaudzei, kas 19. g. s. otrā pusē laužās uz augšu. Viņu vidū ir dziesmu draugs Ārgalis, inspektors Bebru Juris, Blaumaņa draugs Greste, skolotājs Lancmanis. Jānis Siliņš vēlāk līdz ar divi pēdējiem kļūst ievērojams mūsu dzimtenes dabas pētniecībā. Kamēr Lancmanis un Greste pievēršas minerāliem, Siliņš dzīvajai dabai. Par viņa mūža darbu uzskatāma Skolu muzeja izveidošana Rīgā.

Dabas vērotāja stāsti jaunatnei ir viņa lielās pieredzes rezultāts. Grāmatiņā pavisam 23 tēlojumi, kas savukārt šķirojami trīs grupās: dabas, zvēru un putnu aprakstos. Vājākie šķiet pirmie, jo vajaga jau lielu meistara, lai tēlaini parādītu kaut vai pavasara atnākšanu. Siliņa varēšana te aprobežojusies ar nelieliem metiem, kuŗu labā īpašība — gludā valoda.

Tuvāk savam elementam autors pienāk, stāstot par zvēriem. Tā tīri jauks ir Negantais graužējs, tāpat āpsis, kas vakara krēslā izlien no alas un sīkos tecīņos caur birzēm un priedēm dodas meklēt barību, vai lidvāvere, kas spēj kā putns planēt no augstākas vietas uz zemāku. Taču tēlojumi par putniem grāmatiņā labākie. Pēc LU prof. N. Transē, Siliņš bija izcilākais ornitologs Latvijā. Kā zvejnieks pazīst raudas vai sapala iedabu, tā Siliņš zina un pazīst vārnu un žagatu. Sīki pastāstīts par šo putnu ģeogrāfisko izplatību, lidošanas spējām, gudrībām u. c. Tas ir stūrītis no dzimtenes dabas, kuŗā šie mazie, saistīgie tēlojumi ieved lasītāju un uzskatāmi parāda to īpaši jaunatnei, kam dzimtenes ainas atmiņā gaist.

Siliņam īpaši pateicīgi par grāmatiņu būs skolotāji. Viela, kas tajā iestrādāta, ir neaizstājams palīgs mācot dabzinātnes.

Vāku grāmatiņai zīmējis grafiķis Vilis Krūmiņš.

Jānis Sudrabiņš

„Velna acis" Lubānas ezerā

Kad Vācijā vēsmo jau pavasaŗa vēji un visi ūdeņi brīvi viļņo, mūsu dzimtenē tos vēl klāj ledus kārta. Īpaši ziemā ļoti biezs ledus ir mūsu ezeru zemē Latgalē; parasti tā biezums pārsniedz 1 metru.

Latvijas vislielākais ezers — Lubāns, kas atrodas uz Vidzemes un Latgales robežām un kādreiz aizņēma tuvu pie 90 kv. km platības, gandrīz katru gadu klājas ar šādu ledus segu. Bet tā nav viscaur vienāda biezuma. Kur ūdenī straume, tur ledus daudz plānāks, sevišķi tādās vietās, kur zemūdens avoti un dūņas. Šādas vietas — tā saucamās „velna acis", ir vaļā visu ziemu. Nomaldījušies braucēji tur bieži zaudēja zirgus. Desmit un pat piecpadsmit zirgu ziemā — tā agrāk bija parastā norma.

Tādēļ katrs, kas vien varēja, izvairījās naktī doties pāri nepārredzamam ezera klajumam. Bet kas devās, tas bieži piedzīvoja visādus pārsteigumus. Tā man reiz nācās pārnakšņot kādās mājās ezera tuvumā. Kad mājas ļaudis jau taisījās doties pie miera, sētā iebrauca divas ragavas. Tas bija kāds attālāks saimnieks ar puisi, kas pāris stundas gribēja atpūtināt zirgus un tad ar saviem labības maisiem doties pāri ezeram uz kādām attālākām dzirnavām.

„Rīt no rīta būsim pirmie," viņš atvadoties teica un pazuda nakts tumšā ezera virzienā.

Viņa vārdi piepildījās. Kad no rīta sāka dziedāt gaiļi, kāds klauvēja pie loga. Pēc brītiņa istabā ienāca tas pats vakarējais saimnieks. Viņš bija tiešām pirmais, tikai ne dzirnavās, bet pie mums. Un uz mums viņš skatījās kā uz kādiem spokiem, jo bija iedomājies, ka pārbraucis ezeram pāri un iegriezies tur kādās citās mājās. Vai viņu visu nakti pa ezeru bija vadājis vadātājs vai ezera gars, kāds pēc seniem nostāstiem mīt katrā ezerā?

„Nē," saimnieks atbildēja. „Es gan metu dažus līkumus, lai izvairītos no „velna acīm". Varbūt biju arī aizsnaudies. Bet pēc tam — ne gala, ne malas. Tā braucu, braucu, kamēr saskatīju uguntiņu."

Kad pavasaŗos sniegs un ledus sāka kust, Lubāna ūdeņi applūdināja plašus apgabalus. Daudzām saimniecībām tad mirka ūdenī visa iedzīve — ēkas, inventārs, lopi. Daži ciemi arī ilgāku laiku palika ūdens apņemti. Tur tad visa dzīve bija jāveido pašiem ciema iedzīvotājiem pēc saviem ieskatiem, tāpat kā tas trimdas laikos ir nometnēs.

„Bet kā jūs tiekat galā ar zādzībām un citiem noziegumiem?" es reiz jautāju kādam no ārpasaules noslēgtā ciema iemītniekam.

„Ļoti vienkārši," viņš atbildēja. „Ja kāds ko nodarījis, mēs, vīrieši, saejam kopā un nospriežam tiesu."

„Un tad?"

„Un tad piespriesto sodu turpat arī izpildām. Pirmais sods — pēriens. Ja tas nelīdz, ieslogam uz kādu laiku pirtī."

Tiešām — citas izejas jau nebija, jo kārtībnieku un tiesu varēja sasniegt tikai pēc ilgāka laika. Bet nebija taču pieļaujams, ka kāds visu šo laiku savus nedarbus turpina.

Šādas atstātības ietekmē Lubānas zvejnieku aprindās veidojās arī īpašas tradicijas. Reiz mans saimnieks, ar kuŗu caurām dienām kopā darbojos pa ezera ledu, lūdza pievakari brīvu. Esot jābrauc talkā. Kad es brīnījos, kas tā par talku, ko var veikt ziemas pievakarē, viņš atbildēja:

„Jā, mūsu pusē tādas ir. Šovakar jāpalīdz kaimiņam savest balķi. Pavasarī viņš cels jaunu kūti. Bet meža, redziet, ir tur," viņš pamāja ar roku, „savus piecpadsmit kilometru. Tad nu mēs katrs jau pie laika pameklējam pa vienam kokam."

Tiešām, tādu slaidu balķi, novietotu uz divām ragavām, redzēju sētā jau kopš vairākām dienām. Tas tad laikam bija domāts tai talkai. Bet otrā rītā, kad ar nolūku taisījos darbā drusku vēlāk, lai saimnieks paspētu atpūsties no talkas, es pārsteigts ieraudzīju, ka slaidais balķis vēl stāv sētsvidū kā stāvējis, tikai it kā pabīdīts citā vietā.

„Kā tad tā?" es vaicāju saimniekam.

„Jā, tā tas mūsu pusē ir," viņš atbildēja. „Ja alus plāns un uzņemšana nav īsti pa godam, tad katrs ved savu koku atkal atpakaļ."

Tā tas bija agrāk.

Padziļinot un iztaisnojot Aiviekstes upi, lielie Lubāna ūdeņi aizplūda Daugavā. Ezers sarāvās uz pusi mazāks un apkārtējās sētas pavasaros un lietus periodos vairs neapplūdināja, bet reizē ar to kļuva tik sekls, ka tagad katru ziemu aizsalst pilnīgi līdz dibenam. Zivis tad var patverties tikai dūņās vai apkārtējās upēs. Saraujoties tas arī savu pirmo vietu plašuma ziņā atdeva Rēznas ezeram, kas aizņem 56 kv. km, bet Lubāna ezers tagad ir vairs tikai 45—50 kv km plašs. Seko Engures ezers ar 44 kv. km, Usmas — 39 kv. km, Liepājas — 37 kv. km, Burtnieku — 36 kv. km, Babītes — 26 kv. km. Tiem seko citi mazākie: Rušona, Sīvera, Ķīšezers, Alūksnes ezers, Cirma, Kaņieris, Papes ezers, Ežezers un Alauksts.

P. Ludvigs.

Pa Staburaga bērnu tekām

19. NODARBĪBAS

Sākumā izlasīsim kādas nodarbību dalībnieces 10. brīvlaika darbiņu. (16. nodarbībās š. g. 10. marta numurā). Darbiņā bija zīmējums — sena latviešu dzīvojamā istaba, un trīs jautājumi: kādi mājas ļaudis zīmējumā redzami un ko tie katrs dara, kādā gada un kādā dienas laikā?

Lūk, ko dalībniece raksta:

„Latviešu lauku sēta ir skaista un piemīlīga visos gada laikos. Ziemā, kad visi lauki un meži tinušies baltā sniega segā, tāds pats miers šķiet esam pārņēmis darbīgos ļaudis. Iestājies atpūtas laiks, jo, atskaitot parastās ikdienas gaitas, visi lauku darbi ir apdarīti. Klētis un pagrabi ražas pilni. Ziemas dienas ir īsas, toties vakari gari. Ziemas vakaros mājas ļaudis sanāk siltajā saimes istabā. Skalam jautri sprēgājot, ir pietiekami gaišs. Parasti šādos ziemas vakaros ļaudis sanāk arī no tuvākām kaimiņu mājām, līdzi ņemot darbu. Skalu, kas ir ietaisīts pie siltās krāsns, uzmana vecaistēvs. Viņam lieli draugi ir bērni. Lielākiem zēniem un meitenēm vecaistēvs māca un atprasa pātarus (kā toreiz tas bija), tad vectēvs stāsta pasakas. Ak, kas tās ir par pasakām...

Mazākais brālītis vēl nekur nepiedalās, viņš dzīvo savā jaukajā, bezrūpīgajā bērna pasaulē. Lielā māsa un kaimiņu Ilze strādā smalkus rokdarbus. Ilze ada rakstītus cimdus, bet māsa ievelk villainei rakstu. Vecā māte dūcina savu ratiņu un šķetina vienmērīgu, glītu pavedienu, — tādu pašu, kā vērpējas atmiņas. Māte attālākā istabas stūrī sēž aiz aužamām stellēm, kur balts un gluds kā dzimtenes lielcelš slīd audekls. Tādēļ viņa arī zīmējumā nav redzama, tāpat kā vīrieši, kas, novietojušies tuvāk durvīm, vij strikus un gludus grožu rituļus, sacenzdamies darbā, dziesmās un asprātībās. Tā, kopā daloties darba pamācībās, padomos, dziesmās un nostāstos, garie ziemas vakari paiet nemanot. Kaimiņu ļaudis taisās mājup."

Izlozējot starp šīs nodarbības dalībniekiem, maija mēnesī laikrakstu Latvija saņems: Aija Lasmane, Augustdorfā (Vācijā), Mārtiņš Miķelsons Tannā (Francijā) un Bruno Bindemanis, Maple Moun (ASV).

22. aprīlī bija Ūsiņa diena. Latviskā gada izkārtojumā senie latvieši Ūsiņa dienu svinēja Lapu mēneša 10. dienā. Ūsiņš — saules vedējs; sākas vasara. Viņš ir zirgu un bišu pārstāvis. Ūsiņdiena ir pirmā piegulnieku diena; lopus laiž ganībās. Simboliskās izdarības: rumulēšanās, lai būtu modrs. Ūsiņdienas simboliskie ēdieni ir gailis un olu kultenis. Šos ēdienus gatavo piegulnieku ugunskurā. Olas — apslēptās dzīvības un auglības simbols, gailis — gaismas un modrības saucējs, lai būtu modrība piegulniekiem, ganiem un visiem māju ļaudīm vasaras darbos.

Pār kalniņu Ūsiņš jāja
Ar akmeņa kumeliņu:
Tas atnesa kokiem lapas,
Zemei zaļu apsedziņu.

Kumeliņis bubināja,
Lai es jāju pieguļā.
Es nojāju pieguļā
Baltābola kalniņā.

Ūsiņam gaili kāvu
Deviņiem radziņiem,
Lai tas manus zirgus gana
Visu gaŗu vasariņu.

Ej, Ūsiņ, labais vīrs,
Jāj man līdzi pieguļāt,
Es guntiņas kūrēšiņ,
Tu kumeļu ganīt...js.

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Vientuļo mazskautu vadītājs

Mīklas un uzdevumi (4)

KAS ŠĪ IR PAR TAUTAS DZIESMU?

—r—j— a— k—l— —ņ—
A—o—s t—k —e—i—š
—e— —ū—s— m—i—e— a— —j—m
N— ū— —ņ— a—o—a—

KĀDĀM VALSTĪM IR ŠĀDAS AUTO FIRMAS?

De Soto, Peugeot, Vauxhall, Nash, Tatra, Borgward un La Stella.

MĪKLA

1	2	3	4	5	6
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.

Līmeniski augšējā rindā: 1—2 apgabals Afrikā; 2—3 ēdami produkti; 3—4 valsts Eiropā; 4—5 bīstamākā purva vieta; 5—6 kokl.

Stateniski: 1 sala Vidusjūrā; 2 pilsēta Krievijā; 3 aizlūga sastāvdaļa; 4 oga; 5 zivs; 6 vīriešu vārds.

Līmeniski apakšējā rindā: 1—2 upe Latvijā; 2—3 dzēriens; 3—4 drošības vienība; 4—5 amata darba rīki; 5—6 rūpniecības uzņēmumu savienība.

KAS AR KO DER KOPĀ?

Jānis — Auce — Edgars — Alma — Kaspars — Rūtiņa — Pičuks — Liene — Smailis — Kristīne.

REBUSA ATRISINĀJUMS

Laimi var pavairot tikai tad, ja to dala.

Kā padarīt virvi stiprāku?

Dodoties bēgļu gaitās, kāds stiprāks puisis sēja vezumu un pārrāva sienamo virvi. Viņš lūdza tēvu dot citu, kas izturētu tālo ceļu. Tēvam citas virves nebija, bet viņš apsolīja to pašu virvi padarīt izturīgāku. Kā viņš to izdarīja?

Pavisam vienkārši — viņš to saslapināja.

Ka slapja virve tiešām izturīgāka par sausu, tas pierādīts izmēģinājumos. Sausa kokvilnas aukla iztur 100 kg, slapja — 120 kg svaru. Sausa linu aukla iztur 100 kg, saslapēta — 150 kg, bet slapjas kaņepāju auklas izturība pieaug no 100 uz 180 kg. Izņēmums ir vienīgi zīda auklas un auklas, kas gatavotas no dažādām mākslīgām šķiedrām, piem., papīra u. c. Sausa zīda aukla iztur 100 kg, bet saslapēta vairs tikai 75 kg.

Pa

Gaismas pilsēta Parīze

Silta pavasara nakts. Tādā laikā negribas līst pazemē un skatīt apnicīgās reklāmas: govi, kas smaida, govi, kas bēdīga stāv uz savu ziepju gabaliņa.

Šķiet, ka šie pazemes ķēmi
Par tevi ņirgājas mēmi...

Bet Latīņu kvartālā ir sācies pavasaris. Tur kāds bārdains jauneklis sandalēs dziļdomīgi stutē zodu, pie kafejnīcas „Rhumerie" galdiņa sēdēdams; tur divi eksistenciālisti dzīvi diskutē par dzejnieku poziciju, kas saistīta ar nāves problēmu; tur jaunava gaŗās biksēs un nekoptiem matiem debatē ar melnu partneru par savas esmes mākslinieciško izteiksmes veidu. Kafejnīcas priekšā visi sēdekļi aizņemti: pavasaris klāt, un ietve atkal pieder kafejnīcu apmeklētājiem.

Jūs iegriežaties rue de Seine, kur ap šo laiku slēdz pārtikas veikalus ar visādiem krabiem, zelta asariem, makrelēm, gliemežiem, austerēm, apelsīniem, banāniem, artišokiem, ar visu šo jautro kņadu, saucieniem un smaržām. Krēslā spocīgi pazib mūžīgi vakarējais — kungs gardibenī, Napoleona laika tērpā un stulmju zābakos. Tas ir Parīzes oriģināls, romantiķis, kas savos sapņos atrod īsto dzīvi, un kas vairās no uzbāzīgiem skatieniem. Veco māju un pilu gaismas un ēnu spēlē viņš dīvaini iederas, it kā figūra no Hofmaņa stāstiem. Varbūt tas ir Šlemils, jo, šķiet, viņš zaudējis savu ēnu...

Bet iesim tālāk pa šo veco ielu, kur katrs akmens ir vēstures liecinieks. Lūk — Francijas institūts, kur rodas „nemirstīgie". Un tad pa Pont des Arts pāri Sēnas upei, kas mirgo, atspoguļodama tiltu tūkstoš ugunis. Nealmirstams skats pametot acis pa labi un pa kreisi rue de Rivoli ar bezgalīgām rindām arkādēs iekārtoto gaismas bumbu. Pa Luvra tumšajiem vārtiem ieejam karaliskajā Tijeriju dārzā, kur Napoleona triumfa arka un Tjera piemineklis pauž Francijas mūžīgo dināmiku un viņas dēlu drosmi. Un tad esam sasnieguši Comédie Francaise laukumu ar tā milzu kandelabriem un burvīgām strūklakām. Šeit vairāk dzird angļu nekā franču valodu, jo lepno viesnīcu priekšā, kas mirdz vienās ugunīs, grozās amerikāņi.

Nelaimīgs un kautrīgs Alfreds de Misē sēž uz sava marmora pjedestala šai dzīvajā stūrī un ļauj mūzai iečukstēt šīs sērīgās vārsmas:

Rien ne vous rend si grands qu'une grande douleur...
... Les plus désespereux sont les chants les plus beaux,
Et j'en sais d'immortels qui sont de pours sanglots.

(Lai nuit de Mai)

(Nekas nav varenāks par lielām ciešanām... Un dziesmas skaistākas — bez cerības kas skan,
Es zinu slavenas, kas liekas raudas man.
Maija nakts.)

Bet iela aprij jūtas. Kaut, ejot pa spožo Avenue d'Opera, tā vien liekas, ka starp šiem abiem mākslas templiem līst ne tikai gaismas, bet arī jūtu straumes.

Pati opera tumša, bet laukums gaišs kā dienā. Kapuciņu bulvārī, Cafē de la Paix priekšā, lepnākā publika pie aperitīva jūtas kā klase par sevi. Neona gaisma visu ietvi padara jo gaišu. Milzu reklāmas visās varavīksnas krāsās spīd no preču namu un banku fasādēm. Arī Parīzes pilsētas ģerbonis ar savu burū laivu un uzrakstu Fluetnat nec mergitur atgādina, ka Parīzei 2000 gadu. „Peld, bet negrimst". Vai Parīzes augšana cauri 20 gadu simteņiem nav gaišs pierādījums franču tautas uzņēmībai, inteliģencei un cīņas garam? Kaut tā vēl tūkstošiem gadu nestu gaismu visiem kontinentiem.

Erve

Parīzē, aprīlī.

Piešķirs Jāzepa Vītola prēmiju

No Jāzepa Vītola nāves dienas 24. aprīlī pagāja 3 gadi. Dižā skaņraža piemiņas fonds, sekojot dibināšanas sapulcē spraustajiem mērķiem, šogad nodomājis piešķirt pirmo Jāzepa Vītola prēmiju mūzikā. Summa, kas šim nolūkam pašreiz ir fonda rīcībā, nodrošina radošā darba iespējas vismaz uz 2 mēnešiem. Taču Vītola piemiņas godinājums būtu vēl izcilāks, ja sabiedrība ar saviem ziedojumiem nākamā laureāta netraucēta darba apstākļus paildzinātu.

Eventuālie ziedojumi adresējami A. Jērumam, 55, Hans Road, London S.W. 3, England. Prēmijas piešķiršanas noteikumi paredzēti šādi:

1) Pirmā Jāzepa Vītola prēmija piešķirama kādam latviešu komponistam, cildinot viņa radošā darba panākumus un pasūtinot jaunu kompoziciju kādā no simfoniskās vai kamermūzikas lielajām formām.

2) Kandidātus prēmijas saņemšanai ieteic latviešu mūzikas mākslinieki ar motivētu priekšlikumu, kas līdz 1951. g. 1. jūnijam piesūtāms Vītola piemiņas fonda priekšsēdim prof. Ādolfam Ābelem, c/o Rev. Halstedt, 228, Cutler St., Allegan, Mich., U.S.A.

3) Prēmijas piešķiršanu izlemj Jāzepa Vītola piemiņas fonda un tā Anglijas nodaļas valdē esošie komponisti: prof. Ā. Ābele, Jēkabs Poruks, doc. Helmers Pavasars un Alb. Jērums. Ja kāds no šiem ieteikts par prēmijas saņemšanas kandidātu, tas žurijā nepiedalās, bet pārējie locekļi viņa vietā izrauga substitūtu.

4) Laureāta vārdu paziņo Anglijas latviešu dziesmu dienu laikā 1951. g. Londonā.

5) Pasūtinātā kompozicija nododama ieskatam žurijas komisijai gada laikā. Žurijas komisijas recenzija par veikto darbu publicējama latviešu presē.

Saskaņā ar noteikumu 2. pantu, Vītola piemiņas fonda valde aicina latviešu mūzikas māksliniekus ieteikt kandidātus Vītola prēmijas saņemšanai.

Igauņi sēro par sava lielā dzejnieka Henrika Visnapū nāvi

Nopietna sirds kaite pieveikusi vienu no lielākajiem igauņu tagadnes dzejniekiem Henriku Visnapū, kas savās trimdas gaitās bija nokļuvis Sav. valstīs.

Smalkākais igauņu literātūras kritiķis un dzejnieks prof. Gustavs Suitss, atvadoties no ievērojamā kollēgas, raksta, ka nāves nežēlība aizrāvusi igauņu „poēzijas karali", kas mēdza valkāt krizantēmu pogcaurumā. — Kluss, nesteidzīgs, bet dziļumos dzirkstošs — tāds Visnapū palicis savu paziņu un draugu atmiņā. Kaut arī viņš bija jau pārkāpis 60 g. slieksni (dz. 1890. g. 2. janvārī), viņa talants atplaiksnīja arvien jaunos veidos. Arī trimdā viņš nevarēja klusēt — divi jauni dzejoļu krājumi liecina par viņa nedziestošo degsmi. Amerikā 1950. g. iznāca viņa pēdējais dzejoļu krājums Putnu ceļš, kuŗa beigu pantā viņš aicina: „Skani zeltaini un dziļi, brīvības varenais zvans!" Par šo brīvību nelaikis cīnījies ne tikai kā dzejnieks.

Henriks Visnapū vārda īstā nozīmē sabruka aiz rakstāmgalda. Daudz bija pasāktu darbu, tiklab dzejas, kā prozas nozarē. Arī savās pēdējās mājās, pie draugiem Longailendā, viņš lauku klusumā strādāja pie jauniem manuskriptiem. Bet daudz nepabeigtu pasākumu Visnapū atstāja arī sabiedriskā plāksnē. Viņš bija Ņujorkas igauņu teātra trupas dvēsele, viņš organizēja Vispasaules igauņu rakstnieku biedrību un atbalstīja vēl citus nacionālās kultūras pasākumus. Kādā vēstulē no Ņujorkas tikai nedaudzas dienas pirms viņa nāves teikts: „Būtu žēl, ja no mums šķirtos Henriks Visnapū. Viņš ir viens no nedaudzajiem šejienes igauņu vidū, kas neatlaidīgi uzsver kultūrālās rosmes nozīmi. Citi šeit saprot tikai dolara vērtību."

Tikai dažas dienas pirms nāves Visnapū saņēma ziņu, ka viņš var stāties darbā Amerikas balss raidītājā; tas būtu atrisinājis arī viņa grūtos materiālos apstākļus. Bet nāve atņēma lielajam radītājam viņa iemīloto darbu un igauņu tautai lielo dzejnieku.

L. Sv.

KULTŪRAS CHRONIKA

Jānis Andersons, pazīstamā Bambergas filharmoniķu orķestŗa čellists, devies uz ASV, kur dabūjis darbu New Music kollegžā Minesotā.

Adelaides laikraksts The Advertiser ievietojis atzinīgu recenziju par Adelaides latviešu teātŗa uzvedumu, izrādot E. Zālītes Svešās asinis. Šis ir pirmais gadījums, kad austrāliešu prese apcer latviešu teātri.

Jauns grāmatu apgāds nodibinājies Oregonā, Klusā okeana piekrastē. Izdošanai sagatavots Anšlava Eglīša stāstu krājums Svābu kapričio, bet darba plānā uzņemti vēl Zinaidas Lazdas dzejoļi, V. Kārkliņa stāsti, Mirdzas Timmas pasaku romāns Almants un Aldas Niedras romāns. V. Kārkliņš rudenī paredz nobeigt romānu Midegu sievas un zirgi.

Jauna teātŗa kopa Lilijas Ozolinas vadībā nodibinājusies Vesterosā, Zviedrijā. Kopas pirmais uzvedums bija Trīnes grēki.

Amerikāņu vijolvirtuozs Jehudī Menuhins pušlaik atrodas koncertceļojumā pa Rietumvāciju un pirmo koncertu deva 15. aprīlī Frankfurtē.

Stikls un sudrabs

Ludvigsburgas mozaika

VĒSTULE NO VĀCIJAS

Grona, Ventorfa, Minchene, Ludvigsburga — tās tagad ir tikpat slavenas vietas vismaz vienam miljonam cilvēku, kā visai pasaulei Marna, Verdena, Potsdama, Jalta. Artilerijas šāviņu tonnas, kas reiz gāzās par franču fortiem, nav nekas pret papīra tonnām, kuŗu svars jāiztur modernajam emigrantam. Un kas ir Jaltas nolīgums un Potsdamas paragrafi? Bērnu rotaļa — tos pieņēma un vienprātīgi ignorēja, un tas tomēr izrādās vieglāk, nekā kaut ko nolemt Vašingtonā un reālizēt Ludvigsburgā.

Tā nav nejauša filozofija. Tā domā tie, kas reiz bija karavīri un starp cerībām un šaubām svārstījušies biežāk, nekā sienas pulksteņa pendelis sešos gados. Kad reiz īsteni un neatsaucami sitīs mūsu stunda?

*

Vārdam ir brīniškīgs spēks. Ir labi, ja tas ir rakstīts kaut vai ar mašīnu, parakstīts un apliecināts ar zīmogiem un lakas nospiedumiem. Tādam vārdam tic, to respektē, dažreiz tam ir līguma spēks, kas izšķir tautu un zemju likteņus. Dažreiz to nerespektē, un tad tas tāpat izšķir tautu un zemju likteņus.

Bet nevienam vārdam, nevienam zīmogam un parakstam zem tā nekad nav bijis tāds spēks, kā čukstētajam un anonīmajam vārdam šai sešu gadu ērā. Iestādes to vērtē augstāk nekā apliecības, ierēdņi pret to uzņēmīgāki nekā pret zvērestu, ārsti tam tic vairāk nekā rentgena uzņēmumam. Ko tas nozīmē?

Tas nozīmē jaunuma uzvaru. Oficiālais ledus, pa kuŗu vecos laikos ar paragrafu kruķu palīdzību līdz šim varēja nokļūt no viena pasaules krasta līdz otram, tagad ir lauzts, un neoficiāli viss akceptēts, tagad ceļš ir dots dzelmju strāvojumiem, kuŗos kā trekns nezvērs peld anonīmais, glēvais, nodevīgais vārds — tas, kas uzbrūk no muguras, tas, pret ko nevar aizstāvēties. Ar ko atšķiras naža dūriens mugurā? Ar to, ka nazi lieto mazattīstīts, sadistisks elements, bet vārda pakalpojumus labprāt izlieto inteliģentais, smalkais sabiedrības cilvēks. Bet slepkavība paliek slepkavība — vai jums tas ienācis prātā?

Ludvigsburgā jaudis dur ar abiem.

*

Latviešu Vācijā palicis pavisam maz. Lielās tautiešu straumes ir noskrējušas, un nu trimdas upes gultnē saredzami atsevišķi akmeņi, ko agrāk neviens nepamanīja.

Vakar Ludvigsburgā ieradās kāds latviešu jauneklis, kas toreiz vēl bija bērns, kad uz ASV devās pirmais emigrantu kuģis. Sešus gadus viņš pavadījis slimnīcās, ārstēdams savu kaulu tuberkulozi. Tagad viņam septiņpadsmit gadu, viena kāja īsāka par otru, viņš ir gluži viens pasaulē. Heilbronā iemācījies drēbnieka amatu un grībētu izceļot. Bet viņam nav ne DP statusa, ne drēbju, ne naudas, ne darba. Viņš dzirdējis, ka Ludvigsburgā esot latvieši... Tas skan tā, it kā tuksnesī būtu pamanīta oaze! Un nu viņš cītīgi klauvē pie vienām un pie otrām durvīm un taujā un lūdz mātes valodā, ko pamazām sācis jau aizmirst. Cik viņam toreiz bija gadu, kad katastrofa notika? — Vienpadsmit. Un no tā laika mūsu atvase gluži viena šūpojusies pie sveša celma. — Kam pārmest? Viņam pašam? Tautiešiem? Apstākļiem?

Kas to lai pasaka. Bet tautieši bija vēlīgi, durvis, sirdis un maki atdarījās, un vakarā jaunietis klibodams aiznesa savu kaulu tuberkulozi un drusku priecīgāko sirdi atpakaļ uz vācu bēgļu nometni.

Varbūt Dievs viņam palīdzēs.

*

Tā IRO iestāde, kas Eslingenas ziedu laikos vēl mitinājās Nellingenā, tagad jau kur tas laiks kopš nonākusi lejā Ludvigsburgā. Te ir pavasaris, sākuši ziedēt firziķi un ķirši, vējš kļuvis siltāks, un kastaņas ar lielu sparu ver vaļā pumpurus. Patīkami zaļo mauri, puķu cenas pamazām krīt, un cik vēl ilgi — drīz stūŗa kioskā varēs dabūt tomātus un plūmes.

Te ir pilsēta, un tādam, kas ilgi mīdījis provinces dubļus, tas nozīmē tādus pašus svētkus, kā no Daudzevas iebraukt Rīgā. Asfalts zib pavasara saulē, smaržo benzīns, un vēji rausta afišas. Bet tādam, kas drīz varbūt pamās ardievas ir Eiropas dubļiem, ir asfaltam, kā kāda rēgaina un reizē svinīga procesija šķiet tās vienas stundas kustība, kad IRO ierēdņi pusdienas laikā pamet savus galdus.

Uz bulvāŗa dzirdama gandrīz vai vienīgi latviešu valoda, ir redzamas gandrīz vai vienīgi pazīstamas sejas — turi cepuri rokā un sveicini elegantās dāmas un kungus pa labi un pa kreisi. Kā kādā salā Ludvigsburgā saplūduši palicēji no reiz latviski spraigās Eslingenas: IRO ir kā maizes klēts, kas pabaro daudzas mutes.

Bet viens divi pēdējais emigrants būs projām, un klēts durvis aizvērsies. Kas tad notiks ar tiem, kas būs spiesti palikt? **Severīns Dūms**

Ludvigsburgā, aprīlī.

Latviešu preses biedrības

pagaidu valde sastādījusies šādi: priekšnieks Olģerts Liepiņš, vicepriekšnieks un kasieris Jānis Porietis, sekretārs un biedrenis Osvalds Akmentiņš, valdes locekļi Eriks Raisters un Emīls Skujenieks. Pagaidu valde apstiprinājusi LPB pārstāvjus un kopu organizētājus atsevišķās zemēs: Kanadā — Birutu Senkeviču, Brīvās Balss redakcijā; Vācijā — Jāni Sudrabiņu, (24b) Eutin, Lager Rettbergkaserne; Anglijā — Leonīdu Baloži, MOP Hospital, Stone Mandeville, Aylesbury, Bucks; Austrālijā — Simani Svenni, c/o K. Svenne, 2, White Ave., Lookleys, Adelaide, un A. Zariņu, Holding Centre (Staff), Greta, N.S.W.

Biedru pārreģistrēšanās vēl turpinās. Pagaidu valdes mīteklis: 100, W. Canton St., Boston 18, Mass, USA.

Ingrida Vīksna

Mums jābeidzas jūrā

ROMĀNS

(68. turpinājums)

„Skuķi un sievieši labāk lai nerādās," sprieda Tedis, „bet Kundzei tomēr būtu jāziež pretī — tā tiks ar šiem vislabāk galā."

„Es iešu," Kundze norausās no gultas un iemeta skatienu spoguļa šķembā, kas bija atlikusi no istabas senās godības. „Vienam jau jāiet," viņa runāja pati pie sevis drošinādamās, „un man jau tā veiklākā krievu mēle. Bet arī tu varētu parādīties, lai redz, ka kāds vīrietis ir mājās."

„Cik šo ir?" Taivēns sarauca pieri.

Kundze paķielēja pa durvju spraugu virtuvē, kur jau bija dzirdami smagi soļi, un teica:

„Trīs."

„Pašā laikā," Taivēns pasmaidīja un aptaustīja savu zābaka stulmu. „Redzēsim, kas šie par brāļiem."

Atnācēji pa to laiku bija atsēdušies uz sola pie malzes krāsns un saslējuši šautenes sev pret ceļiem. Diviem no tiem bija platās, dzeltenās austrumnieku sejas, un acis — šauras un slīpas, glūnēja no zemās pieres apakšas kā šaudīgiem meža kaķiem. Mugurā viesiem bija vācu armijas ietērps, aiz jostas vācu pistoles. Trešais no atnācējiem bija nosēdies vairāk savrup un šķita augstākas dienesta pakāpes. Toties augumā tas bija pusgalvu mazāks par pārējiem, bet viņa pleci, kas balstīja bakurētainu, pelēku seju ar kāru un lielu muti, bija nedabīgi plati un šķita gandrīz kropli.

Ieraugot Kundzi, kas šai brīdī ieslīdēja virtuvē, viņa acis iezibējās, bet Kundze uzmeta mazajam īsu, pētīgu skatienu un apsēdās uz galda stūŗa, iesprauzdama lūpu kaktiņā apdzisušu cigaretes galu.

„Varbūt jums būtu uguns? Leitnanta kungs taču runā krieviski?"

Mazais mirkli samulsa un neziņā paraudzījās savos biedros, bet tie sēdēja nekustīgi un it kā aizmigušām sejām, un šķita kā ieģērbtas vaska lelles. Tad šķībacis apdomājās un neveikli sasita papēžus.

„Jā, protams!" un ar savu netīro, strupo plaukstu izvilka no kabatas sērkociņu kastīti. Viņa acis toties nemitīgi skraidīja gar Kundzes augumu, šad tad iedzeldamās sejā. Tur varēja manīt gan vieglas vītuma pēdas, bet iesārtinātie vaigi darīja to jaunavīgi košu, un Azerbeidžānas varoni Kundzes parādība bija manāmi savaldzinājusi. Viņas iezalganās acis zem puspievērtiem, ēnainiem acu plakstiem noraudzījās no neaizsniedzamiem augstumiem melnīgsnējā austrumniekā un panāca savu.

„Mēs ienācām tikai apsildīties un netraucēsim jūs ilgi," viņš atvainodamies stāstīja lauzītā krievu valodā un tad pievērsās saviem biedriem, kas bija apstājuši saimnieci un tai kaut ko nemitīgi un bargi prasīja. Uzsaucis tiem dažus vārdus nesaprotamā izloksnē, viņš aplaida ātru skatienu virtuvei un pavēra durvis uz saimnieka galu.

„Vai saimnieks mājās?" viņš noprasīja. „Nē," saimniece steidzās ātri atbildēt, „nē, nē navl"

„Slikti," nopurdēja mazais. „Kur tad saimnieks pašā svētku vakarā aizbraucis?"

„Un ko tad jums pašā svētku vakarā no viņa vajaga?" jautāja Kundze.

„Dienests," mazais pasmīnēja. „Kad saimnieks būs mājās?"

„Ko jums no viņa vajag, es taču esmu te un varu visu nokārtot," saimnieces lūpas bija kļuvušas gluži bālas un acis iezīdās prasņātāja sejā.

„Mums jākontrolē bēgli. Vai jums vēl te kāds dzīvo?" viņš taujāja tālāk, pievērsdamies Kundzei. „Uzrādiet dokumentus — mums ir priekšniecības rīkojums," viņš vēl piebilda.

Viņa biedri, kā likās, bija neapmierināti un uztraukti savā starpā sarunājās. Bet mazais tiem vēl kaut ko uzsauca un tad jautāja:

„Cik jums te vīriešu? Nav kādi dezertieri?"

Kundze smaidīja. „Vai jūs esat no vācu žandarmērijas?" viņa jautāja.

„Jā, mēs esam dzelzceļa sargi, un mūsu uzdevums ir arī rūpēties par kārtību šai apkārtnē," viņš lepni izrieza platos plecus, un rētai līdzīgā mute savilkās greizā smaidā. „Vai drīkstu ieskatīties blakus istabā?"

„Jā, protams, tikai piedodiet, ja tur ir briesmīga nekārtība," Kundze runāja ka ar princi, un mazais neveikli palocījās.

„O, nekas, tikai vienu skatienu — tas mūsu pienākums."

Kad mazais pavēra durvis, abi viņa pavadoņi ziņkāri pieplaka pie stenderes un satvēra ieročus. Salmos kaktā sēdēja Taivēns un svilpoja.

„Dokumentus!" iebrēcās mazais.

Taivēns nesteigdamies izvilka no kabatas papīra lapu, kuŗas vienu stūri greznoja vācu ērglis un pāris zīmogi, un pasniedza to rētainajam.

Apgrozījis papīru trīs reizes rokās, tas kaut ko nomurmināja un atdeva to atpakaļ.

„Ieroču navl"

„Nē."

Abi pārējie pa to laiku bija ielavījušies istabā un ar saviem šķībajiem redzokļiem bakstīja katru mantu un spraugu. Viens ar sava dublainā zābaka purnu pagrūda no gultas apakšas izlīdušo mugursomas stūri, bet otrs taustīja pie sienas pakārto mēteli.

Bet mazais jau apgriezās un gāja ārā no istabas. „Labi," viņš teica, „mēs vēl ieradīsimies. Jūs zināt, ka visiem jāpierakstās — šitā nedrīkst dzīvot. Un jānāk dzelzceļa darbos."

Kundze burvīgi smaidīdama, pavadīja viesus līdz durvīm. Tur tie vēlreiz apstājās un neveikli pamiņājās gar slieksni.

„Vai saimniecei nav varbūt pārdodams kāds gabaliņš speķa? Sviests vai olas?" jautāja rētainais.

„Kur nu — saimniecei pašai ir septiņi bērni," Kundze pasteidzās atbildēt.

„Bet bagātas mājas," atmeta mazais.

„Jūsu armija jau visu noēd," Kundze joprojām smaidīja.

Mazais ierēcās, kas varēja nozīmēt arī smieklus. „Jā, mūsu armija ir liela, stipra un neuzvarama," viņš noteica un pielika divus pirkstus pie cepures. „Nu, tad uz redzēšanos!"

Kundze atgriezās istabā un atkrita salmos. „Projām ir," viņa atviegloti nopūtās. „Bet tas nebija viegli," un, brīdi pārušinājusies gultas kājgalī, viņa izvilka no izirušajiem salmiem skārda kastīti un rakņājās tanī saviem slaidajiem, trīsošajiem pirkstiem.

„Mana sirds šos uztraukumus ilgi vairs neizturēs," viņa nopūtās un piešāva mēli stikla bumbiņai līdzīgam kampara graudiņam, kuŗa malas bija nokrāsojušās gluži sārtas no Kundzes biežā lūpu pieskāriena.

„Nekas, bet tas bija tīrs darbs!" priecājās Taivēns. „Ko visu gan nespēj maigā sievišķība. Nebūtu mums šeit Kundzes, kas zina, ko tie šaubīgie vācu kalpi te vēl nesavārītu."

„Būtu vēl atņēmuši saimniecei pēdējos svētku gardumus. Un mēs arī tad paliktu bešā," nosprieda Harijs.

„Labi, ja tik vien vēl tās nelaimes," norūca Taivēns un piesēdās pie savas papīru kaudzes.

„Tos nu gan tu vismaz šovakar varēji likt mierā, jāklāj taču Ziemsvētku galds," errojās Pulciņš.

„Vēl jau sievieši nav mājās no mangošanas."

„Nupat jau nāk," piebilda Kundze, paraudzīdamās pa logu. Tur pāri pagalmam steidzās Pulciņa kundze, Elga Plava un Dagnija, nesdamas katra pa vīstoklim. Bija taču svētku vakars, un arī viscietākā un skopākā saimnieka sirds tad ieežēlojās par bēgļiem.

Nopūzdamies Taivēns sagrāba savus papīrus un aizvācās no galda, un pēc mirkļa tas jau bija uzposts svētvakara gaidām.

Galdā parādījās bļoda ar skābiem kāpostiem, sausi novārīti kartupeļi, līki, brūni un smaržīgi speķa pīrāgi, krūzīte ar medu, sutinātas jēra ribas un eglīte ar pāris sveču galiņiem.

„Te, lūk, ir mans pēdējais zīda zeķu pāris," skumīgi teica Kundze, iekozdama pīrāgā.

„Nieks par zeķēm," rūca Harijs, „bet ka man reiz būs skābu kāpostu veidā jānostrebj pašam savs sidraba portsigārs, to gan nebūtu ticējis."

(Turpinājums sekos)

Sestdien, 1951. g. 28. apr
Vai Pad. sav
g. oli
Vai 2. maijā sāksies IOC (S
olimpiskās komitejas) pēdējā sa
IOC 1. g. olimpiskajām spēlēm.
mēnešu politiskajam forumam, ku
pasaulē vismaz
Pad. savienība, olimpiskajām s
vēsts. arī IOC cenšas izdibināt
noskaņu. Lai gan Pad. savienī
dēļi pasaules rekordi, visi sa
mēnesī iekļūt olimpiskajās spēlēs vē
pēdējās. IOC nu grib ļaut
Vācu izslēgts tūlīt pēc Vīne
Vācu, cik ļoti IOC cenšas veic
dēļ pēdējā sportistu startu
mēs spēlēs, nebūtu tomēr jāb
sportistu ielūgumu nosūtītu
Kalnam tikai nepieciešams
ne vārda, lai IOC sirmgalvji a
tā dažādi rūpēties preti roku
ielūgumu — kaut vai pašā pē
Tas nāksies, ka Pad. savienība
noslēgusi ar IOC centieniem
sami olimpiskā komiteja ar
tā, ka tikai pēdējā laudis
Pad. savienības miera gribā
sportu amatierismam. Par pē
jau vismaz šaubīties. Ja pē
noteikumu pārkāpumi
olimpiskās spēlēs
sāmiešu somu skrējēju
amerikāņu peldētāju
(1936. g.) u. d. c.,
(1936. g.) u. d. c.,
IOC ir ar mieru piemirst arī
Pad. savienība būtu ar mi
spēlēs piedalīties! Turpret
savienībai, kuŗām tā pati Pad. s
brīvību un neatkarību
pamatā sociālie dēļi un m
olimpiskās spēlēs — lielākaj
miera svētkos — pi
IOC pēc uzmirsuši. Šo tautu spo
draudzīgi pretī roku, t
ielūgumus...
Pad. savienība piedalīsies 1
spēlēs, tai jābūt visu
sportistisko sporta savie
nacionālā olimpiskā
1948. g., Pad. savienība
starptautiskajās s
un bobrid tā ir biedre 1
Tomēr par nacionālās
padomju
budžetu uz
neatkarīgi. Rev
bij. Draudzes
O. Bergmanis nav
par visā
O. Bergmani uzrā
pēc rev. kom.
Kristus baznīcā not
2. Bukovs
Māc. R.

Valdu Cars
Pēdējā dzīves
kas ko zināt
Peterson
Blvd, Chic

VALTERS ZIE
TORONTO LATV
GRĀMATNICA
N Morse St. — Tel.
Toronto, Ontario, C

OLGA
Dzim. 1918. gada 5. jan
tāpus kapos.

Ikviet ar mani klusē,
Ieskūpsti kā citu dienu;
Neesmu zūdu man palikusi
Kompāts ar sāpi vienu.

LONDONAS LATVIEŠU D
BAZNĪCAS ZIŅA
Mākabergs, Draudzes m
London S. W. 3, tālr. Ken
Dievkalpojumi:
svētdien, 29. apr.,
Otrdien, 1. maijā,
Ceturtdien, 3. maijā,
Piektdien, 4. maijā,
Svētdien, 6. maijā,
pēc tam ģimenes
Jaunieši lūgti pi
ar rakstu.
padomes sēdi, 15.
atklātā baznīcas priekšnie
apgādes vad. ievēlēja A.
Pļavnieks no Oksford
no Londonas. Piedalījās pr
DVP pārvalža māc. D. Orte
sabalansēja uz £ 1
mājas budžetu uz £ 1
pilnīgi neatkarīgi. Rev
ka bij. Draudzes
O. Bergmanis nav
norēķinus par visā
Mgt O. Bergmani uzrā
pēc rev. kom.
Kristus baznīcā not
2. Bukovs
Māc. R.

Ināra
Valdis
Pēdējā dzīves
Personas, kas ko zināt
personu, ziņojiet Pēter
Independent Blvd, Chic
USA.

VALTERS ZIE
TORONTO LATV
GRĀMATNICA
N Morse St. — Tel.
Toronto, Ontario, C
Sūta grāmatu pasūtinājum
Amerikas valstīs
latviešu grāmatas.
visiem latviešu tr
ar LCK
Pasūtījumi: LATVIJA pe
Kanādu pa gaisa pastu;
Kanādas $ 2,— mēn
LCK apgāda un laikraks
Toronto, Ont.,

Vai Pad. savienība piedalīsies 1952. g. olimpiskās spēlēs?

Vinē 2. maijā sāksies IOC (Starptautiskās olimpiskās komitejas) pēdējā sanāksme pirms 1952. g. olimpiskajām spēlēm. Līdzīgi pasaules politiskajam forumam, kurā visus interesē visvairāk jautājums, ko domā darīt Pad. savienība, olimpiskajām spēlēm tuvojoties, arī IOC cenšas izdibināt padomijas nodomus. Lai gan Pad. savienībai pieder 8 oficiāli pasaules rekordi, visi sasniegti pašu zemē, tā olimpiskajās spēlēs vēl nekad nav piedalījusies. IOC nu grib iegūt skaidrību. Drīz tāda arī būs, jo oficiālos ielūgumus valstīm izsūtīs tūlīt pēc Vīnes kongresa. Zinot, cik ļoti IOC cenšas veicināt un panākt padomju sportistu startu Oslo un Helsinku spēlēs, nebūtu tomēr jābrīnās, ja Pad. savienībai ielūgumu nosūtītu arī daudz vēlāk. Stalinam tikai nepieciešams pateikt vienu vārdu, lai IOC sirmgalvji ar lielāko prieku dedzīgi stieptu pretī roku un pasniegtu ielūgumu — kaut vai pašā pēdējā brīdī... Tas nekas, ka Pad. savienība līdz šim nav reaģējusi uz IOC centieniem un aicinājumiem: olimpiskā komiteja ar mieru darīt visu, lai tikai padomju ļaudis startētu. IOC tic Pad. savienības miera gribai, kā arī tās sportistu amatierismam. Par pēdējo gan atļauts visvairāk šaubīties. Ja par niecīgiem amatierisma noteikumu pārkāpumiem IOC diskvalificēja un olimpiskās spēlēs nepielaida neaizmirstamo somu skrējēju Pāvo Nurmi (1932. g.), amerikāņu peldētāju Eleonoru Holmu-Džareti (1936. g.) u. d. c., tad liekas skaidrs, ka padomju atlētiem olimpisko spēļu dalībnieku rindās vietas nav, jo visai pasaulei zināms, ka teicamākie padomju sportisti saņem nevien ordeņus, dāvanas un augstas naudas prēmijas, bet arī... algu. Tomēr IOC ir ar mieru piemirst arī šo faktu, ja vien Pad. savienība būtu ar mieru olimpiskajās spēlēs piedalīties! Turpretī to, ka ir arī tautas, kuŗām tā pati Pad. savienība nolaupījusi brīvību un neatkarību un kuŗu brīvajā pasaulē esošie dēli un meitas labprāt olimpiskajās spēlēs — lielākajos pasaules jaunatnes miera svētkos — piedalītos, to IOC gan aizmirsusi. Šo tautu sportistiem IOC nesniedz draudzīgi pretī roku, tiem nav rezervēts arī ielūgums...

Lai Pad. savienība piedalītos 1952. g. olimpiskajās spēlēs, tai jābūt visu vai vismaz dažu starptautisko sporta savienību biedrei un jāizveido nacionālā olimpiskā komiteja. Sākot ar 1946. g., Pad. savienība arī tiešām sāka iestāties starptautiskajās sporta savienībās, un šobrīd tā ir biedre 10 no 21 savienības. Tomēr par nacionālās olimpiskās komitejas nodibināšanu padomju varas vīri vēl nav domājuši. Jau 1947. g. runāja, ka Pad. savienība ļoti ieinteresēta piedalīties Londonas olimpiskajās spēlēs. IOC arī tūlīt pasteidzās laipni apvaicāties, vai jau radīta nacionālā olimpiskā komiteja, bet krievi palika atbildi parādā. Tā padomju sportisti arī nepiedalījās pasaules jaunatnes miera manifestācijā, bet toties nepiemirsa nosūtīt novērotājus uz St. Moricas ziemas spēlēm un arī uz Londonas vasaras sacensībām.

Arī šogad dzird runas, ka Pad. savienība nākamajās olimpiskajās spēlēs piedalīšoties. Zviedri pat ziņoja, ka krievi jau pieteikuši savu futbola vienību. (Cara laikā — 1912. g., krievu futbolisti vienīgo reizi piedalījušies olimpiskās spēlēs.) Vairāk tomēr ticams, ka šī ziņa pārsteidzīga. Somija nule griezusies pie Pad. savienības ar priekšlikumu, lai olimpiskais lāpas skrējiens ar uguni no Olimpa kalna Grieķijā virzītos cauri padomju zemei uz Helsinkiem. Ja krievi priekšlikumam piekristu, tad tā būtu pirmā reize, kad padomju sportisti nes miera simbolu — olimpisko lāpu. Varam tomēr būt gandrīz pārliecināti, ka tas nenotiks: ne padomijai kāda interese ielaist savā zemē svešniekus, kaut vai žurnālistus, ne tai arī kāda patika olimpiskajās spēlēs piedalīties. Ja nu Pad. savienība tomēr nodibinātu nacionālo olimpisko komiteju un sacensībās startētu, tad tai būtu tiesības piedalīties 10 nozarēs: Oslo ziemas spēlēs slēpošanā un ātrslidošanā, bet Londonas vasaras spēlēs vieglatlētikā, futbolā, svaru celšanā, basketbolā, laušanās sacensībās, peldēšanā, boksā un vingrošanā, jo tā iestājusies šajās starptautiskajās savienībās.

1948. g. olimpiskajās spēlēs St. Moricā un Londonā gan piedalījās padomju satelītvalstis Polija, Ungārija, Rumānija, Bulgārija un Čechoslovakija. Kā būs Oslo un Helsinkos 1952. g.? Liekas, ka, iztrūkstot Pad. savienībai, neredzēs arī tās satelītvalstu sportistus. Tas tomēr ir un paliek nākotnes jautājums, jo IOC ar mieru visādi nākt pretī.

Alfrēds Vinčels

Pasaules sporta laukumos

Valstu sacīkstē futbolā Skotija pievelca Anglijai ar 3—2, bet Holande — Beļģiju ar 5—4.

Kembridžas airētāju **astonnieks** savā pirmajā startā ASV uzvarēja Jēlas universitāti. 2800 m garo distanci angļi absolvēja 8:22,2 min., pārspējot amerikāņus par 13,9 sek., resp. 4 laivas garumiem.

Nujorkā 45 g. v. miris Alš Brauns — viens no kādreiz techniski labākajiem bokseriem pasaulē. Laikā no 1928.—1935. g. viņš bija pasaules meistars gaila svarā, 12 reizes sekmīgi aizstāvot savu titulu.

Igauņu profesionālais bokseris Antons Rādiks, kādreizējais Eiropas un arī Baltijas amatieŗu meistars, pēc ilgāka pārtraukuma atkal atgriezies ringā, 9. gājienā ar k. o. uzvarot amerikāni Ronu Vaitliju.

Spāņu futbolists Mateo kādas spēles laikā tieši laukuma vidū no savas sievas saņēma vairākas pļaukas, jo bija pasitis gaŗām 11 m soda sitienu...

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Melburnas latviešu biedrība var lepoties ar aktīvu sporta nozari, kuŗā atsevišķās sekcijas vada: sieviešu sportā — V. Tilmane, galda tenisā — M. Bedeicis, basketbolā — Andr. Bērziņš, volejbolā L. Buks un K. Sātiņš, vieglatlētikā — A. Priednieks, šachā — K. Ozols un jaunatnei G. Lācis.

Andr. Bērziņa trenētā Melburnas latviešu basketbola vienība Daina, ievadot jauno sezonu, viesojās Varnambūlā un pieveica turienes austrāliešus ar 60—35 (24—15). Dainas vienībā spēlē P. Bumbērs, R. Baumanis, E. Linmeijers, K. Bumbērs, O. Briedis, E. Dorilis, A. Eglājs, Zeidavs, J. Bumbērs un Z. Steinbergs.

Londonas sporta laikraksts Latviešu Sports pārtraucis iznākšanu. Līdz ar to latviešiem trimdā vairs nav speciāla sporta izdevuma.

Stokholmas starptautiskā basketbola meistara titulu izcīnījis amerikāņu Misionāru piecnieks, izšķirējā pārspēlē pēc sīvas cīņas pieveicot Rīgu ar 36—34 (22—17).

Češiras apgabala šacha kongresā, Anglijā, jau otru gadu pēc kārtas uzvarējis latvietis E. Baumanis, izpelnoties labas atsauksmes angļu presē.

Francijas basketbolā šogad ievērojama loma ir V. Baumaņa trenētajai CEP Lorient vienībai, kuŗā spēlē arī Zebeliņš un Lūsers. CEP uzvarējusi katoļu kausa turnīrā, finālā pieveicot Francijas meistarvienību AS Villeurbanne ar 57—55. Nedaudz vēlāk CEP draudzības sacensībā ar pazīstamo franču basketbola izlasi Racing Club France sapēlēja 53—53. Piezīmēsim, ka franču sastāvā darbojas 5 valsts vienību spēlētāji. Sakarā ar Dziesmu dienām Anglijā, Francijas latviešu basketbolisti viesosies britu salās, kur kā Rīgas vienība sacentīsies ar spēcīgākajām Anglijas amerikāņu un latviešu vienībām. Vlesu sastāvā bez Zebeliņa un Lūsara būs arī Vanags, Ārens, Bebris, Pērkons un Gailis.

Šacha redaktors Laimons Mangalis, kuŗš jau ilgāku laiku dzīvo Austrālijā, šajās dienās Adelaidē salaulājās ar Dzidru Dzeni.

Mūsu bij. izlases slēpotājs Kurts Liberts, kuŗam tagad jau 39 g., austrāliešu sacīkstēs Lisgovā grūda lodi 13,72 m. Savā laikā Latvijā viņa labākais rezultāts bija tikai mazliet pāri 12 metriem.

Latvietis K. Reintāls ieguva 2. vietu Tasmānijas 1951. g. šacha meistarsacīkstēs. Uzvarēja ungārs L. Bokoljs, sagādājot Reintālam vienīgo zaudējumu. Mūsu tautietis šoreiz spēlēja zem sava parastā snieguma, jo visu turnīra laiku izjuta aklās zarnas iekaisuma radītās sāpes. Reintāls Austrālijā ieradās ar pirmo DP transportu. Viņš pērn bija Tasmānijas čempions.

Eriks Koneckis, izcilais latviešu ledushokejists, pēdējos gados arvien lielāku vērību sāk veltīt arī žurnālistikai. Vietējos Krēfeldas laikrakstos it bieži parādās viņa ideoloģiski raksti par sporta tematiem.

Mēs un mūsu bērni

Mani bērni var aizmirst skolas uzdevumus, aizmirst nomazgāties, nomazgāt traukus, izslaucīt istabu, var aizmirst pat paēst un gulēt, bet viņi atcerēsies katru vieglprātīgu solījumu, ko esmu devis pirms pieciem mēnešiem vai pieciem gadiem.

Mana sieva saka: allaž, kad es kādreiz ķeros pie pelnu traukiem, lai tos iztukšotu, no mana izskata esot spriežams, ka man vienam jāpaveic tikpat kā visi mājas darbi.

Mana māte reiz noklausījās, kā es lūdzu Dievu, un teica: „Dēls, nepūlies Dievam dot instrukcijas! Vienkārši tikai piesakies dienestam!"

Ļoti gribētu, ka kāds ārsts man izskaidrotu, kādēļ mazi bērni nekad nešķauda, ja tiem nav mute pilna ar putru.

Mans korpulentais kaimiņš, kas desmit gadu nekad nebija bijis līdzi sievai iepirkties, reiz ievaicājās, kur gan būtu palikusi visa saimniecības nauda par šiem gadiem. Sieva viņam pateica: „Ej un nostājies sāniski pie spoguļa..."

(Better Homes & Gardens)

Raibā pasaule

— Kāds Bruklinas tabakas tirgotājs angažēja skaistu meiteni, kas viņa veikala skatloģā tina cigaretes un pievilka daudz skatītāju. Viņa konkurents izgudroja kaut ko vēl labāku. Viņš pieņēma darbā vēl skaistāku „skatloga meiteni", kas skatītāiiem pagriezа muguru. Gājēji, kas grib redzēt, kāda meitene izskatās un ko tā dara, tagad drūzmējas nevis aiz skatloga uz ielas, bet spiesti doties pašā veikalā.

— 56 g. v. itaļu fabrikas strādnieks Lubinati ieradies pie ārsta, lai pārbaudītu savas sirds darbību, jo viņa tēvs, abi brāļi un māsa 56 gadu vecumā esot miruši ar sirds trieku. Tiklīdz ārsts paņēmis asins spiediena mērītāju un apgriezies, lai to uzliktu pacientam, tas jau gulējis krēslā miris ar sirds trieku.

— Kāds mežkopības students Hanoveras Mindenē sodīts ar 5 DM naudas soda vai divām dienām arestā par satiksmes noteikumu nelievērošanu. Lai taupītu naudu, students izvēlējies arestu, bet pēc tā izciešanas viņš saņēmis rēķinu par 6,22 DM. 6 markas bijušas jāmaksā par cietuma ucturu un „dzīvokli", bet 22 feniņi pasta izdevumiem.

Sarežģīta politika

Kādā Čechoslovakijas darba nometnē slepeni sarunājas trīs ieslodzītie. Pirmais čukst: „Es esmu šeit tāpēc, ka mani turēja aizdomās par simpatizēšanu Radekam." Otrs atsaucas: „Un es tāpēc, ka mani apvainoja sazvērestībā pret Radeku." Trešā cietumnieka paskaidrojums ir visīsākais: „Es esmu pats Radeks."

Krustvārdu mīkla

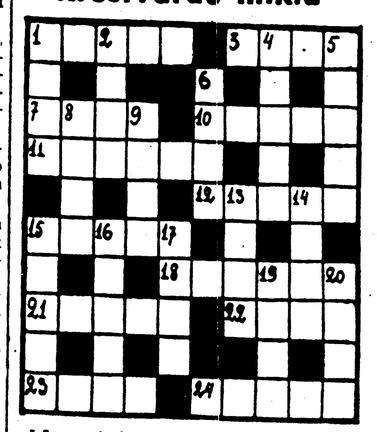

Līmeniski: 1. Sena pilsēta. 3. Pierādāms apgalvojums zinātnē. 7. Novieto. 10. Laikraksts. 11. Viela alus gatavošanai. 12. Slimo glābēja. 15. Apvāršņi. 18. Pilsēta Itālijā. 21. Piekrastes vējš. 22. Lauki. 23. Pelu mājokļi. 24. Dievbijīgi.

Stateniski: 1. Iedomu priekšstati. 2. Braucamās ierīces laukos. 4. Vīr. vārds. 5. siev. vārds. 6. Nakts „nokrišņi". 8. Pirmmāte 9. Svarīga vieta iestādēs. 13. Vācijas rūpniecības apgabals. 14. Latviešu gleznotājs. 15. Itālijas upe. 16. Mazs „tilts". 17. Vaid. 19. Latviešu gleznotājs — savādnieks. 20. Dzinumi.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski un stateniski: 1. Lapsa. 2. Araks. 3. Parīt. 4. Šķibe. 5. Astes. 6. Abava. 7. Barot. 8. Arkls. 9. Volga. 10. Atsāk. 11. Svira. 12. Varēt. 13. Irmas. 14. Reāla. 15. Atsan. 16. Arājs. 17. Runāt. 18. Anita. 19. Jātur. 20. Staro.

Persiešu sakāmvārdi

Arī ar sitieniem ēzeli nepadarīsi par zirgu.

•

Akmeni, ko nevari pacelt, noskūpsti un atstāj guļam.

•

Kas prot jautāt, atrod arī ceļu uz Ķīnu.

•

Ne viss, kas apaļš, ir rieksts.

•

Mājai, kas pilna ar stikliem, pietiek viena akmens.

•

Rasas piliens skudras mājā līdzinās grēku plūdiem.

•

Zvērs, kam stunda sit, skrej pats pretim medniekam.

1951. g. 16. aprīlī Gautingas sanatorijā šķīrās no mums mūsu mīļā

† **OLGA JAKOBSONS, dzim. VEIDE**

Dzim. 1918. gada 5. janvārī Hapsalā, Igaunijā, Apbedīta 18. aprīlī Gautingas kapos.

Pēc viņas sēro

Runājiet ar mani klusi,
Saudzīgāk kā citu dienu:
Šodien sirds man palikusi
Smagāka ar sāpi vienu.

vīrs Vācijā, meitiņa un māsa Amerikā, piederīgie Anglijā un dzimtenē

LONDONAS LATVIEŠU DRAUDZES BAZNĪCAS ZIŅAS

Māc. R. Slokenbergs, Draudzes mājā, 55, Hans Road, London S. W. 3, tālr. Kensington 9905.

Dievkalpojumi:

Bedford, svētdien, 29. apr., pl. 16, St. Mary's baznīcā.

Oxford, sestdien, 5. maijā, pl. 17, St. Michaels baznīcā, pēc tam ģimenes dienas sarīkojums.

Slough, svētdien, 6. maijā, pl. 16.30, St. Mary's baznīcā pēc tam ģimenes dienas sarīk. bazn. sālē.

Iesvētīšanā jaunieši lūgti pieteikties pie draudzes māc. ar rakstu.

Draudzes padomes sēdi, 15. apr. draudzes mājā atklāja baznīcas priekšnieks J. Gailis. Par sapulces vad. ievēlēja A. Jērumu, protokolēja P. Pļavnieks no Oksfordas un P. Daugalis no Londonas. Piedalījās prāv. E. Bergs un LWF pārstāvis māc. D. Ostergrēns. Draudzes budžetu sabalansēja uz £ 1022/10/—, bet draudzes mājas budžetu uz £ 1590. Abi budžeti ir pilnīgi neatkarīgi. Revīzijas komisija ziņoja, ka bij. Draudzes mājas pārvaldnieks O. Bergmanis nav nodevis kases grāmatu un norēķinus par visām summām. Nolēma lūgt O. Bergmani uzrādīt grāmatas un norēķinus pēc rev. kom. norādījumiem. Pēc dievk. Kristus baznīcā notika draudzes vakars, ko ievadīja Z. Bukovska referāts.

(198) Māc. R. Slokenbergs

Meklēju

Valdu Cars

no Daugavpils. Pēdējā dzīves vieta Vācijā Berlīne. Personas, kas ko zinātu par meklējamo personu, ziņojiet Pēterim Rubulim, 1121 S. Independent Blvd, Chicago 24, Ill., U.S.A. (196)

VALTERS ZIEDIŅŠ
TORONTO LATVIEŠU GRĀMATNICA
92 Morse St. — Tel. GL 8646
Toronto, Ontario, Canada.

Izpilda grāmatu pasūtinājumus Ziemeļ- un Dienvidamerikas valstīm. Vienmēr krājumā jaunākās grāmatas. Pieņem abonementus visiem latviešu trimdas periodiskiem izdevumiem un LCK apgāda Latvija grāmatām.

Pieņem laikr. LATVIJA pasūtinājumus uz Kanadu pa gaisa pastu; abonementa maksa — Kanadas $ 2,— mēnesī.

LCK apgāda un laikraksta LATVIJA pārstāvis Toronto, Ont., Canada. (650)

Londonas latviešu draudzes mājā,

55, Hans Road, London S. W. 3, tālr. Kensington 9905, ikkatrs iebraucējs — latvietis ir mīļi gaidīts viesis. Pārnakšņošana: draudzes locekļiem 5 šil., pārējiem 6 šil. Brokastis, pusdienas, vakariņas. Desiņas ar kāpostiem u. c. latviski ēdieni. (199)

Londonas Latviešu Apgāda spiestuve

Izpilda

VISĀDA VEIDA IESPIEDUMDARBUS.

Neviens darbs nav par lielu un neviens darbs nav par mazu, ko spiestuve neuzņemtos izpildīt.

103, Wentworth Road,
Golders Green, London N. W. 11,
tālr. Meadway 1859. (200)

To latvju sievieti

(līdz 48 g. v.), kas gribētu kopā ar mani (vecpuisis, 54 g., 166 cm) iet tālāk smago trimdas ceļu, lūdz rakstīt nop. prec. nolūkā šīs avīzes kant. ar „Zviedrija — 1951". (188)

FREGATA (Merchants) LTD.,

BALTIC SECTION,
122, Wardour Street, London W. 1,

piedāvā Anglijā dzīv.

Žāvētu cūkas speķi	1 mārc. 4/3
sālītu cūkas speķi	1 mārc. 3/9
cīsiņus mūsu gaumē . . .	1¼ mārc. 6/6
skāb. gurķus	2 mārc. 2/6; 20 mārc. 15/—
skāb. kāpostus	2 mārc. 2/—; 56 mārc. 36/6

ar piesūtīšanu.

Uz Vāciju izdevīgi sūtīt kafiju, halvu, tekstilijas u. c.

Pieprasiet tuv. noteikumus. (192)

Bijušie icehoiešī,

kas tuvāk zinātu par 1909. g. dzim. Birzgales pag. Buku saimnieka Jāņa Strautnieka pēdējo dzīves laiku un nāvi, lūgti rakstīt A. Bolšteinam, 1152 East 6th Ave., Monmouth, Ill., U.S.A. (189)

AUSTRĀLIJĀ

latviešu grāmatas visplašākā izvēlē piedāvā

J. STRAUTIŅŠ,
12, Seventh Ave., Alberton, S. A.
(715)

Tautieši Vācijā un ārzemēs,

izlietojiet gadījumu un iegādājieties LCK apgādā LATVIJA lētas

latviešu dziesmu notis

Rakstiet tieši apgādam. Notis jums izsūtīs pa pastu ar norādījumu, kam izdarāma samaksa.

	DM
ĀDOLFS ĀBELE:	
Aizvestais	0,50
Atmiņu dārzs	0,50
Bērna lūgšana	0,50
Dzimtenei	0,50
Lāses	0,50
P. BARISONS:	
Latvija	0,50
VALENTĪNS BĒRZKALNS:	
Ko jauna būdama	0,50
JĀNIS CĪRULIS:	
Līgo	0,35
Seši bandinieki	0,35
Dziesmu avots, īss mūzikas elementārteorijas un solfedžio kurss	1,—
Dziesmu pūriņš	2,50
J. GRAUBIŅŠ:	
Alutiņš, bālēliņš	0,50
ALBERTS JĒRUMS:	
Miniatūra	0,75
Pa putna ceļu	0,50
Vieglas rokas	0,75
E. LAMMASS:	
Dzimtene	0,50
V. LINDE:	
Ardievas (vīru korim)	0,50
Golgātas krusts	0,50
Kalna avots (jauktam korim)	0,50
Kapsēta naktī	0,50

	DM
JĀNIS MEDIŅŠ:	
Bij' toreiz nakts	0,50
Daina Nr. 14 (klavieŗu solo)	3,—
Daina Nr. 15 (klavieŗu solo)	3,—
Debesīm pretim	0,75
Nebēdība	0,50
Toreiz	1,—
DIEVS, SVĒTĪ LATVIJU! K. Baumaņa (klav. un dzied.)	0,50
TEV MŪŽAM DZĪVOT, LATVIJA J. Mediņa (klav. un dzied.)	
JĀNIS NORVILIS:	
Mana dzimteno	0,75
HELMERS PAVASARS:	
Pusnakts sirds	0,75
Sirds un saule	0,75
J. VĪTOLS:	
Aijā, žūžū, lāča bērni	0,50
Gājēja dziesma naktī / Trimdā	0,50
Tumša nakte, zaļa zālo	0,50
32 dziesmas jauktam, sieviešu un vīru korim	1,—
14 dziesmas jauktam, sieviešu un vīru korim	0,75
Koŗa dziesmas Eslingenas dziesmu svētkiem	0,50
Skolēnu koŗa 60 dziesmas	5,—

LCK APGĀDS LATVIJA

IZNĀCIS

Otrais trimdas izdevums

Latviskie baltie izšuvumi

Al. un A. Dzērvīši

Tikai iesieti eksemplāri, cena DM 10,—.

Krājumā: A. Grīna vēsturiskais romāns

TOBAGO

Ilustrēts izdev., glītā apdarē

Iesietie eks. audeklā ar iespiestu hercoga Jēkaba karogu uz vāka — DM 9,30.

Brošētie eks. ar četrkrās. vāku DM 7.30.

Sagatavosana

I

CEĻVEDIS PA DZIMTO ZEMI

I daļa — Vidzeme un Latgale.
II daļa — Kurzeme un Zemgale.

II

K. Vanaga

BOLŠEVIKU JŪGS

Bagātīgi ilustrēts izdevums ar tā laika raksturīgākām ainām. Pirmo reizi trimdā būs publicēti fakti par Latvijas bojā eju.

Pasūtinājumi nododami

A. Krīpenam, Haarenstr. 20, Oldenburg i. O.

A.S.V. grāmattirg. un klientiem —

P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York, USA

Grāmatu apgāds LIESMA
Oldenburgā
(164)

Latviešu tautas tērpu

un to daļas — saktas, jostas, metalla un zīļu vainadziņus, var pasūtināt Kr. Barona fonda tautas tērpu nozarē. Rakstu zīmējumi un paskaidrojumi pareizu tērpu darināšanai un valkāšanai. Noz. vad. adrese — Mrs. Erika Vīlipsone, 21, Hope View, Shipley, Yorks, Gr.Brit. Atbildei Lielbrit. nepieciešama pastmarka, citām zemēm — starpt. atbildes kupons (International Reply Coupon). (165)

Ja kāds ko zinātu par

Laimdotu Ozolu, dzim. Dzērve,

ar ģimeni (pēdējā dzīves vieta angļu joslā un bija ceļā uz Austrāliju), ļoti lūdzu rakstīt šī laikraksta kantorim ar of. Nr. 201. (201)

Kārli Strautmaļa kungu

ļoti lūdz uzdot savu adresi Valters Jaunzems, c/o Barchus, Chicago, Zone 37, USA. (172)

Kanadas tekstilfabrikā

vajadzīgi vērpēji ar praksi. Ziņas par sevi un ģim., vēlams arī fotogr., sūtīt: A. Reķis, 4, St. Charles, Granby, P. Q., Canada. (190)

Pieņemu labošanā dažādus

bojātus pulksteņus,

kas piesūtāmi pa pastu reģistrētos sūtījumos. Var pasūtināt arī jaunus pulksteņus par pazeminātu cenu.

44, Clifton Gardens, Golders Green, London N. W. 11.

(195) Pulkst. meist. A. JURĢIS

Kārli Cilīti ar ģimeni

no Grēvenes nometnes meklē Bruno Lubgans, W.C.B. Hospital, Malton, Ontario, Canada. (197)

LATVIJA

Nr. 33 (477), 1951. g. 28. aprīlī

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.), DM 3.50 mēn., uz ārzemēm DM 4.80 mēn., atsevišķā numura cena DM 0.50; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn., uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisu pastu DM 11,—.

Sludinājumi Vācijā

maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. DM 5,—; vienreiz. 5 iespiedumr. slud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

Vai karš jau būtu tiktuvu pienācis?

„TAS VAR SĀKTIES ŠOVASAR, VAR NOVILCINĀTIES LĪDZ NĀKAMGADAM . . ."

Ja vēl priekš nedaudz mēnešiem daži deputāti Sav. valstīs šaubījās, vai Maskavai tiešām ir atombumbas, tad pēdējā laikā dzirdamas pavisam citādas runas. Atomspiegu prāvā nepārprotami noskaidrojās, ka komūnistiem piegādāti ne vien bumbas projekti un sprāgstvielas izgatavošanas noslēpumi, bet tie iepazīstināti arī ar daudzkārt iedarbīgākās ūdeņraža bumbas pagatavošanas principiem. „Spiegu ziņas paātrināja komūnistu atombumbas izgatavošanu par 18 mēnešiem," ir lietpratēju atzinums. „Ja Maskavai nav vairs noslēpums, ka iespējama vēl spēcīgāka bumba, tad vienīgi zinātnieku spēju un tehniķu prasmes jautājums, kas pirmais to pagatavos."

Aprīļa sākumā inženieru, būvdarbu vadītāju un tehniķu armija okupēja Džordžijas pilsētu Augustu. Pāri Savannas upei, kas šo dienvidu štatu šķir no Karolainas, sākās neparasta kustība: zemesracēju un līdzinātāju milzeņi, simtiem traktoru un smago automašīnu pavadīti, devās darbā. Šovasar tur strādās 6000 cilvēku, bet nākamā gadā — 35.000, un gadu vēlāk 600 milj. dolaru celtnei vajag sākt darboties, lai ražotu sastāvvielas ūdeņraža bumbai. Tātad pēc divi vai trīs gadiem Sav. valstu rīcībā vajadzētu atrasties iznīcināšanas līdzeklim, kas vienā paņēmienā var noslaucīt no zemes virsas tādu pilsētu kā Čikagu ar 3,6 milj. iedzīvotāju. Tai pašā laikā, pēc kāda lietpratēja atzinuma, Maskavas atombumbu krājumiem vajadzētu būt sasniegušiem tādu skaitu, lai varētu iznīcināt nozīmīgākās Sav. valstu pilsētas. Cik tālu Maskava tai laikā būs paveikusi ūdeņraža bumbas pagatavošanu, nav pareģots. Ir klusas cerības, ka Maskava netiks līdzi amerikāņiem.

Pēc divi gadiem vajadzētu būt paveiktai arī Rietumeiropas armiju sakomplektēšanai un Sav. valstu apbruņošanai. Pēc divi gadiem demokratiskai pasaulei vajadzētu būt tik spēcīgai, lai Maskava neiedrošinātos tai uzbrukt, vai vismaz nevarētu rēķināties ar drošiem panākumiem uz uzvaru vispārējā karā. Rietumu pasaule tad būtu austrumus noķērusi bruņošanās sacensībā, un abām pusēm būtu jārunā par strīdus jautājumu nokārtošanu miera ceļā, vai jāturpina bruņoties, kas gala rezultātā novestu pie bruņotas sadursmes. Tā kā rietumu rūpniecība labāk attīstīta, tad jāpieņem, ka bruņošanās sacensībā tā uzvarēs. Vienīgais mīnus šai pusē — bruņošanās nastas var sagraut tautsaimniecību. Vienubrīd likās, ka Maskava savas kalkulācijas balsta uz rietumu saimniecības sabrukumu un grib nogaidīt, bet pamazām radās pazīmes, ka komūnistu virsvadība uz varbūtējo krizi negrib palauties. Tā nodomājusi rīkoties aktīvāk.

Pēc dažu ārpolitisko notikumu vērtētāju domām, Parīzes konference bija viens no šādas aktīvitātes izpaudumiem — tai vajadzēja novērst Rietumvācijas iesaistīšanu Atlantika aizsardzības sistēmā. Tiklīdz noskaidrojās, ka rietumu sabiedroto nesaskaņu dēļ Bonnas valdībai divīzijas vēl nebūs jākomplektē un Rommeļa štāba bijušais priekšnieks var joprojām nodarboties ar vācu armijas atjaunošanu tikai uz papīra, tā Kremlim zuda intereses par „četru lielo" ārlietu ministru konferenci, un Parīzes sarunas par darba kārtību sāka vilkties garumā. Kremlim bija izdevies aizkavēt Rietumvācijas apbruņošanu. Bet palika vēl Japāna. Un tur, šķiet, Sav. valstis panāks savas nostājas uzvaru — mierlīgumu ar Japānu parakstīs, un ASV palīdzēs japāņiem atjaunot savas zemes aizsardzību. 84 miljonu tauta nostāsies sardzē pret komūnismu austrumos. Jādomā, ka speciālā vēstnieka Dallesa steidzamais brauciens uz Tokio, lai vēl 11. stundā saliktos ar ģen. Mekarturu, ir droša zīme, ka miera līgumu sagatavo paātrinātā gaitā.

Tikpat paātrināti Kremlis gatavo savu pretgājienu. Tā pirmais solis — UN karaspēka „izsviešana no Korejas". Pad. savienībā būvētie iznīcinātāji jau bariem uzbrūk amerikāņu bumbvežiem. Kas šos iznīcinātājus vada, to neviens šai pusē vēl nav izpētījis; varbūt tanīs sēž krievu piloti, varbūt mongoļi, kas apmācīti padomju lidlaukos vai skolojušies pie padomju instruktoriem. Ir ziņas, ka Pad. savienība apsolījusi dot ķīniešu rīcībā 3000 lidmašīnu un 500 jau nodevusi. Daļa no tām jau metusies cīņā ķīniešu pavasara ofensīvā, kuŗai „jābeidzas ar Korejas atbrīvošanu". Ja ķīniešiem tas izdotos, tad komūnistu drauds Japānai kļūtu daudz reālāks par karaspēku, ko Kremlis „katram gadījumam" novietojis pie Mandžurijas robežas un Sachalīnā. Ļoti iespējams, ka taisnība tiem, kas apgalvo, ka Maskavai būtu bijis dikti pa prātam, ja Vašingtona būtu paklausījusi ģen. Mekartura padomam un atļāvusi bombardēt Ķīnas territoriju. Tad Maskavai būtu iegāls iemesls atklāti iet talkā savam sabiedrotajam; Sav. valstis būtu iesaistītas ilgstošā karā, un padomju bumbveži varētu bombardēt amerikāņu bazes Japānā. Japāņi tad dabūtu izbaudīt bumbu negaisu, un tiem pārietu prieks uz amerikāņu atbalstīšanu un savas armijas radīšanu. Skaidrs gan arī tas, ka trešais pasaules karš tad sāktos atklāti. Bet nav izslēgts, ka Maskavai par tā uzsākšanu ir jauni rēķini.

Tie amerikāņu žurnālisti, kas martā bija nosūtīti uz novērošanas posteņiem Eiropā, ziņoja, ka nav saskatījuši pazīmes drīzai karа darbībai. Viens pat bija izpētījis, ka Kremlī cīnās divi partijas — par karu un pret to. Un kur divi partijas cīnoties, tur tik svarīgas lietas izlemšana, kā karа uzsākšana neesot sagaidāma. Bet drīz nāca citādas ziņas. Pats ASV aizsardzības ministrs bridināja, ka stāvoklis ir nopietnāks par pagājušā gada novembri, kad amerikāņi atradās pie Mandžurijas robežas...

Pašreiz liekas, ka taisnība tiem novērotājiem, kas par karu raksta: „Tas var sākties šovasar, var novilcināties līdz nākamam gadam..."

Gaisā tādas satraukuma vēsmas vēl nav jaužamas, kā bija Korejas karа sākumā un toreiz, kad prezidents Trumens ieminējās par varbūtēju atombumbas lietošanu pret ķiniešiem. Bet mākoņi pie starptautiskajām debesīm arvien vairāk sabiezē. Vienubrīd uzzibsnī Balkānos, otrreiz pie Indoķīnas robežas, tad atkal satumst Irānā un nepārtraukti dārd pāri Korejai. Vispārējais negaiss kļūst arvien reālāks.

Mr. A.

Procesija bez ziloņiem

PIRMĀ INDIJAS SVĒTO UN GUDRO SANĀKSME 10.000 GADU LAIKĀ — VALDĪBA PRĀTO, KĀ NOVĒRST BADA DRAUDUS 40 MILJ IEDZIVOTĀJU

Jaundelija (ip). — Jumnas upes krastā nesen notika 1000 Indijas svēto sadusu sanāksme — „garīgais parlaments", lai izlemtu, kā nest pasaulei mieru. Konference, kuŗā piedalījās indiešu svētie un gudrie ne tikai no visattālākajiem Indijas stūriem, bet arī citām zemēm, ieskaitot Franciju, Vāciju, Dāniju, Burmu, Ceilonu, Siamu un Tibetu, bija pirmā sanāksme hinduisma 10.000 gadu ilgajā vēsturē, kuŗā vienlaicīgi sanāca kopā visi dzīvie sadusi. Indijas valdība, kas pašlaik aizņemta ar bada briesmu novēršanu, izdevusi norādījumu konferenci nesavienot ar pārāk lielu pompu un paredzētās milzu procesijas vietā atļāvusi tikai mazāku — bez ziloņiem.

Garīgā parlamenta noorganizēšana bija prasījusi trīs gadus laika. Lielāko tiesu dalībnieki no divdesmit sadusu klosteriem bija devušies ielūgt īpaši rīcības komitejas ziņneši. Tie visu ceļu pa apledojušajiem klajumiem un klinšu radzēm, pat uz kādu nomaļu klosteri Himalaju kalnos, veikuši basām kājām. No Anglijas ieradušies divi sadusi. Pašlaik atkal Indijā dzīvojošais Svami Nišalananda kādreiz strādājis britu admirālitātē Dienvidafrikā.

Priekšlaicīgi ieradušies konferences dalībnieki, skaitā ap 150, dienu pavadīja nepārtrauktā 24 stundu ilgā dziedāšanā. 60 g. v. dižjoga un filozofs Svami Šantananda savā dievišķajā vēstījumā deklarēja, ka grēciniekiem pārpildītais pasaules kuģis okeana vidū avarējis un tagad grimst. Izmisušo cietēju palīgā saucieni esot pamodinājuši lielos miera eņģeļus no ekstatiskās garīgās snaudas. Pēdējie tagad steidzoties uz Indijas sirdi, lai glābtu bojā ejošo pasauli un vadītu to no slavas un varas kāres atkal uz visu labo.

Aizņemtā Indijas valdība šai vēsturiskajai sanāksmei veltīja samērā maz vērības. Pēc pēdējām ziņām, bads vissmagāk draud skart 40 miljonu iedzīvotāju Biharas provincē, kur Kuchas pilsētā bada ietekmē nesen notikuši pirmie lielākie nemieri, piedaloties ap 5000 demonstrantu. Policija bija spiesta atklāt uguni. Sadursmju rezultātā 6 personas nogalinātas, kamēr 24 kārtībnieki un 33 demonstranti ievainoti.

Indijas valdība nolēmusi tuvākajā laikā sākt ārkārtēju rīcību pret straujo iedzīvotāju skaita palielināšanos, neizslēdzot dzimstību kontroli un laulību vecuma robežas paaugstināšanu meitenēm. Taču iedzīvotāju skaita pieaugšana ir tikai viens no pašreizējā bada cēloņiem. Biharas provincē badā draudus palielinājusi ap 2 milj. t labības bojāeja plūdos un sausumā. Indijas ministru prezidents Nēru, kas personīgi apciemojis bada visvairāk piemeklētos apgabalus, nule atvēlējis Biharai ap 200.000 t labības no centrālās valdības krājumiem, kamēr pati provinces valdība šiem apgabaliem atvēlējusi 3,75 milj. mārc.

Pati saviem spēkiem Indija tomēr ar bada draudiem galā netiks. Bada briesmu pieaugšana varētu lielā mērā ietekmēt politisko stabilitāti visā šai pasaules daļā: Pad. savienība jau izmantojusi badu un aizsteigusies amerikāņiem priekšā, piedāvājot lielākus labības krājumus pret atomrūpniecībai svarīgām izejvielām. Lai stāvoklis neklūtu vēl draudīgāks, ASV ārlietu ministrs Ečesons nule atkārtoti pieprasījis kongresam steidzamības kārtā iestrēgušo likumprojektu par plašāku palīdzību Indijai bada novēršanai. Ečesons uzsvēris, nekavējoties būtu jāiekrauj kuģos nosūtīšanai uz Indiju ap 1 milj. t labības — citādi varot būt jau par vēlu. Labi informētās aprindas norāda, ka palīdzību Indijai lielā mērā novilcinājusi daudzu kongresa locekļu neapmierinātība par Indijas atšķirīgo nostāju jautājumā par UN attieksmēm pret komūnistisko Ķīnu, īpaši pēc tās iejaukšanās Korejas konfliktā.

Kominforma . . .

(Turpinājums no 1. lpp.)

kašēvics nosūtīja vēstuli sievai uz Londonu, izteikdams prieku par viņas drīzo ierašanos Vašingtonā. Ar to pašu pastu Lukašēvičs nosūtīja savu kārtējo mēneša ziņojumu poļu trimdas valdībai Londonā, piesakot savus turpmākos optimistiskos plānus. Sekretāre, kas darbu beidza tikai pl. 1 rītā, savu šefu atstāja lieliskā garastāvoklī. Lukašēvičs ieradās Vašingtonā septembrī kā poļu eksīlvaldības pārstāvis.

Nedēļu pirms Lukašēviča nāves amerikāņu federālais izmeklēšanas birojs ieguva šifrētu instrukciju, kas piesūtīta pazīstamiem kominforma aģentiem ASV. Instrukcijā dots rīkojums darīt visu iespējamo padomju satelītvalstu emigrantu politisko organizāciju ārdīšanai, bet speciālā rīkojumā bija uzdots atentāts pret Brīvo ungāru kustības prezidentu pateru Vargu un viņa Ņujorkas biroja uzspridzināšana.

Bažījas par IRO dokumentu nokļūšanu krievu rokās

Ženēva (fm). — IRO amatpersonas ir neskaidrībā par to, ko darīt ar apm. 20 t IRO dokumentu, kas patlaban atrodas Vācijā; pastāv bažas, ka pēc IRO darbības beigām šie dokumenti varētu nonākt Pad. savienības rokās. Agrāk krievi jau vairākkārt pieprasījuši to bēglu vārdus, kas atteikušies repatriēties. IRO dalībnieces valstis tādēļ bažījas, ka Pad. savienība, ja tās rokās nonāktu vairāk nekā miljons bēglu identifikācijas karšu, varētu tās izmantot represijām pret dzimtenē palikušajiem bēgļu piederīgajiem. IRO dokumentus pēc tās darbības beigām vēlas pārņemt UN bēglu augstā komisāra birojs, bet pastāv risks, ka tad dokumenti būs pieejami konsultācijām arī boļševikiem. IRO ģenerāldirektors Kingslejs vērtē, ka visu dokumentu pārvešana uz Ženēvu izmaksātu ap 200.000 dol. Viss bēglu augstā komisāra gada budžets ir tikai 300.000 dol.

Amerikanu raidstacijas spes darboties arī ienaidnieka uzlidojumu laika

Čikaga (mf). — National Association of Radio and Television Broadcasters ģenerālsekretārs slēgtā sēdē ziņoja par slepenu plānu, saskaņā ar kuŗu nākotnē būs iespējams turpināt darboties visām radio raidstacijām un dot iedzīvotājiem norādījumus arī tad, kad tuvosies ienaidnieka lidmašīnas. Līdz šim raidītājiem uzlidojumu laikā darbība bija jāpārtrauc, lai pretinieka lidotājiem nedotu labu orientēšanās iespēju. Amerikāņu rīcībā tagad ir kāds jaunizgudrojums, kas lidmašīnām šo iespēju ņem, kaut arī raidstacijas darbojas. —

Vācijā pēdējā karа laikā šī paša iemesla dēļ izlīdzinājās ar t. s. „drātfunku". Tuvojoties ienaidnieka lidmašīnām, raidītāji bija spiesti darbību pārtraukt, bet iedzīvotājus brīdināja un norādījumus deva pa pastāvošo telefona kabeļu tīklu, kā arī pa īpašiem „drātfunka" vajadzībām iekārtotiem vadiem. Tādā gadījumā radio aparāti bija jāpieslēdz šim telefona resp. speciālajam vadu tīklam, un norādījumus deva lokālā mērogā no katra rajona pretgaisa aizsardzības centrāles.

Nakšmanevri ap Berlini

SARKANARMIJA IZMĒĢINA „INVĀZIJU" RIETUMEIROPĀ

Berline (ni). — Vācijas austrumjoslā notiekošo padomju pavasaŗa manevru ietvaros pagājušajā nedēļā austrumos un ziemeļos no Berlīnes naktīs riešinājās lielas karaspēka kustības. Ceļi un ielas, pa kuŗām virzījās karaspēks, bija iedzīvotājiem slēgtas. Lietpratēji atzīmē, ka blakus motorizētām kājnieku vienībām novēroti arī lielāki tanku un artilerijas spēki, kā arī prettanku un pretaviācijas ieroči.

Amerikāņu militārie speciālisti pieņem, ka ar to manevri, kas sākās jau pirms pāris nedēļām, ievirzījušies jaunā fazē. Sākuma posmā astoņas sarkanarmijas divīzijas ar galveno centru Magdeburgā, ap 50 km no joslu robežas, praktizējās „invāzijā" Rietumvācijā, ieskaitot sabotāžu, bēgļu kontroli un izlūkdarbību. Tagad manevros, šķiet, iesaistītas arī vienības, kas sastāda Austrumvācijā novietotā padomju karaspēka lielāko daļu, bet kas parasti nemaz nav manāmas, jo novietotas Polijas robežas tuvumā. Pēdējā laikā katram ciemam uzlikts par pienākumu izmitināt 300 karavīru.

Austrumvācijā pavisam stacionētas 33 padomju divīzijas resp. 6 armijas, kopā ap 300.000 vīru. Tos visus paredzēts pašreizējo manevru laikā apmācīt varbūtējam karа gadījumam. Spriežams, ka pēdējā laikā uz Vāciju nosūtīto padomju turbolidmašīnu skaits ir visai ievērojams, jo par to liecina drudžainie būvdarbi lidlaukos un to apkārtnē, izbūvējot jaunus skrejceļus, dzīvokļus uc.

Austrumvācijas „tautas policijas" vienībām, kas manevros vispār piedalās pirmo reizi, ierādīta tikai nenozīmīga blakus loma.

RIRDĀNA PADOMJU ANEKDOTI (37)

PADOMJU PILSOŅA BIOGRAFIJA

Pirmdienā — piedzimu, otrdienā — reģistrēja dzimtsarakstu nodaļā, trešdienā — apcietināja, ceturtdienā — nopratināja, piektdienā — notiesāja, sestdienā — nošāva un svētdienā — apraka.

Vai Trumens un Huvers kļūs leišenatori?

Vašingtona (vk). — Pēc tam, kad satversmē noteiktais štatu skaits nobalsojis par kongresa pieņemto satversmes grozījumu, kas nosaka, ka nevienu personu nevar ievēlēt par ASV prezidentu vairak nekā divi reizes no vietas, republikāņu senātors Ovens Brjusters paziņoja, ka viņš atkārtos šajā kongresā jau 81. kongresām iesniegto likumprojektu par to, ka visi bijušie ASV prezidenti kļūst par lielsenātoriem, kas saņems senātoru mūža algu. Lielsenātoriem tomēr nebūtu balstiesības, viņi būtu tikai padomdevēji. Kā zināms, no bijušajiem prezidentiem dzīvs ir tikai Huvers, kas pēdējā laikā teicis vairākas ievērojamas ārpolitiskas runas. Otrs lielsenātors varētu būt Trumens, ja viņš vairs nekandidētu vai arī 1952. g. vēlēšanās izkristu. Pēdējā preses konferencē Trumens izteicies, ka viņš jau izšķīries vēlēšanu jautājumā, bet savu lēmumu darīs zināmu piemērotā brīdī.

Zemestrīcē Pad. savienībā gājuši bojā 10.000 vāciešu, — apgalvo bij. spāņu komunistu ģenerālis

Berline (md). — Bijušais spāņu ģenerālis un komūnistu vadonis Valentins Gonzaless Berlīnē paskaidroja presei, ka zemestrīcē Ašhabadā, Pad. savienībā, 1948. g. 6. oktobrī esot gājuši bojā ap 10.000 vācu strādnieku.

Pēc komūnistu sakāves Spānijā Gonzaless, pazīstams ar pavārdu El Kampesino, devās uz Pad. savienību, bet vēlāk sanīdās ar Kremli un pats dabūja sodu, ko izcieta pārmācības namā kādas vāciešu darba nometnes tuvumā. Zemestrīces radīto apjukumu Gonzaless izmantojis bēgšanai un laimīgi arī nokluvis Irānā. Tur viņu tomēr no jauna notvēra padomju aģenti un aizveda atpakaļ uz Maskavu, bet 1949. g. viņam atkal laimējās izbēgt.

Zemestrīcē bojā gājušie vācieši visi esot pirmajos pēckara gados savākti Berlīnē un Austrumvācijā kā „brīvprātīgie" un Ašhabadā strādājuši piespiedu darbos. Par upuŗu skaitu Gonzalesu vēlāk informējuši dzīvi palikušie vācieši. Tālāk bij. spāņu komūnistu ģenerālis, kas tagad apbraukā Vāciju, lasīdams lekcijas, paskaidroja, ka no tiem 6000 spāņu komūnistiem, kas reizē ar viņu 1938. gadā devās uz Pad. savienību, desmit gadu vēlāk dzīvi bija vēl tikai 1200.

DAŽOS VĀRDOS

Abadanas naftas rafinētavā Irānā valdot atkal miers un turpinoties normāls darbs, ziņoja ceturtdien Anglu-iraniešu naftas sabiedrība.

85 gaisa spēku eskadriļas būšot ASV 1952. g. rudenī, ziņoja amerikāņu aviācijas štāba šefs ģen. Vandenbergs treškdien tautas vietnieku nama budžeta komisijā. S. g. 30. jūnijā gaisa eskadriļu skaits jau sasniegšot 87. Aviācijas personālā Sav. valstīm 1952. g. būs 1.060.000 vīru.

Lavīnas apraka ātrvilcienu ceļā no Milānas uz Cīrichi pie Ambripiota tuneļa Šveices kalnos, Airolo tuvumā. Laimīgā kārtā vilciena bija maz braucēju, tādēļ upuŗu skaits nav liels — viena persona nogalināta un 6 smagi ievainotas.

Par 50 proc. paaugstinātas laikrakstu cenas Anglijā, sakarā ar rotācijas papīra sadārdzināšanos par 150 DM tonnā.

Streiks Ziemeļspānijā, kas sākās pirmdien un kam līdz trešdienai bija pievienojušies ap 500.000 strādnieku, ceturtdien izbeidzās. 200 streika kūdītājus apcietināja.

Musolini pakāršanas sestā gada dienā gandrīz vienlaicīgi eksplodēja bumbas komūnistu partizānu apvienības centrālēs Romā un Milānā.

Prāgā pazudis AP korespondents. Kopš pirmdienas šīs amerikāņu ziņu aģentūras Prāgas biroja šefs Viljēms Oatis pazudis bez vēsts. Par viņa nozušanu ASV vēstniekam pieprasījis izmeklēšanu čechu iestādēm.

Nogrimušā britu zemūdene Affray vēl joprojām nav atrasta.

Trīskāršota ASV bruņošanās rūpniecības produkcija būs no Korejas konflikta sākuma līdz š. g. 1. jūnijam, paziņoja ASV aizsardzības viceministrs Lovets. Augstāko kulminācīju ASV karа materiālu ražošanā sasniegs 1952./53. g. ziemā.

Domstarpības par Japānas mierlīgumu centīsies novērst ASV un Lielbritānijas pārstāvji īpašā apspriedē, kas treškdien sākās Vašingtonā.

Amerikāņu karaspēks paliks Japānā arī pēc mierlīguma parakstīšanas, paziņoja ministru prezidents Jošida preses pārstāvjiem. ASV un Japānas militāro savienību nostiprinot, tikko Japāna būšot saimnieciski kļuvusi pietiekami stipra, teica Jošida.

100 cilvēku upuŗu prasīja dzelzceļa katastrofa japāņu ostas pilsētā Jokohamā. Elektriskiem vadiem uzkrītot uz kāda vagona jumta, vilciens aizdegās. Elektriskās lokomotīves vadītājs, kas dabūja galu viens no pirmajiem, vairs nepaguva atvērt automatiskās vagona durvis, tādēļ tikai ap 100 personu izglābās pa izdauzītiem logiem. Pārējie sadega dzīvi.

Amerikāņu 1951. g. tipa atombumba ir 6 m gara ar 3 m šķērsgriezumu un sver 4,5 t. Ar speciāla laika degļa palīdzību šī jaunā atombumba var eksplodēt 40 sekundēs pēc nomešanas.

Tūlītēju Šumana plāna ratificēšanu signatārvalstu parlamentos prasīja Eiropas tiesas koordinācijas komisija, kas bija sanākusi Briselē.

Asiņainas sadursmes starp 3000 bada izmocītiem Ziemeļaustrumindijas pilsētiņas Kuibeharas iedzīvotājiem un policiju prasīja 6 cilvēku dzīvības.

Gaisā sadūrās divi Argentīnas izmeklētāji. Tikai vienam pilotam izdevās izlekt ar izpletni.

Klementīss atzinies, ka viņš piedalījies spiegošanā, sniegdams ziņas amerikāņu aģentiem, paziņoja Čechoslovakijas komūnistu partijas ģenerālsekretārs Slanskis.

UN bēgļu komisārs Dr. van Heuvens Godharts, kas pirmdien apmeklēja Bonnu, preses pārstāvjiem Frankfurtē paskaidroja, ka vācu bēgļu problēma esot ļoti nopietna. Bēgļu komisārs paziņoja, ka viņš nolēmis ierīkot Bonnā īpašu biroju, kas pētīs bēgļu problēmas Rietumvācijā un sastādīs pārskatu UN kopsapulcei.

10.000 precētu pāru salaulās vienlaicīgi 10. maijā Meksikā. Šai masu ceremonijā legālizēs jau gadiem pastāvošas meksikāņu civillaulības, dažkārt pat kopā Meksikas revolūcijas laikiem, tāpat legalizēs iegūtās šo laulību bērni.

Francija ir pirmā vietā no Eiropas tūrisma zemēm. Pag. gadā to apmeklējuši visvairāk tūristi no Amerikas. Vispār 1950. g. Maršala plāna zemes Eiropā apmeklējuši 300.000 amerikāņu, izdodot šeit ap 230 milj. dolaru.

Par spiegošanu Čechoslovakijas labā ar 4 gadiem un 9 mēn. cietuma sodīts 30 g. v. austrietis Reichenbergers, kas darbojās britu drošības dienestā Austrijā.

Filmu festivālā Kannās pēc franču valdības pieprasījuma aizliegta padomju filmas Atbrīvotā Ķīna demonstrēšana.

Jaunais zviedru-padomju tirdzniecības līgums paredz šogad apmainīt preces par 9,78 milj. dol. vienā un otrā virzienā. Zviedrijā no Pad. savienības ievedīs mangana un chroma rūdas, asbestu, ogles, dažas labības šķirnes un naftu, bet eksportēs dzelzi, tēraudu, medicīnas piederumus, mašīnas papīra un kokrūpniecībai u. c.

Izraela paliks neitrāla bruņota konflikta gadījumā, ja netiks apdraudētas tās robežas, — Jeruzalemē izteikušās kompetentas aprindas. Aukstajā karā Izraela simpatizējot rietumiem.

Laulību skaits ASV pag. gadā pieaudzis par 6 proc., sasniedzot 1,67 milj. Tas ir pirmais laulību skaita pieaugums kopš 1946. g. Tai pašā laikā šķirto laulību skaits Sav. valstīs bijis mazākais kopš 1943. g., — pag. gadā šķirtas tikai 385.000 laulību resp. par 3 proc. mazāk nekā iepriekšējā gadā.

Mirušā senātora Vandenberga vietu kongresā piešķirt ģen. Mekarturam pieprasījusi grupa ģenerāļa draugu telegrammās demokratu partijas vadībai. Mekarturs savā laikā esot īrējis vasaras māju Mičiganas štatā, kas ļaujot uzskatīt viņu par šī štata pilsoni.

Trīs apbruņotus zēnus apcietinājusi Valdzasenas policija. Zēni paskaidrojuši, ka gribējuši nelegāli doties uz Čechoslovakiju, lai nogalinātu pazīstamus čechu komūnistus, kas vainīgi daudzu Sudētijas vāciešu nogalināšanā vai izraidīšanā. Ieročus un munīciju zēni atraduši mežā pie Kaufbeurenas.

„1952./53. g. izšķirsies, vai mums vajadzēs celties lielajiem triecienam pret rietumiem," izteicies padomju ārlietu ministrs Višinskis augstākās padomes sēdē Maskavā, — raksta vācu politisko bēgļu laikraksts Ostdeutsche Zeitung.

Spiegošanu miera laikā pielīdzināt spiegošanai karа laikā ierosinājis amerikāņu senātors Okonors. Pēc pašreizējiem ASV likumiem miera laikā nāves sods piespriežams vienīgi par atomnoslēpumu izpaušanu varbūtējam ienaidniekam, bet cita veida spiegošana sodāma maksimāli ar 20 g. cietumā. ASV tiesās par spiegošanu vispār līdz šim piespriests nāves sods vienīgi Etelei un Jūlijam Rozenbergam, kas karа laikā piedalījās atomsniegu tīklā par labu Pad. savienībai.

Jaunu elektronu mikroskopu, ar ko iespējami līdz miljonkārtīgi palielinājumi, izgatavojis vācietis Dr. Ervins Millers. Parastais elektronu mikroskops atļauj tikai 10.000-kārtīgus palielinājumus. Pēc Millera domām, ar jauno instrumentu pirmo reizi varēšot saskatīt atsevišķus atomus un molekulas.

Par piedzeršanos arestēts pretalkoholisms cīnītājs Dr. Tvičele Losandželosā, kas specializējies alkoholiķu dziedināšanā un par šo jautājumu sarakstījis vairākas ievērojamas grāmatas.

Iepirkšanos Rietumberlīnē Austrumvācijas valdība aizliegusi visiem padomju joslas iedzīvotājiem un šai nolūkā pastiprinājusi robežu kontroli. Aizliegums oficiāli motivēts ar nepieciešamību „aizsargāt padomju joslas saimniecību", bet Rietumberlīnē to izskaidro par mēģinājumu pacelt valsts tirgotavu apgrozījumus krievu joslā.